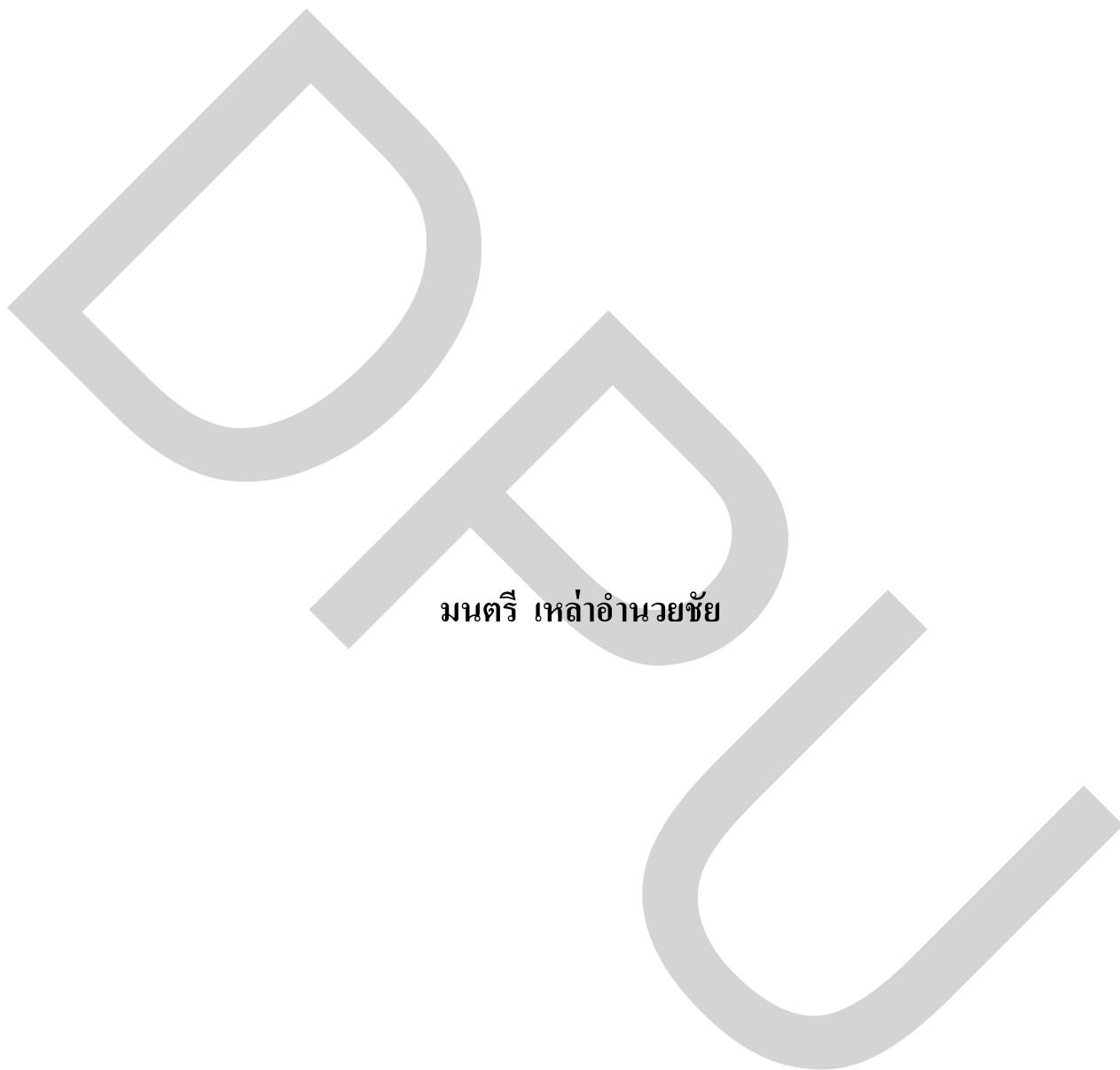

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

มนตรี เหล่าอำนวยชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2554

**THE RIGHT OF THE ACCUSED PERSON TO SEEK ADVICE AND
CONSULT PRIVATELY WITH HIS LAWYER**

MONTRI LAOAMNUAYCHAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2011

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนพาณิชย์ ที่เป็นผู้แนะนำหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบ ทนายความเป็นการเฉพาะตัว และให้ความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อีกทั้งท่านรอง ศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ ที่ให้ความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งท่านสละเวลาอันมีค่า ยิ่งคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่างๆ จนทำให้ผู้เขียนสามารถเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็นผลสำเร็จออกมาได้ ผู้เขียนกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความเมตตากรุณาแก่ ผู้เขียนตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อ ท่านอาจารย์ ดร.พิรพันธุ์ พาลุสุข ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อ ท่านอาจารย์ ดร.ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์ ท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภักดิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็น ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อบิดา มารดา ที่ได้ให้โอกาสผู้เขียนในการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนผู้เขียนจนประสบความสำเร็จ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณมรกต เหล่าอำนาจชัย ซึ่งเป็นพี่ชายของผู้เขียนที่ได้กรุณาให้ ความช่วยเหลือผู้เขียนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้เขียนขอมอบให้เป็นกตเวทิตาแด่ พระคุณบิดา มารดา คุณมรกต เหล่าอำนาจชัย ซึ่งเป็นพี่ชายของผู้เขียน และบูรพจารย์ทุกๆ ท่าน ที่ ประสทธิประสาทความรู้ให้แก่ผู้เขียน หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอ น้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

มนตรี เหล่าอำนาจชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ	๙
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2. สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว.....	7
2.1 แนวคิดและสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว.....	7
2.1.1 หลักนิติรัฐ.....	7
2.1.2 หลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี.....	9
2.1.3 เอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับ ทนายความ (Attorney - Client Privilege) 9	9
2.2 มาตรฐานสากล	10
2.2.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948	11
2.2.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966	11
2.2.3 กฎขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเยาวชนที่ถูกจำกัด อิสรภาพ ค.ศ. 1990	12
2.2.4 กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ ค.ศ. 1955.....	12
2.2.5 หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1988	13
2.2.6 หลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมาย ค.ศ. 1990.....	14
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิในประเทศไทย	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.1 ที่มาและความหมายเกี่ยวกับสิทธิ.....	18
2.3.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.....	18
2.3.1.2 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	21
2.3.2 วิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว.....	29
2.3.3 บทบาทของทนายความในการให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือ ทางกฎหมายแก่ผู้ถูกกล่าวหา.....	31
3. สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวตามกฎหมายต่างประเทศ	34
3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	34
3.1.1 ที่มาและความหมายเกี่ยวกับสิทธิ.....	34
3.1.1.1 รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา.....	35
3.1.2 วิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว.....	41
3.1.3 ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว.....	46
3.1.3.1 การรับฟังคำให้การผู้ถูกกล่าวหาของศาล.....	46
3.1.3.2 สิทธิในการต่อสู้คดีหรือให้การโดยสมัครใจ.....	50
3.1.3.3 ความเป็นเอกสิทธิในการปรึกษาคดีระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับ ทนายความซึ่งต้องเป็นความลับ.....	50
3.1.3.4 สภาพบังคับ(Sanction) ในกรณีที่ถูกกล่าวหาพบทนายความ โดยไม่มีมีความเป็นการเฉพาะตัว.....	62
3.2 ประเทศอังกฤษ.....	64
3.2.1 ที่มาและความหมายเกี่ยวกับสิทธิ.....	65
3.2.1.1 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	65
3.2.2 วิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว	68
3.2.3 ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว	69
3.2.3.1 การรับฟังคำให้การผู้ถูกกล่าวหาของศาล.....	69
3.2.3.2 สิทธิในการต่อสู้คดีหรือให้การโดยสมัครใจ.....	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.3.3 ความเป็นเอกสิทธิในการปรึกษาคดีระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับ ทนายความซึ่งต้องเป็นความลับ.....	74
3.2.3.4 สภาพบังคับ(Sanction) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพบ ทนายความโดยไม่มีความเป็นกรณีเฉพาะตัว.....	78
4. บทวิเคราะห์สิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว.....	80
4.1 วิเคราะห์กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระเบียบฯ ข้อบังคับฯ และแนวทางปฏิบัติในการพบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลย.....	80
4.2 วิเคราะห์ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว	82
4.2.1 วิเคราะห์คำให้การของผู้ต้องหาจะรับฟังได้ในการพิจารณาคดี ในชั้นศาลหรือไม่.....	82
4.2.2 วิเคราะห์สิทธิในการต่อสู้คดีหรือให้การโดยสมัครใจ.....	83
4.2.3 วิเคราะห์สภาพบังคับ(Sanction) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลย พบทนายความโดยไม่มีความเป็นกรณีเฉพาะตัว	87
4.3 วิเคราะห์สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว.....	88
5. สรุปและข้อเสนอแนะ	100
5.1 สรุป.....	100
5.2 ข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม.....	121
ภาคผนวก.....	129
ก. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ครั้งที่ 2 (59/2524) 41/2524 วันอังคารที่ 11 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2524 ณ สำนักงานคณะ กรรมการกฤษฎีกา	130
ข. รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา ครั้งที่ 1281-17/2544 วันพุธ ที่ 19 เดือน กันยายน พ.ศ. 2544. ณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	133

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ค. ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 6 การควบคุม บทที่ 15 การให้ ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความ.....	143
ง. ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1 เรื่อง การเยี่ยมเยียนและ ติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง.....	145
ประวัติผู้เขียน.....	148

หัวข้อวิทยานิพนธ์	สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว
ชื่อผู้เขียน	มนตรี เหล่าอำนาจชัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนวานิชย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) และมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) โดยศึกษาถึงหลักเกณฑ์ และแนวทางแก้ไขถึงวิธีการจัดการ เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อความถูกต้องตามหลักการของกฎหมาย และช่วยสร้างความเสมอภาคให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในการต่อสู้คดี เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างแท้จริงหรือไม่เพียงไร

ผลจากการศึกษาพบว่า สิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ยังมีข้อบกพร่อง เพราะเจ้าพนักงานของรัฐยังไม่ได้ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวอย่างแท้จริง โดยเจ้าพนักงานของรัฐยังไม่ได้จัดสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัวให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว อีกทั้งตามสถานีตำรวจ เรือนจำ และศาลบางแห่ง ยังไม่มีห้องพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบและปรึกษาคดีกับทนายความ

ผู้เขียนเห็นว่าวิธีการที่จะทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว อันเป็นมาตรการทางกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้อย่างแท้จริงนั้น ตามสถานีตำรวจ เรือนจำ และศาลจะต้องมีห้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ หรือในกรณีที่สถานีตำรวจ เรือนจำ และศาล ไม่มีห้องพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ควรจะต้องจัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย

Thesis Title	The right of The accused person to seek advice and consult privately with his Lawyer
Author	Montri Laoamnuaychai
Thesis Advisor	Associate Prof. Dr. Prathan Wattanawanit
Co-Thesis Advisor	Associate Prof. Narong Jaihan
Department	Law
Academic Year	2010

ABSTRACT

This thesis aims to study problems of the alleged offender or accused person to seek advice and consult privately with his lawyer in pursuant with the Code of Criminal Procedure, under the first paragraph (1) of Section 7/1 and the first paragraph (3) of Section 8 by studying criteria and solution of managerial methods in order to allow the alleged offender or accused person to seek advice and consult privately with his lawyer, to meet the validity of the principles of law, and to create equality for the alleged offender or accused person in litigation, to protect the right of the alleged offender or accused person truly.

The findings of this study showed that the right of the alleged offender or accused person to meet his lawyer privately is still deficient due to the state officials do not truly allow the alleged offender or accused person to meet his lawyer privately. The state officials do not provide some private meeting places for the alleged offender or accused person to meet his lawyer personally. Furthermore, the police stations, prisons and some of the court have not yet provide some meeting room for the alleged offender or accused person to meet and discuss the case privately with his attorney.

The author believes that some approach to allow the alleged offender or accused person to meet his lawyer privately which is a legal measure to protect the right of the alleged offender or accused person truly. The police stations, prisons, and the courts should have rooms for the alleged offender or accused person to meet and consult his attorney privately in order to allow the alleged offender or accused person to have the right in his litigation fully or in case at the police stations, prisons, and courts do not have rooms available for meeting an attorney

privately, the government officials should arrange facility for the alleged offender or accused person to meet his lawyer personally to achieve justice for the alleged offender or accused person.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันกรณีที่ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาที่ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวซึ่งอยู่ในระหว่างการสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวนจะต้องถูกควบคุมหรือขังในสถานีดำรวจ สถานที่ควบคุมผู้ถูกจับ สถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน เรือนจำ หรือในกรณีของจำเลยที่ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลจะต้องถูกควบคุมหรือขังในเรือนจำ ซึ่งสถานที่เหล่านี้ส่วนใหญ่จะไม่มีการจัดห้องเป็นส่วนสัดส่วนให้แก่ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยที่จะพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว หรือในกรณีที่มีการจัดห้องเป็นส่วนสัดส่วน เช่น ในเรือนจำบางแห่งก็ยังมีกล้องโทรทัศน์วงจรปิดคอยบันทึกภาพในระหว่างการปรึกษาคดีความ หรือในบางกรณีเมื่อผู้ถูกจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเพื่อปรึกษาคดีความจะมีเจ้าพนักงานตำรวจ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์อื่นควบคุมอยู่ในระยะใกล้ๆ โดยไม่มีความเป็นส่วนตัว ซึ่งไม่เหมาะที่ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยจะพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

การที่ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลย จำเป็นจะต้องพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็เพื่อให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถเล่าเรื่องราว ข้อเท็จจริงทั้งหมดโดยละเอียดให้ทนายความได้รับทราบ ข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยเล่ามานั้นเป็นสิ่งสำคัญในการที่ทนายความจะนำมาประมวลเรื่องราวทั้งหมดเพื่อนำมาใช้ในการต่อสู้คดี เมื่อทนายความได้รับทราบข้อเท็จจริงมาแล้วว่าข้อเท็จจริงในคดีนั้น วันเกิดเหตุเป็นวันใดและเวลาเกิดเหตุเป็นเวลาใด สถานที่เกิดเหตุอยู่ที่ใด ทนายความก็จะต้องไปดูสถานที่เกิดเหตุ สอบถามข้อเท็จจริงจากบุคคลต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณที่เกิดเหตุ รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการต่อสู้คดีให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งจะเป็นคุณแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย

ดังนั้นการไม่มีการจัดสถานที่ที่เป็นสัดส่วน ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ในการที่ผู้ถูกกล่าวหาพบและปรึกษาคดีกับทนายความแล้ว จะส่งผลกระทบต่อสิทธิในการต่อสู้คดี ส่งผลในทางที่เป็นโทษแก่ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลย ด้วยเหตุนี้ สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวจึงมีความสำคัญต่อผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยในการต่อสู้คดี ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้ ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองค.ศ. 1966 ได้รับรองไว้ด้วย กล่าวคือ

ข้อ 14 วรรคสาม “ในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งบุคคลถูกหาว่ากระทำผิด บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำอย่างเสมอภาคเต็มที่ดังต่อไปนี้”

(ข) “สิทธิที่จะมีเวลาและได้รับความสะดวกเพียงพอแก่การเตรียมการเพื่อสู้คดีและติดต่อทนายความได้ตามความประสงค์ของตน”

(ง) “สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าและสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเองหรือผ่านทางผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายตามที่เลือกหาเอง สิทธิที่จะได้รับการแจ้งให้ทราบ สิทธินี้ถ้าไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายและสิทธิที่จะมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีการแต่งตั้งให้โดยไม่คิดมูลค่า ถ้าบุคคลนั้นไม่อาจรับภาระจัดการได้เอง หากจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม”

ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 14 วรรคสาม (ข) เป็นสิทธิในการต่อสู้คดี ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมีสิทธิที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเสมอภาค กล่าวคือ มีเวลาและได้รับความสะดวกเพียงพอแก่การเตรียมการเพื่อต่อสู้คดี และสามารถติดต่อกับทนายความได้ตามประสงค์ ส่วนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 14 วรรคสาม (ง) นั้นเป็นสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากรัฐ ซึ่งสิทธิดังกล่าวมาข้างต้น เป็นสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย โดยผู้ถูกกล่าวหาสิทธิที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ โดยถือ “หลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี” กล่าวคือ เมื่อฝ่ายรัฐมีเจ้าพนักงานซึ่งเป็นผู้รู้ทางกฎหมาย ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาซึ่งตามปกติไม่รู้กฎหมายก็ชอบที่จะมีทนายความซึ่งเป็นผู้รู้ทางกฎหมายคอยช่วยเหลือแนะนำเพื่อให้การดำเนินคดีนั้นเกิดความเป็นธรรมสูงสุด ซึ่งหลักการนี้ได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น มีหลักกฎหมายคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง (4), (5), (7) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) และมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ซึ่งได้วางหลักกฎหมายไว้ว่า

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 40 วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้”

(4) “...ผู้ต้องหา...จำเลย...มีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม...”

¹ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ก (2548). คำอธิบายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547. หน้า 28.

² คณิต ฌ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. หน้า 147.

(5) “...ผู้ต้องหา จำเลย.. มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ...”

(7) “ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิ..ในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ...การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ...”

หลักกฎหมายตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 7/1 “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

(1) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว”

มาตรา 8 “นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

(3) ปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว”

สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวจำเป็นจะต้องมีหลักประกันสิทธิ (หลักประกันสิทธิ หมายถึง แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ที่นำมาบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความมั่นคง แน่นอน และเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ยาก บางเรื่องที่สำคัญๆ อาจจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือในกฎหมายต่างๆ ก็ได้)³ ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1), มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) จะเห็นได้ว่าเป็นหลักการกว้างๆ ไม่มีสภาพบังคับ (Sanction) ในกรณีที่มีการล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าว เช่นเจ้าพนักงานของรัฐไม่อาจจัดสถานที่ที่เป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยพบกับทนายความแล้ว จะคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในการปรึกษาคดีกับทนายความได้อย่างไร ซึ่งในกรณีดังกล่าว แตกต่างจากบทบัญญัติ มาตรา 134/4 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งวางหลักกฎหมายไว้ว่า

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 134/4 วรรคสาม “ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/1 มาตรา 134/2 มาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหานั้น ไม่ได้”

จากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 วรรคสาม จะเห็นได้ว่าเมื่อพนักงานสอบสวนมิได้แจ้งสิทธิตาม มาตรา 134/4 วรรคหนึ่ง กล่าวคือ

³ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในชั้นตอนก่อนการพิจารณา. หน้า 1-3.

“ในการถามค่าให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้ง สิทธิให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า

(1) ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

(2) ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหากพนักงานสอบสวนมิได้แจ้งสิทธิตาม มาตรา 134/4 วรรคหนึ่ง (1), (2) ดังกล่าว จะมีผลให้ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวน จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหานั้นไม่ได้เลย

หรือในกรณีที่พนักงานสอบสวนมิได้ดำเนินการตามมาตรา 134/1 มาตรา 134/2 มาตรา 134/3 ผลของการมิได้ปฏิบัติตามกฎหมายถือว่า จะรับฟังถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวน เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหานั้นไม่ได้เช่นกัน อันเป็นบทบังคับที่บัญญัติขึ้นมาอย่างชัดเจน

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงจะทำการศึกษาถึง ผลของการละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ว่าจะมีผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหาอย่างไรบ้าง และควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการจัดเตรียมสถานที่ ที่ทนายความพบผู้ถูกกล่าวหาให้มีความเป็นการเฉพาะตัว หรือควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ให้มีสภาพบังคับรับรองสิทธิดังกล่าวไว้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ มุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั่นเอง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ศึกษาถึงสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว และบ่อเกิดของกฎหมาย (Source of Law) เพื่อพบหลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี โดยมีเอกสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะปรึกษาคดีกับทนายความซึ่งต้องเป็นความลับ หรือเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) วิเคราะห์กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว และผลกระทบอันเกิดจากปัญหาดังกล่าว รวมถึงสภาพบังคับในกรณีที่มีการล่วงละเมิด สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

1.2.2 ศึกษาถึงแนวคิดพื้นฐาน ทฤษฎี และวิวัฒนาการของสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว และศึกษาหลักเกณฑ์ ความหมาย ความมุ่งหมายของบทบัญญัติกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางที่จะกำหนดมาตรฐานสิทธิของผู้ถูกล่าหาลในการพบทนายความเป็น การเฉพาะตัว โดยการปรับปรุงแก้ไขสถานที่ ที่ทนายความพบผู้ถูกล่าหาให้มีความเป็นการ เฉพาะตัว ประกอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องให้มีสภาพบังคับไว้โดย ชัดแจ้ง ในกรณีที่มีการล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าว

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

เนื่องจากในปัจจุบัน ผู้ถูกล่าหามีสิทธิที่จะพบและปรึกษาคดีกับทนายความเป็น การเฉพาะตัว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) มาตรา 8 วรรค หนึ่ง (3) ดังนั้น วิธีปฏิบัติในการที่ผู้ถูกล่าหาได้พบและปรึกษาคดีกับทนายความ จะต้องอยู่ใน สถานที่ที่เป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว

สิทธิของผู้ถูกล่าหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จะต้องไม่มีการตรวจสอบ โดยเจ้าพนักงานของรัฐ หรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในบริเวณที่ผู้ถูกล่าหาพบทนายความ หรือ มีการรบกวนสิทธิซึ่งจะทำให้หลักประกันสิทธิของผู้ถูกล่าหาในการพบทนายความเป็นการ เฉพาะตัวเป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลในทางที่เป็นคุณต่อสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกล่าหา

หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องให้มีสภาพบังคับไว้โดยชัดแจ้ง ในกรณีที่มีการล่วงละเมิดสิทธิของผู้ถูกล่าหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ดังกล่าว จะเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ถูกล่าหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวไม่ให้เกิด การล่วงละเมิดสิทธิ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 มุ่งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกล่าหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวใน คดีอาญา

1.4.2 ศึกษาค้นคว้าแนวความคิดเกี่ยวกับ บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้ถู กล่าหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ในเรื่องการคุ้มครองผู้ถูกล่าหาในการพบและ ปรึกษาคดีกับทนายความ ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2550 และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1.4.3 ศึกษาค้นคว้าแนวความคิดเกี่ยวกับ หลักกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศ สหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ประกอบไปด้วยที่มาของสิทธิ สภาพบังคับ ของสิทธิผู้ถู กล่าหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ให้มีความชัดเจนเพื่อกำหนดมาตรฐานสิทธิของผู้ ถูกล่าหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

1.4.4 ศึกษาค้นคว้าแนวความคิดเกี่ยวกับ มาตรฐานสากลของสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบ ทนายความเป็นการเฉพาะตัว ให้มีความชัดเจนเพื่อกำหนดมาตรฐานสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการ พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล จากการรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารต่างๆ ทั้งตัวบทกฎหมาย ข้อบังคับ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ หนังสือ ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทความ ความเห็นของนักวิชาการ และคำพิพากษากฎีกา ต่างๆ ที่ศาลได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานในเรื่องนี้ไว้ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 การศึกษานี้จะทำให้ทราบว่าสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการ เฉพาะตัวว่ามีแนวความคิดพื้นฐานมาจากหลักกฎหมายอะไร แนวคิดดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ อย่างไร และทราบถึงความหมาย หลักเกณฑ์ ความมุ่งหมายของบทบัญญัติ ในเรื่องสิทธิของผู้ถูก กล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะนำแนวคิดดังกล่าวมา ปรับใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์พื้นฐานของแนวคิดนั้น

1.6.2 ศึกษาเพื่อที่จะได้ทราบถึงความหมาย และขอบเขตของสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบ ทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ภายในประเทศไทย ให้มีการรองรับ คຸ້ມครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในการพบ ทนายความเป็นการเฉพาะตัว ให้เกิดประโยชน์และมีความยุติธรรมมากยิ่งขึ้น

1.6.3 ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของทนายความในการพบผู้ ถูกกล่าวหาเป็นการเฉพาะตัว ตามระบบกฎหมายไทย มาตรฐานสากล และกฎหมายของ ต่างประเทศ ในแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาใน การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

1.6.4 ศึกษาเพื่อเสนอแนวทาง ในการพิจารณาหลักเกณฑ์สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพบ ทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อให้เกิดความชัดเจนในหลักการของ สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ ถูกเปิดเผยข้อมูล ในการติดต่อสื่อสารกับทนายความ หรือเอกสิทธิคຸ້ມกันความลับในการ ติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) และให้สอดคล้องกับ สิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา

บทที่ 2

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

2.1 แนวคิดและสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

การพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา หากปราศจากความยุติธรรมย่อมขัดต่อหลักการค้นหาความจริงในคดีอาญา ผู้ถูกกล่าวหา:สิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ มีที่มาจาก การเคารพศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ซึ่งบุคคลในสังคมย่อมมีสิทธิและสถานภาพของตัวเอง ใครจะล่วงละเมิดไม่ได้ โดยต้นกำเนิดของแนวคิดในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ เริ่มมาจากสิทธิของประชาชน อันเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ ซึ่งต้องการให้บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับจากรัฐ ในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน¹ และด้วยความจำเป็นจึงต้องมีพื้นฐานของกฎระเบียบที่จะอยู่ร่วมกัน โดยสงบเรียบร้อยในสังคม รัฐจึงต้องออกกฎหมายที่เป็นการยอมรับสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ มาบังคับใช้แก่สังคม โดยมีกระบวนการคุ้มครองสิทธิเหล่านี้ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานของรัฐใช้อำนาจที่เกินขอบเขต เข้ามาจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหา และเพื่อให้การต่อสู้คดีเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ละเมิดสิทธิตามกฎหมายหรือกระทบต่อศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้นแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จึงมีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายคุ้มครองสิทธิดังต่อไปนี้

2.1.1 หลักนิติรัฐ

ความหมายของคำว่า “นิติรัฐ” หมายถึง รัฐแห่งความมีเหตุผลอันเป็นรัฐที่ปกครองตามเจตจำนงโดยรวมที่มีเหตุผล และมีวัตถุประสงค์เพื่อสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับสังคมเป็นการทั่วไป โดยรัฐที่ปกครองตามหลักแห่งเหตุผล เพื่อให้การอาศัยอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นไปด้วยความสงบสุข รัฐจะต้องเคารพในขอบเขตส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคลและจะต้องให้การรับรองคุ้มครองขอบเขตส่วนบุคคลโดยกฎหมาย และทำให้เกิดความมั่นคงต่อแนวทางดังกล่าว² แม้รัฐจะมีอำนาจอธิปไตย แต่รัฐก็ต้องเคารพกฎหมาย ความเป็นนิติรัฐจึงหมายถึง รัฐที่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายที่รัฐเป็นผู้

¹ กุลพล พลวันก (2547). สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก. หน้า 8.

² บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. หน้า 24-27.

ตราขึ้นเอง ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐเป็นที่รวมของประชาชนที่ยอมอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของรัฐ โดยกฎหมาย

หลักนิติรัฐ (Legal State) ซึ่งเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติรัฐมีความเกี่ยวพันกันอย่างยิ่งกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล (Freiheitsrecht) และสิทธิในความเสมอภาค (Gleichheitsrecht) ซึ่งมี “ศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์” เป็นรากฐานของสิทธิทั้งสองประการ เป็นการให้หลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลมิให้ถูกล่วงละเมิดจากรัฐ³ อันเป็นความปรารถนาพื้นฐานของมนุษย์ ในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ต้องการความยุติธรรม และความแน่นอนของกฎหมาย ด้วยเหตุนี้สิทธิและเสรีภาพจึงเป็นรากฐานที่สำคัญของรัฐเสรีประชาธิปไตยที่ยึดถือระบบนิติรัฐ หลักนิติรัฐในความหมายของประเทศอังกฤษ จะใช้คำว่า the rule of law ซึ่งท่านศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ให้คำศัพท์เป็นภาษาไทยว่า “**หลักนิติธรรม**”⁴

ความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมีพื้นฐานมาจากความจริงที่ว่า บุคคลเกิดมาพร้อมกับศักดิ์และสิทธิในความเป็นมนุษย์อันมีอาจถูกกลืนครอนได้ และย่อมมีความชอบธรรมในสิทธิที่จะดำรงชีวิตและดำรงอยู่ในสังคมอย่างเสมอภาคและมีศักดิ์ศรี การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมต้องกระทำด้วยความตระหนักในคุณค่าของศักดิ์และสิทธิในความเป็นมนุษย์ด้วยความเข้าใจอย่างแม่นยำว่าศักดิ์และสิทธิในความเป็นมนุษย์นี้เองเป็นรากฐานแห่งปรัชญาที่กำหนดเนื้อหาและทิศทางอันพึงประสงค์ของกระบวนการยุติธรรม⁵

ดังนั้น ศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ จึงเป็นพื้นฐานของแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์จึงถูกตั้งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ เพื่อปกป้องการกลั่นแกล้งค่าของมนุษย์นั่นเอง⁶ ขอบเขตที่สิทธิมนุษยชนได้รับการเคารพและคุ้มครองในด้านการถูกดำเนินคดีทางอาญาจึงเป็นเรื่องวุดอารยะธรรมของสังคมที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้พบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น อันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นมูลฐานประการหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

³ บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). เล่มเดิม. หน้า 24-27.

⁴ บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2549). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ*. หน้า 327.

⁵ คณิต ฒ นคร. (2540). “อัยการกับการถือในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล.” ใน สหาย ทรัพย์สุนทรกุล (บรรณาธิการ). *รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร.คณิต ฒ นคร*. หน้า 86.

⁶ นพนิธิ สุริยะ. (2543, กันยายน). ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มองจากบริบทของไทย. *วารสารนิติศาสตร์*, 30, 3. หน้า 505.

โดยที่ผู้ถูกกล่าวหาถือว่าเป็นมนุษย์ แม้จะถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด แต่เนื่องจากบุคคลย่อมถูกสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิดจริง ผู้ถูกกล่าวหาจึงมีสิทธิในการต่อสู้คดี โดยที่มีการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาด้วยการให้ ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวเพื่อให้คำปรึกษา และคอยให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกล่าวหา อันเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาตามหลักนิติรัฐนั่นเอง

2.1.2 หลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี

“หลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี” กล่าวคือ เมื่อฝ่ายรัฐมีเจ้าพนักงานซึ่งเป็นผู้รู้ทางกฎหมาย ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาซึ่งตามปกติไม่รู้กฎหมายก็ชอบที่จะมีทนายความซึ่งเป็นผู้รู้กฎหมาย คอยช่วยเหลือแนะนำเพื่อให้การดำเนินคดีนั้นเกิดความเป็นธรรมสูงสุด เจ้าพนักงานของรัฐต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย มีทนายความเพื่อเป็นผู้ปกป้องพิทักษ์สิทธิ ก่อให้เกิดความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี คำว่าผู้พิทักษ์สิทธินั้นก็คือทนายความ คอยให้คำปรึกษา ตรวจสอบการดำเนินคดี และต่อสู้คดีให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลย ด้วยเหตุนี้ สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวจึงเป็นสิทธิขั้นมูลฐาน (Fundamental Rights) ที่รัฐจะต้องให้การรับรองและคุ้มครองให้ผู้ถูกกล่าวหา

2.1.3 เอกสิทธิคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege)

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว มีหลักการสำคัญที่คุ้มครองสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อที่จะให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา กล่าวคือ เป็นสิทธิที่จะไม่ถูกเปิดเผยข้อมูลในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความ หรือเอกสิทธิคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege)⁷ ข้อมูลในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความ จะต้องเป็นความลับที่จะไม่ถูกเปิดเผย เพราะผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิที่จะปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลของตน และป้องกันบุคคลอื่นมิให้

⁷ คณิต ฌ นคร. (2549). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. หน้า 147.

⁸ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในขั้นตอนก่อนการพิจารณา*. หน้า 6.

⁹ Bryan A. Garner. Editor in Chief. (2004). *Black's Law Dictionary*. p. 1235.

“The client’s right to refuse to disclose and to prevent any other person from disclosing confidential communications between the client and the attorney.”

ล่วงรู้จากการเปิดเผยข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหาในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับ ทนายความ

เอกสิทธิคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับ ทนายความ มุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา เพราะผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิที่จะเปิดเผยข้อมูลของตน อย่างไรก็ได้ตามใจสมัคร นั้นเป็นเอกสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา อันเนื่องมาจากผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิในการต่อสู้คดี ด้วยเหตุนี้ ผู้ถูกกล่าวหา จึงมีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อคุ้มครองความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) ของผู้ถูกกล่าวหา การปรึกษาคดีกันระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับ ทนายความ จึงต้องเป็นความลับ สถานที่ที่ผู้ถูกกล่าวหา พบกับทนายความ จึงต้องมีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว

2.2 มาตรฐานสากล

มาตรฐานสากล ในที่นี้มุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาเป็นสำคัญ ซึ่งก็คือมาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ทำให้ทราบหลักเกณฑ์ และทัศนะแห่ง นานาประเทศในประชาคมโลกว่า หากการปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นไปโดย เคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จะส่งผลให้เกิดความสงบสุขและผลประโยชน์ร่วมกัน ของสังคมแล้ว กระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นก็จะบรรลุถึงมาตรฐานที่ดี และเป็นที่ยอมรับของ ประชาชนและนานาประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ คุณภาพและประสิทธิภาพของระบบ การจัดการด้านความยุติธรรมในสังคมมนุษย์ให้สมบูรณ์ต่อไป

แม้ว่ามาตรฐานองค์การสหประชาชาติฉบับที่ปรากฏโดยทั่วไป เป็นเพียงการกำหนด มาตรฐานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามปฏิญญานั้น จะไม่มีผลผูกพันให้ประเทศต่างๆ ต้อง ปฏิบัติตาม แต่การปฏิบัติโดยคำนึงถึงมาตรฐานที่ดีอันเป็นที่ยอมรับของประชาคมโลกก็ย่อมมีผลใน การส่งเสริมการพัฒนากระบวนการยุติธรรมของประเทศนั้นๆ เองในที่สุด

โดยผู้ถูกกล่าวหาถือได้ว่าเป็นประธานในคดี มีสิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ตาม ความสามารถของตน ประกอบกับผู้ถูกกล่าวหา จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด (Presumption of innocence) ดังนั้น ประเทศต่างๆ จึงพยายามหามาตรการให้เป็นสากลที่จะคุ้มครองบุคคลที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาใน กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในหลักประกันของความเป็นมนุษย์ ที่เขา

อาจต้องสูญเสียอิสรภาพได้¹⁰ โดยที่กระบวนการในการดำเนินคดีอาญาและโทษอาญา ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อบุคคลผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าว ทั้งยังเป็นกรณีที่ได้รับผล ได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป ประกอบกับแนวคิดเสรีนิยม ที่มุ่งก่อให้เกิดความมั่นคง ต่อเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในการต่อสู้คดี ด้วยเหตุนี้ ในระหว่างถูกดำเนินคดี ผู้ถูกดำเนินคดีจึงมีสิทธิที่จะพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิในการต่อสู้คดีให้กับผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้ได้รับการรับรองไว้ใน

2.2.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (The Universal Declaration of Human Rights)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้บัญญัติหลักการรับรองและคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาดังต่อไปนี้

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ข้อ 11

(1) “บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาด้วยความผิดทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผย ณ ที่ซึ่งตนได้รับหลักประกันทั้งหมดที่จำเป็นในการต่อสู้คดี”

2.2.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้บัญญัติหลักการรับรองและคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่สำคัญดังต่อไปนี้

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ 14

2. บุคคลทุกคนผู้ถูกหาว่ากระทำความผิดอาญา ย่อมมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิดตามกฎหมาย

3. ในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งบุคคลถูกหาว่ากระทำความผิด บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำอย่างเสมอภาคเต็มที่ดังต่อไปนี้

¹⁰ ปิยะวรรณ ดินาน. (2545). การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญามีให้ต้องรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ. หน้า 77.

(ข) สิทธิที่จะมีเวลาและได้รับความสะดวกเพียงพอแก่การเตรียมการเพื่อสู้คดีและติดต่อกับทนายความได้ตามความประสงค์ของตน

(ง) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าและสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเอง หรือผ่านทางผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายตามที่เลือกหาเอง สิทธิที่จะได้รับการแจ้งให้ทราบ สิทธินี้ถ้าไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายและสิทธิที่จะมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีการแต่งตั้งให้โดยไม่คิดมูลค่า ถ้าบุคคลนั้นไม่อาจรับภาระจัดการได้เอง หากจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

2.2.3 กฎขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเยาวชนที่ถูกจำกัดอิสรภาพ (United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty 1990)

กฎฉบับนี้รับรองโดยที่ประชุมสมัชชาทั่วไป องค์การสหประชาชาติโดยมติที่ 45/113 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม ค.ศ. 1990

กฎขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเยาวชนที่ถูกจำกัดอิสรภาพ

ข้อ 17. “เยาวชนที่ถูกจับกุมหรือถูกคุมขังในระหว่างการดำเนินคดีพึงได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์กับพึงได้รับการปฏิบัติในฐานะผู้บริสุทธิ์ด้วย...”

ข้อ 18. “เงื่อนไขว่าด้วยการคุมขังเยาวชนที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดีพึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่จะกล่าวต่อไปนี้เสมอ...”

(ก) “เยาวชนที่ถูกคุมขังระหว่างการดำเนินคดีพึงมีสิทธิที่จะมีที่ปรึกษากฎหมายและสามารถร้องขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายตามที่มีการให้ความช่วยเหลือนั้นอยู่ และมีสิทธิติดต่อสื่อสารกับที่ปรึกษากฎหมายเป็นประจำ ความเป็นส่วนตัวและความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างเยาวชนกับที่ปรึกษากฎหมายดังกล่าวพึงได้รับการคุ้มครอง”

2.2.4 กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ ค.ศ. 1955 (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners)

กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ ได้ถูกรับรองโดยที่ประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ครั้งที่ 1 ซึ่งจัดขึ้นที่กรุง Geneva เมื่อปี ค.ศ. 1955 และสภาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การสหประชาชาติได้เห็นชอบ

แล้ว โดยมติที่ 663 ซี (24) เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1957 และมติที่ 2076 (62) เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1977¹¹

ผู้ถูกคุมขังที่อยู่ระหว่างถูกควบคุมตัวหรือรอการพิจารณาคดี

ข้อ 84 (1) ผู้ถูกจับกุมหรือคุมขังด้วยเหตุที่ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่ศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกนั้น ไม่ว่าจะถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานีตำรวจหรือถูกขังอยู่ในเรือนจำ ซึ่งจะกล่าวถึงใน กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ จะเรียกว่า “ผู้ถูกคุมขังระหว่างการดำเนินคดี”

ข้อ 93 เพื่อการใช้สิทธิต่อผู้คดี ผู้ถูกคุมขังระหว่างการดำเนินคดี พึงได้รับการจัดหาบริการความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในกรณีที่มีบริการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในประเทศนั้น และพึงได้รับการเยี่ยมจากที่ปรึกษากฎหมายนั้นเพื่อการศึกษาหรือเกี่ยวกับการต่อสู้คดีและการเตรียมคดีนั้นเป็นการส่วนตัว ในกรณีนี้ผู้ที่ถูกคุมขังดังกล่าวพึงมีสิทธิได้รับอุปกรณ์การเขียนหนังสือด้วย การพูดคุยระหว่างผู้ที่ถูกคุมขังดังกล่าวกับที่ปรึกษากฎหมายแม้จะอยู่ในห้องที่เจ้าหน้าที่มองเห็นได้แต่ต้องมีการกั้นระยะไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นได้ยินการพูดคุยกันนั้น

2.2.5 หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1988 (Body of Principles for the Protection of all Persons under any form of Detention or Imprisonment)

หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก เป็นกฎเกณฑ์ตามมาตรฐานสากลที่ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิผู้ถูกจับกุม คุมขัง หรือจำคุก เป็นการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของบุคคลอันเป็นหลักประกันสำหรับผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา ในส่วนของสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนี้ ในมาตรฐานสากลของหลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก มีหลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก

ข้อ 14 ในกรณีที่ผู้ใดไม่สามารถเข้าใจหรือพูดภาษาที่ใช้ในประเทศที่ตนถูกจับกุม คุมขังหรือจำคุกนั้น ผู้ใดมีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือเพื่อแปลข้อความเกี่ยวกับรายละเอียดข้อมูลที่มีสิทธิทราบ... ให้เป็นภาษาที่ผู้ใดสามารถเข้าใจได้ รวมทั้งจัดให้มีล่ามที่จะช่วยในการสื่อสารระหว่างผู้ใดกับที่ปรึกษากฎหมายของผู้ใดตามความจำเป็นด้วย

¹¹ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะผู้แปล (2548). มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. (United Nations Standards on Criminal Justice). หน้า 1.

ข้อ 17

1) ผู้ที่ถูกคุมขังระหว่างการดำเนินคดีพืงมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากที่ปรึกษา กฎหมายและพืงได้รับการแจ้งถึงสิทธินั้นในทันทีหลังการจับกุม ตลอดจนพืงได้รับความสะดวก ตามสมควรที่จะใช้สิทธินั้น

ข้อ 18

1) ผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกพืงมีสิทธิติดต่อสื่อสารและปรึกษาหารือกับที่ปรึกษากฎหมาย ของตน

2) ผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกพืงได้รับความสะดวกและเวลาพอสมควรสำหรับการ ปรึกษาหารือ กับที่ปรึกษากฎหมายของตนนั้น

3) สิทธิของผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกที่จะได้รับการเยี่ยมและรับการติดต่อให้คำปรึกษา หารือจากที่ปรึกษากฎหมาย “เป็นการส่วนตัว” โดยปราศจากการหน่วงเหนี่ยวให้ชักช้าหรือ แทรกแซงนั้น จะต้องไม่ถูกระงับหรือกีดกัน เว้นแต่จะมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งองค์กรศาลหรือองค์กร อื่นเห็นเป็นการจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้ตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่ชอบด้วยกฎหมาย

4) การซักถามระหว่างผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุก กับที่ปรึกษากฎหมายของตนนั้น อาจอยู่ ในห้องที่เจ้าหน้าที่มองเห็นได้แต่จะต้องไม่อยู่ในระยะที่เจ้าหน้าที่จะได้ยินการสนทนา

5) การติดต่อสื่อสารและการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกกับที่ ปรึกษากฎหมายของตนดังกล่าวในข้อนี้ถือเป็นการต้องห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำไปใช้เป็น พยานหลักฐานในทางที่เป็นโทษแก่ผู้นั้น ยกเว้นแต่เป็นการปรึกษาหารือกันในการประกอบ อาชญากรรมหรือเพื่อจะประกอบอาชญากรรมต่อไป

2.2.6 หลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมาย ค.ศ. 1990 (Basic principles on the role of lawyers)

หลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมาย หลักการนี้ได้ถูกรับรอง โดยที่ประชุม ขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม ถึง 7 กันยายน ค.ศ. 1990¹² ซึ่งมีสาระสำคัญ เกี่ยวกับสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ที่สำคัญดังต่อไปนี้

¹² กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะผู้แปล เล่มเดิม. หน้า 161.

หลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมาย

มาตรการคุ้มครองเป็นพิเศษในคดีอาญา

ข้อ 8. บุคคลทุกคนที่ถูกจับกุม คุมขัง หรือจำคุก พึงมีสิทธิได้รับโอกาส เวลา และการอำนวยความสะดวกตามสมควรที่จะได้รับการเยี่ยมจากทนายความรวมทั้งติดต่อและปรึกษาหารือกับทนายความโดยไม่ชักช้า และโดยปราศจากการแทรกแซงหรือตัดรอน กับจะต้องมี“ความเป็นส่วนตัว” สำหรับการดังกล่าวอย่างเต็มที่ การปรึกษาหารือกับทนายความดังกล่าวอาจอยู่ในห้องที่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นมองเห็น แต่จะต้องอยู่ในระยะที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวไม่ได้ยินการปรึกษาหารือนั้น

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ข้อ 12. นักกฎหมายทุกคนพึงรักษาเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพนักกฎหมายในฐานะของการเป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมนั้นอยู่เสมอ

ข้อ 13. หน้าที่ของนักกฎหมายอันพึงมีต่อลูกความนั้น ได้แก่

(ก) ให้คำแนะนำแก่ลูกความเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของบุคคลนั้น ตลอดจนระบบการทำงานของกระบวนการทางกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของบุคคลนั้น

(ข) ให้ความช่วยเหลือแก่ลูกความในทุกวิถีทางที่ชอบธรรมและเหมาะสมกับดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของลูกความนั้น

(ค) ให้ความช่วยเหลือแก่ลูกความสำหรับคดีความในศาล หรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ในกรณีที่น่าจำเป็นและสมควร

หลักประกันสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของนักกฎหมาย

ข้อ 16. รัฐบาลพึงดำเนินการให้เป็นที่มั่นใจได้ว่า

(ก) นักกฎหมายสามารถจะปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพนักกฎหมายได้โดยปลอดจากการถูกข่มขู่ ขัดขวาง คุกคาม หรือแทรกแซงโดยมิชอบ...

ข้อ 22. รัฐบาลพึงรับรู้และเคารพต่อหลักการที่ว่า การติดต่อสื่อสารและการปรึกษาหารือกันระหว่างนักกฎหมายกับลูกความอันเกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ของนักกฎหมายนั้น “เป็นความลับ”

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิในประเทศไทย

ในสังคมไทยสมัยโบราณ มีการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยด้วยวิธีการพิสูจน์ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์¹³ วิธีพิจารณาความของคนไทยสมัยดั้งเดิม มีหลักเกณฑ์ในเรื่องการพิสูจน์ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์กำหนดวิธีการพิสูจน์ไว้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การพิสูจน์ด้วยตะกั่วเหลวโดยการให้คู่กรณีใช้มือข้างหนึ่งล้วงลงในตะกั่วเหลว หรือการพิสูจน์ด้วยไฟให้คู่ความจะต้องเดินเท้าเปล่าบนกองถ่าน หรือ การพิสูจน์ด้วยการดำน้¹⁴ เป็นต้น ซึ่งการพิสูจน์ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีรากเหง้ามาจากความเชื่อและความศรัทธาของคนโบราณที่ว่า ผู้บริสุทธิ์จะต้องได้รับความคุ้มครองจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ วิวัฒนาการของการค้นหาข้อเท็จจริงเริ่มเข้ามาสู่ศาล โดยแต่ละประเทศต่างก็มีที่มาและระบบการดำเนินคดีอาญาที่แตกต่างกัน ในเรื่องนี้พอแยกออกได้เป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายหนึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบกล่าวหา และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบไต่สวน¹⁵

สำหรับในประเทศไทยนั้น การดำเนินคดีในประเทศไทยแต่เดิมมีระบบกฎหมายซึ่งเรียกว่า “วิธีพิจารณาตามจารีตนครบาล” สำหรับใช้ในการดำเนินการพิจารณาในคดีอาญาโดยวิธีการที่รุนแรงอันเป็นวิธีการของ “ระบบไต่สวน” การพิสูจน์พยานหลักฐานโดยการเขียนถามคำให้การโจร หรือจำข้อผู้ร้ายที่ยังไม่ยอมให้การรับสารภาพ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งชี้ให้เห็นถึงการดำเนินคดีอาญาในระบบนี้ว่า เมื่อผู้ใดถูกจับกุมในข้อหาว่าเป็นโจรผู้ร้ายก็ถือว่าเป็นผู้มัวหมองพันที่ที่ถูกกล่าวหา ศาลจะต้องสันนิษฐานว่าเป็นผู้กระทำความผิดดังที่ถูกกล่าวหา จนกว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นจะสืบพยานหลักฐานได้เพียงพอและสามารถพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าตนเป็นผู้บริสุทธิ์ ศาลจึงจะยอมเชื่อว่าไม่มีความผิด

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2440 (ร.ศ. 115) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชบัญญัติยกเลิกวิธีพิจารณาโจรผู้ร้ายตามจารีตนครบาล เพื่อยกเลิกกฎหมายที่ให้อำนาจผู้ชำระความกระทำการารุณกรรม โดยในสมัยนี้ได้มีการปรับปรุงระบบกฎหมายและการศาลยุติธรรมขึ้นตามแบบอย่างของประเทศตะวันตกเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติอารยประเทศ

ในขณะนี้ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ. 115 อันเป็นการนำเอาวิธีการดำเนินคดีอาญาแบบอังกฤษมาใช้¹⁶ โดยในหมวดที่ 3

¹³ สุเมธ จิตพานิชย์. (2538). หลักการค้นหาความจริงในการสอบสวน. หน้า 20.

¹⁴ อุดม รัฐอมฤต. (2548). “พยานตามกฎหมายเก่าของสยาม.” ใน สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, วรรณิกา จรรย์แสง. (บรรณาธิการ). ร.แสงกาด์ กับไทยศึกษา รวมบทความแปล และบทความศึกษาผลงาน. หน้า 151-153.

¹⁵ โอสธ โกสิน. (2538). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. หน้า 4.

¹⁶ ประมุข สุวรรณศร. (2525). กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. หน้า 5-6.

ว่าด้วยลักษณะพิจารณา ใต้บัญญัติให้โจทก์และจำเลยมีอำนาจแต่งตั้งทนายความช่วยว่าความได้ ทำให้ทนายความเริ่มเข้ามามีบทบาทในการให้คำแนะนำทางกฎหมายและความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่คู่ความ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ. 115 ใช้บังคับมาเป็นเวลา 38 ปี ซึ่งในระหว่างนั้นก็มีความพยายามที่จะดำเนินการร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่ตลอดมา และได้มีการปรับปรุงแก้ไขเรื่อยมาเป็นลำดับจนสามารถประกาศใช้ได้เป็นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 ซึ่งมีผลบังคับใช้ได้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2478 ดังที่ใช้บังคับกันอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น ได้มีการบัญญัติไว้ในลักษณะ 1 หลักทั่วไป โดยผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมสองครั้ง ส่วนจำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหนึ่งครั้ง ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไปใน หัวข้อ 2.3.1.2 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผลจากการนี้ถือได้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการยุติธรรมในทางอาญาของประเทศไทยไปสู่การดำเนินคดีอาญาแบบกล่าวหาเช่นเดียวกับนานาอารยประเทศ¹⁷ โดยมีข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิด¹⁸ และได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินคดีอาญา ตลอดจนวิธีการต่อสู้คดีในศาล ด้วยการให้โจทก์และจำเลยสืบพยานหลักฐานต่างๆ ของตน โดยให้มีทนายความช่วยเหลือในการซักถามพยานในข้อที่ต้องการให้ศาลทราบตามแบบอย่างของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา¹⁹ อันเป็นการยอมรับหลักการให้คู่ความมีสิทธิเท่าเทียมกัน²⁰ ในการเสนอพยานหลักฐานต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความจริงในการกระทำความผิด

¹⁷ คณิต ฅ นคร. (2540). “อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา” ใน สหาย ทรัพย์สุนทรกุล (บรรณาธิการ). *รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร.คณิต ฅ นคร.* หน้า 59.

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227

¹⁹ สุธรรม ภัทราคม. (2521). “ระบบงานศาลโดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ.” *บทบัญญัติ*, 26, 4. หน้า 847.

²⁰ หยุด แสงอุทัย. (2484). “บันทึกเรื่องคำพิพากษาศาลฎีกาหมู่เกี่ยวกับฟ้องเคลือบคลุม.” *บทบัญญัติ*, 12, 2. หน้า 399.

2.3.1 ที่มาและความหมายเกี่ยวกับสิทธิ

ที่มาและความหมายเกี่ยวกับสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวในประเทศไทยในปัจจุบัน มาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้นมาในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน หรือระหว่างเจ้าหน้าที่หรือผู้ใช้อำนาจของรัฐกับเอกชน หรือระหว่างองค์กรของรัฐกับเอกชน ในฐานะที่ฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจปกครองและอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ได้อำนาจปกครอง²¹ ก่อให้เกิดหลักการที่กำหนดองค์กรและขอบเขตการใช้อำนาจรัฐ ต่อเอกชนผู้อยู่ใต้การปกครอง²² กล่าวอีกนัยหนึ่ง กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่วางระเบียบแบบแผนนิติสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน²³ ดังนั้น กฎหมายรัฐธรรมนูญจึงเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายมหาชน ซึ่งวางระเบียบว่าด้วยการใช้อำนาจรัฐหรืออำนาจอธิปไตย โดยมีพื้นฐานความคิดจากกฎหมายว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพบุคคลอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) มิให้ผู้ใช้อำนาจรัฐละเมิดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้²⁴

สำหรับในประเทศไทยนั้น นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญจำนวน 18 ฉบับ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นฉบับที่ 18 ก็ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลผู้ซึ่งถูกดำเนินคดีอาญา จะเห็นได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาซึ่งอยู่ในระหว่างการถูกดำเนินคดีอาญามีสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) มิให้ผู้ใช้อำนาจรัฐละเมิดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานอันเป็นแนวความคิดรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย เป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันเป็นหลักประกันและวิธีการนำไปสู่ความถูกต้องชอบธรรมและความยุติธรรม สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งอยู่ในระหว่างการถูกดำเนินคดีอาญา ที่เกี่ยวข้องกัสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังต่อไปนี้

²¹ รัฐสิทธิ กุรุสุวรรณ. (2548). กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป. หน้า 210.

²² Dodo and Farran. (1996). *The French Legal System*. p. 18.

²³ ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช. (2546). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย. หน้า 81.

²⁴ วุฒิชัย จิตตานุ. (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม). “สิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก.” *วารสารรัฐธรรมนูญ*, 5, 14. หน้า 75-76.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 39 วรรคสอง “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย
ไม่มีความผิด”

วรรคสาม “ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะ
ปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

ในกรณีตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 39
วรรคสอง และวรรคสาม ได้บัญญัติรับรองหลัก “Presumption of innocence” ซึ่งหลักการนี้ ให้
สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่าผู้ที่มีความผิดตาม
กฎหมาย²⁵ ข้อสันนิษฐานว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์นั้น เป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิและ
เสรีภาพ สอดรับกับหลักการค้นหาความจริงในคดีอาญา เป็นไปตามหลักนิติรัฐ โดยรัฐมีหน้าที่ต้อง
อำนวยความยุติธรรม เพราะในการดำเนินคดีอาญาในระบบกล่าวหานี้ รัฐต้องกระทำการให้
ถูกต้องตามวิถีทางแห่งความยุติธรรม ยิ่งกว่านั้นการกระทำของรัฐจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ
“หลักความสมควรแก่เหตุ” (Verhältnismässigkeitsgrundsatz) กล่าวคือต้องมีความพอเหมาะพอดี
ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดๆ ซึ่งรวมทั้งเรื่องที่ทำต่อตัวผู้ถูกกล่าวหาด้วย²⁶

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 40 วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้”

(5) “...ผู้ต้องหา จำเลย.. มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็น
และเหมาะสมจากรัฐ...”

(7) “ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิ..ในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ...การ
ได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ...”

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการวางหลักการเกี่ยวกับกระบวนการในการพิจารณา
คดีอาญา ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต้นอย่างเสมอภาคกัน ไม่ว่าจะเป็นคน
ยากจน หรือคนที่ไม่มีความรู้ด้านกฎหมาย โดยที่ในการพิจารณาคดีอาญา มีสิ่งสำคัญประการหนึ่งก็
คือ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องมีทนายความช่วยแก้ต่างให้ฝ่ายตน จะหวังพึ่งผู้พิพากษาผู้นั่งพิจารณา
คดีไม่ได้ เพราะผู้พิพากษามีหน้าที่ดำรงตนให้ความเป็นธรรมแก่ทั้งโจทก์และจำเลย จะก้าวล่วงเข้าไป
ไปแสวงหาข้อเท็จจริงก็อาจถูกกล่าวหาว่าลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง สิทธิที่จะมีทนายความเป็น

²⁵ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ก (2548). คำอธิบายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547. หน้า 21.

²⁶ คณิต ณ นคร. (2540). “ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา” ใน สหาย ททรัพย์สุนทรกุล
(บรรณาธิการ). รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร.คณิต ณ นคร. หน้า 352.

ส่วนสำคัญในการพิจารณาคดีเพราะเป็นการทำให้คู่กรณีได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม ผู้ต้องหาหรือจำเลยแม้จะเป็นคนเฉลียวฉลาดสักเพียงใดก็ไม่อาจเข้ากระบวนการพิจารณาได้ตลอด เช่น ฟ้องของโจทก์สมบูรณ์หรือไม่ พยานหลักฐานต่างๆ ถูกต้องหรือไม่ การซักถามคำพยานจะทำให้ได้โดยวิธีใดให้ได้ผลประโยชน์แก่ฝ่ายตน เหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่เหนือความสามารถของประชาชนทั่วไปที่จะเข้าใจได้ ดังนั้น ขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาทั้งหมดจึงต้องได้รับการแนะนำช่วยเหลือโดยทนายความ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลดังกล่าวคือผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งเสรีภาพของเขา ขึ้นอยู่กับคำพิพากษาว่า เขามีความผิดหรือไม่มีความผิด²⁷ ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่จะได้รับความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ และการได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ

โดยผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะมีเวลาและได้รับความสะดวกอย่างเพียงพอ ต่อการเตรียมการเพื่อต่อสู้คดี สิทธิของผู้ต้องหาที่จะพบและติดต่อกับทนายความ จะต้องเป็นลักษณะที่รัฐต้องให้ความเคารพอย่างเต็มที่ต่อการติดต่อกันเป็นการ “เฉพาะตัว” ระหว่างผู้ถูกกล่าวหาและทนายความ โดยทนายความสามารถให้คำแนะนำปรึกษาและทำการแทนลูกความของตนได้ตามมาตรฐานแห่งการประกอบวิชาชีพของตน และตามความเห็นของตนโดยปลอดจากการหน่วงเหนี่ยว ตกอยู่ใต้อิทธิพลแรงกดดัน หรือการแทรกแซงใดๆ²⁸ การพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความ จะต้องมีความเป็นการเฉพาะตัวโดยไม่มีบุคคลภายนอกเข้ามารบกวนแทรกแซง รัฐจึงต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยสนทนากับทนายความ เพื่อคุ้มครองถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง (5), (7) ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่จะได้รับความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ คำว่า “ความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ” ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละคดีไป แต่ความสะดวกดังกล่าวจะต้องรวมทั้งการที่จะเข้าถึงเอกสารต่างๆ และบรรดาพยานหลักฐานซึ่งผู้ถูกกล่าวหาต้องการเพื่อเตรียมการต่อสู้คดี หากผู้ถูกกล่าวหาไม่มีทนายความคอยช่วยเหลือ รัฐต้องให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย (Legal aid) โดยจัดหาทนายความให้ผู้ถูกกล่าวหา อันเป็นหลักการทั่วไปที่รับรองและคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในการต่อสู้คดี ประกอบกับเมื่อฝ่ายรัฐมีผู้รู้ทาง

²⁷ บุญทิพย์ ผ่องจิตต์ แลนเกรฟ (2529). สิทธิของจำเลยในคดีอาญาในประเทศไทย. ในชุดศึกษาวิจัยพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย หน้า 156.

²⁸ กุลพล พลวัน ข(2543). สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย. หน้า 406-407.

กฎหมาย จึงจำเป็นที่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ต้องมีทนายความคอยช่วยเหลือ หากผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นคนยากจน ไม่มีเงินว่าจ้างทนายความเอง รัฐจึงต้องช่วยเหลือ โดยจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหา หรือจำเลย ซึ่งเป็นการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดหาทนายความให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามหลักแห่งความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี

2.3.1.2 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ขอบเขตของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ ระหว่างเอกชนกับรัฐ และกับองค์กรของรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตย รวมทั้งกำหนดความเกี่ยวพัน ระหว่างองค์กรของรัฐต่อกันเองอีกด้วย ดังนั้น การใช้มาตรการต่างๆ โดยอำนาจรัฐในการดำเนินคดี อาญาจะต้องคำนึงถึงความเป็น “นิติรัฐ” (Legal State) และกระบวนการดำเนินคดีอาญาจะต้อง กระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย (Due Process of Law)²⁹ การดำเนินคดีอาญาย่อมกระทบถึงสิทธิและ เสรีภาพของบุคคล แม้การดำเนินคดีอาญาจะเป็นการกระทำเพื่อสังคมโดยส่วนรวมก็ตาม แต่ในการ ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่ง ของสังคมนั้นด้วย การใช้มาตรการต่างๆ ในการดำเนินคดีอาญาจะต้องมีหลักเกณฑ์ที่เป็นนิติรัฐ วิธี พิจารณาความอาญาที่ดีในประการแรกจึงต้องมีความเป็น “เสรีนิยมประชาธิปไตย”³⁰ ด้วยเหตุนี้ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายมหาชน

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากจะเป็นกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ ของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยแล้ว ยังเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ควบคู่กันไปด้วย กล่าวคือประโยชน์รัฐกับประโยชน์ส่วนบุคคลต้องมีความสมดุลกันจึงจะถูกต้อง กระบวนการของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั้งกระบวนการ ต้องมีเป้าหมายสองประการ ดังกล่าวดำเนินการควบคู่กันไป เป้าหมายทั้งสองประการนี้ จะต้องไม่โน้มเอียงไปทางหนึ่งทางใด มากนัก หากคำนึงถึงแต่ความคล่องตัวในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษมากเกินไป ประชาชนก็อาจได้รับความเดือดร้อนเพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีอำนาจอย่างกว้างขวางในการจับ

²⁹ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2539, มกราคม-มีนาคม). “แถลงการณ์เรื่องการดักฟังทางโทรศัพท์.” *รพี สาร*, 4, 14. หน้า 4.

³⁰ คณิต ณ นคร. (2549). “รัฐธรรมนูญกับการตรวจสอบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.” *รัฐธรรมนูญกับการยุติธรรม*. หน้า 25.

³¹ คณิต ณ นคร. (2548). “ประโยชน์รัฐกับประโยชน์ส่วนบุคคล.” *นิติธรรมอำพรางในนิติศาสตร์ ไทย*. หน้า 112.

³² Stephen A. Saltzburg. (1980). *Introduction to American Criminal Procedure*. p. 3.

การค้น การสอบสวน การควบคุมตัว ในทำนองเดียวกัน หากมุ่งจะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไปโดยเกรงว่าประชาชนจะได้รับความเดือนร้อนรำคาญจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้กระทำความผิดก็อาจพ้นจากการถูกนำตัวมาลงโทษอันจะส่งผลเสียหายต่อสังคม³³ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ดี จะต้องพยายามรักษาสมดุล (Balance) ระหว่างอำนาจรัฐในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ (Crime Control Model) และหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (Due Process Model)³⁴

ประกอบกับ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาคือ กฎหมายที่ว่าด้วยการนำตัวผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญามาลงโทษจึงได้บัญญัติมาตรการต่างๆ ไว้มากมายเริ่มตั้งแต่การจับ การค้น การควบคุมผู้ถูกจับ การสอบสวน การฟ้องคดีต่อศาล การพิจารณาและพิพากษาคดี ในขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ กฎหมายได้ให้อำนาจรัฐไว้อย่างกว้างขวาง แต่ในขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็ได้วางกรอบกำหนดขอบเขตในการใช้อำนาจรัฐไว้อย่างรัดกุม ทั้งนี้ เพื่อมิให้คนบริสุทธิ์ต้องถูกลงโทษ การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดก็ต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรม ไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเขา³⁵ ด้วยเหตุนี้หลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนในบางเรื่องที่สำคัญๆ ได้ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเฉพาะสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวคือ หลักประกันสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาอันเป็นประโยชน์ส่วนบุคคลที่กฎหมายให้การรับรองและคุ้มครอง เมื่อผู้ถูกกล่าวหาถูกดำเนินคดีอาญาและอยู่ในอำนาจการควบคุม คุมขัง ของเจ้าพนักงานของรัฐ รัฐก็จำเป็นต้องให้สิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาในการพบและปรึกษาคดีกับทนายความเป็นการเฉพาะตัวเช่นกัน เพื่อให้ทนายความคอยให้คำแนะนำทางกฎหมายและคอยให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย เพราะผู้ถูกกล่าวหามีสิทธิที่จะต่อสู้คดีเต็มความสามารถของตน เป็นหลักแห่งความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี อันเนื่องมาจาก ผู้ถูกกล่าวหาในฐานะเป็นประธานในคดีนั่นเอง

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีหลักกฎหมายที่สำคัญวางเป็นหลักการคุ้มครองไว้ดังต่อไปนี้

³³ ศัญญา ธรรมศักดิ์ และ ประภาศน์ อวยชัย. (2529). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1 ถึงภาค 3 มาตรา 1-171. หน้า 1.

³⁴ Herber L. Packer. (1968). *The limits of the Criminal Sanction.* p. 153.

³⁵ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในขั้นตอนก่อนการพิจารณา. หน้า 1.

มาตรา 7/1 “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

(1) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว”

มาตรา 8 “นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

(3) ปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว”

จากหลักกฎหมายดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย ในการต่อสู้คดี ซึ่งรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติรับรองหลักการนี้ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว เมื่อพิจารณาคำว่า “เฉพาะตัว” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542³⁶ ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง เฉพาะบุคคล, ส่วนตัว ดังนั้นในการพบทนายความของผู้ถูกกล่าวหา ย่อมแสดงโดยชัดแจ้งอยู่แล้วว่าจะต้องมีความเป็นส่วนสำคัญ มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว เพราะการพูดคุยสนทนาระหว่างผู้ถูกจับผู้ต้องหา หรือจำเลยกับทนายความนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการต่อสู้คดี การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ปรึกษาคดีและได้รับคำแนะนำจากทนายความได้อย่างเต็มที่ ซึ่งมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันกับ “สิทธิในทางกระทำ” (Active Right) กล่าวคือ ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นเขาจึงต้องมีทนายความคอยช่วยเหลือในการต่อสู้คดี

เมื่อผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ มีสิทธิที่จะให้การแก้ข้อกล่าวหา อันเป็นสิทธิในทางกระทำ (Active Right) ของผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้นจำเป็นต้องมีทนายความคอยช่วยเหลือในการต่อสู้คดี ตามหลักแห่งความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น ทนายความถือว่าเป็นผู้พิทักษ์สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ประกอบกับในระบบกล่าวหานั้น กฎหมายไม่ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นวัตถุแห่งการซักฟอกหรือเป็น “กรรมในคดี” (Prozess - objekt) แต่ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นมนุษย์ หรือเป็น “ประธานในคดี” (Prozess - subjekt) กฎหมายจึงให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหา เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และห้ามการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่มีขอบต่อผู้ถูกกล่าวหา” ด้วยเหตุนี้ สิทธิที่จะมีทนายความคอยช่วยเหลือ จึงมีความสำคัญ นำไปสู่สิทธิในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

³⁶ ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.

³⁷ คณิต ณ นคร. เล่มเดิม. หน้า 57.

หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีของสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการจับกุม และในขั้นตอนของการสอบสวนนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีหลักการบัญญัติรับรองสิทธิของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวไว้ในมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) ซึ่งในมาตรา 7/1 นั้น ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม 2 ครั้ง โดยในการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว มีเหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้³⁸

มาตรา 7/1 แต่เดิมเป็น มาตรา 7 ทวิ

โดยมาตรา 7 ทวิ มีการเพิ่มเติม 1 ครั้ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

(ก) บทบัญญัติเมื่อมีการเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2527 มีดังนี้

“มาตรา 7 ทวิ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขัง มีสิทธิดังต่อไปนี้

- (1) พบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง
- (2) ได้รับการเยี่ยมตามสมควร
- (3) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง”

จากบทบัญญัติตามมาตรา 7 ทวิ ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขัง มีสิทธิพบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง คำว่า “สองต่อสอง” นั้น ศาสตราจารย์ บัญญัติ สุชีวะ³⁹ ได้ให้ความเห็นว่า หากผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาพบและปรึกษาคดีกับผู้ซึ่งจะเป็นทนายความนั้น เจ้าพนักงานของรัฐหรือผู้อื่นยังมองเห็นได้ หากใช้คำว่า “เฉพาะตัว” คำว่า “เฉพาะตัว” จะมีผู้อื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวไม่ได้เลย ดังนั้นคำว่า “เฉพาะตัว” ย่อมมีความหมายว่า มีความเป็นส่วนตัวที่จะไม่ให้ใครเข้ามายุ่งเกี่ยวในการที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความ

(ข) บทบัญญัติเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 7 ทวิ มาเป็นมาตรา 7/1

โดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 มีดังนี้

³⁸ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ข (2548). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับอ้างอิง*. หน้า 436.

³⁹ บัญญัติ สุชีวะ. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ครั้งที่ 2 (59/2524) 41/2524 วันอังคารที่ 11 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2524. หน้า 2. ณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก ก.

มาตรา 7/1 ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

1. พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
2. ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้น

สอบสวน

3. ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร
4. ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง

จากการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการแก้ไขในมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง (1) จากคำว่า “สองต่อสอง” มาเป็นคำว่า “เฉพาะตัว”⁴⁰ ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) นั้น คำว่า “เฉพาะตัว” ผู้เขียนมีความเห็นว่า สถานที่ที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความจะต้องมีความเป็นส่วนตัว จะมีบุคคลภายนอกเข้ามารบกวนแทรกแซงไม่ได้เลย การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวของผู้ถูกกล่าวหา ก่อให้เกิดการคุ้มครอง “ถ้อยคำ” (Testimony) ของผู้ถูกกล่าวหา สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เป็นสิ่งที่จะขาดเสียมิได้สำหรับสิทธิที่จะต่อสู้คดี ซึ่งถือเป็นรากฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา หากปราศจากสิทธิดังกล่าวเสียแล้ว ความยุติธรรมจักเกิดขึ้นมิได้เลย⁴¹

กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล นับแต่เวลาผู้ต้องหาถูกยื่นฟ้องคดีแล้ว ฐานะของผู้ต้องหาจะเปลี่ยนเป็นฐานะของจำเลย ผู้ต้องหาจะตกเป็นจำเลย ในชั้นตอนนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น มีหลักการบัญญัติรับรองสิทธิของจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวไว้ใน มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ซึ่งในมาตรา 8 นั้น ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม 1 ครั้ง โดยในการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว มีเหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้⁴²

⁴⁰ รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ครั้งที่ 1281-17/2544 วันพุธ ที่ 19 เดือน กันยายน พ.ศ. 2544. ณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก ข.

⁴¹ จรัญ ภักดีธนากุล. (2546). “ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” ใน จรัญ ภักดีธนากุล. (บรรณาธิการ). เอกสารประกอบการเสวนา เรื่อง การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา. หน้า 1.

⁴² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ข เล่มเดิม. หน้า 436-437.

มาตรา 8 เดิม มีการแก้ไข 1 ครั้ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

(ก) บทบัญญัติเดิมเมื่อแรกประกาศใช้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีดังนี้

“มาตรา 8 นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

(1) แต่งทนายแก้ต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาในศาลชั้นต้น ตลอดจนชั้นอุทธรณ์และฎีกา

(2) พுகจากับทนายหรือผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง

(3) ตรวจสอบสำนวนการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาของศาล และคัดสำเนาหรือขอสำเนาที่รับรองว่าถูกต้อง โดยเสียค่าธรรมเนียม

(4) ตรวจสอบสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐาน และคัดสำเนาหรือถ่ายรูปสิ่งนั้นๆ

ถ้าจำเลยมีทนายๆ นั้น ย่อมมีสิทธิทำนองเดียวกับจำเลยดังกล่าวมาแล้วนั้นด้วย”

จากบทบัญญัติตามมาตรา 8 เดิม ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จำเลยที่ถูกควบคุมหรือขัง มีสิทธิพบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง คำว่า “สองต่อสอง” นั้น ศาสตราจารย์ บัญญัติ สุชีวะ⁴³ ได้ให้ความเห็นว่า หากผู้ถูกกล่าวหาพบและปรึกษาคดีกับผู้ซึ่งจะเป็นทนายความนั้น เจ้าพนักงานของรัฐหรือผู้อื่นยังมองเห็นได้ หากใช้คำว่า “เฉพาะตัว” หมายถึง จะมีผู้อื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวไม่ได้เลย ดังนั้นคำว่า “เฉพาะตัว” ย่อมมีความหมายว่า มีความเป็นส่วนตัวที่จะไม่ให้ใครเข้ามายุ่งเกี่ยวในการที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความ

(ข) บทบัญญัติที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

ครั้งที่ 1 โดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 มีดังนี้

มาตรา 8 “นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

(1) ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

(2) แต่งทนายความแก้ต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาในศาลชั้นต้น ตลอดจนศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา

(3) ปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

(4) ตรวจสอบสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐาน และคัดสำเนาหรือถ่ายรูปสิ่งนั้นๆ

⁴³ บัญญัติ สุชีวะ. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ครั้งที่ 2 (59/2524) 41/2524 วันอังคารที่ 11 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2524. หน้า 2. ณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก ก.

(5) ตรวจสอบจำนวนการได้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาของศาลและคัดสำเนาหรือขอรับสำเนาที่รับรองว่าถูกต้องโดยเสียค่าธรรมเนียมเว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียม

(6) ตรวจสอบหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน

ถ้าจำเลยที่มีทนายความ ทนายความนั้นย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับจำเลยดังกล่าวมาแล้วด้วย

เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้เสียหายมีสิทธิตามวรรคหนึ่ง (6) เช่นเดียวกับจำเลยด้วย

จากการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีการแก้ไขในมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (2) เดิม จากคำว่า “สองต่อสอง” มาเป็นคำว่า “เฉพาะตัว” ตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3)⁴⁴ ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า เมื่อพิจารณาคำว่า “เฉพาะตัว” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง เฉพาะบุคคล, ส่วนตัว ดังนั้นในการพบทนายความของผู้ถูกล่ามโซ่ ย่อมแสดงโดยชัดแจ้งอยู่แล้วว่าจะต้องมีความเป็นส่วนสัด มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ สถานที่ที่ผู้ถูกล่ามโซ่พบทนายความจะต้องมีความเป็นการเฉพาะตัว จะมีผู้อื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวไม่ได้เลย การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวของผู้ถูกล่ามโซ่ ก็เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลภายนอกได้ยื่นข้อกล่าวหาในการพูดคุยสนทนากับทนายความ

สิทธิตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิพบปะปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว” และมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) “จำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว” นี้ คุ้มครองการปรึกษาคดีหรือขอคำแนะนำช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายความ

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาถึงประเด็นของการค้นเพื่อยึด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 105 ซึ่งวางหลักกฎหมายไว้ว่า

มาตรา 105 “จดหมาย ไปรษณียบัตร โทรเลข สิ่งพิมพ์ หรือเอกสารอื่นซึ่งส่งทางไปรษณีย์และ โทรเลข จากหรือถึงผู้ต้องหาหรือจำเลย และยังมีได้ส่ง ถ้าเจ้าหน้าที่ต้องการเพื่อ

⁴⁴ รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ครั้งที่ 1281-17/2544 วันพุธ ที่ 19 เดือน กันยายน พ.ศ. 2544. ณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก ข.

ประโยชน์แห่งการสอบสวน ได้สวนมูลฟ้อง พิจารณาหรือการกระทำอย่างอื่นตามประมวลกฎหมายนี้ให้ขอคำสั่งจากศาลถึงเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์โทรเลขให้ส่งเอกสารนั้นมา

ถ้าอธิบดีกรมตำรวจหรือข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นว่าเอกสารนั้นต้องการใช้เพื่อการดังกล่าวแล้ว ระหว่างที่ขอคำสั่งต่อศาล มีอำนาจขอให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายไปรษณีย์โทรเลขเก็บเอกสารนั้นไว้ก่อน

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ ไม่ใช้ถึงเอกสารโต้ตอบระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความของผู้นั้น”

ซึ่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 105 วรรคสามนั้น เป็นสิทธิที่จะไม่ถูกเปิดเผยข้อมูลในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ หรือเอกสิทธิ์คุ้มครองกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) ข้อมูลในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ จะต้องเป็นความลับที่จะไม่ถูกเปิดเผย สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ดังกล่าว จะถูกล่วงละเมิดมิได้ แม้แต่ศาลยังเอาไปไม่ได้ โดยเจ้าพนักงานของรัฐจะขอคำสั่งศาลถึงเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ ให้ส่งเอกสารเหล่านั้นมาให้เจ้าพนักงานของรัฐไม่ได้เลย ตามมาตรา 105 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ถือได้ว่าเป็นการคุ้มครองเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรของผู้ถูกกล่าวหา

ดังนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า มาตรา 105 วรรคสาม เป็นหลักการคุ้มครองถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ โดยคุ้มครองเฉพาะการติดต่อสื่อสารโต้ตอบกันทางจดหมาย ไปรษณีย์บัตร สิ่งพิมพ์ หรือเอกสารอื่นซึ่งส่งทางไปรษณีย์ ระหว่างผู้ต้องหา หรือจำเลยกับทนายความ และคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะมีทนายความคอยช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยกฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ถือได้ว่าเป็นการคุ้มครองอย่างเต็มรูปแบบ ตามหลักการตรวจสอบในระบบกล่าวหา ที่รัฐจะต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาเอง รัฐจึงไม่มีอำนาจยึดจดหมาย ไปรษณีย์บัตร สิ่งพิมพ์ หรือเอกสารอื่นซึ่งส่งทางไปรษณีย์ ระหว่างผู้ต้องหา หรือจำเลยกับทนายความ มาเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา

จากมาตรา 105 วรรคสาม เมื่อเปรียบเทียบกับ มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) และมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) จะเห็นได้ว่า มาตรา 105 วรรคสาม กฎหมายคุ้มครองเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรในการติดต่อสื่อสารระหว่าง ผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ ส่วนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว” และมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) “จำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว” นี้เป็นการคุ้มครองการพบและปรึกษากันระหว่างผู้ถูก

กล่าวหาเกี่ยวกับทนายความ ดังนั้น รัฐจะต้องให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

2.3.2 วิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

สำหรับวิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวในประเทศไทยนั้น ในกรณีของสถานที่หรือห้องผู้ถูกกล่าวหาพบกับทนายความนั้น ณ ที่ทำการของเจ้าพนักงาน ในหน่วยงานต่างๆ ของรัฐในบางแห่ง หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ เช่นในสถานีตำรวจประจำอำเภอบางที่, สถานีตำรวจประจำตำบลบางที่, ในเรือนจำบางแห่งในกรุงเทพฯ หรือในเรือนจำบางจังหวัด ยังไม่มีสถานที่ที่มีความเป็นส่วนส่วนตัว ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ในการให้ทนายความพบผู้ถูกกล่าวหาและในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานส่วนมาก จะไม่คุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เช่นในสถานีตำรวจบางที่ เจ้าพนักงานของรัฐจะให้ทนายความยื่นพุดคุยกับผู้ต้องหาอยู่หน้าห้องขัง โดยไม่จัดสถานที่ให้ทนายความพบผู้ต้องหาให้มีความเป็นการเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้รูปแบบในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว อาจแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

(1) ในสถานีตำรวจ หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน หรือในสถานที่ที่พนักงานสอบสวนร้องขอให้ขังผู้ต้องหา ในสถานที่ดังกล่าวหากผู้ถูกคุมขังต้องการพบเพื่อปรึกษาทนายความ จะต้องร้องขอต่อนายร้อยตำรวจเวรประจำการ ในสถานีตำรวจ หรือหน่วยราชการที่ตนถูกคุมขังอยู่ โดยที่การอนุญาตให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัวมีปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยแก่การควบคุม ดังนั้น สถานีตำรวจหรือหน่วยราชการใดมีห้องควบคุมที่อาจจัดขึ้นเป็นพิเศษโดยแบ่งเป็นส่วนส่วนตัว ต้องจัดให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษากับทนายความในที่ซึ่งจัดไว้ในบริเวณห้องควบคุมนั้น ในกรณีที่ สถานีตำรวจหรือหน่วยราชการใดยังไม่มีห้องควบคุมที่อาจจัดขึ้นเป็นพิเศษโดยแบ่งเป็นส่วนส่วนตัว ต้องให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความที่ห้องควบคุมทำนองการเยี่ยมชมอย่างธรรมดา แต่พยายามเปิดโอกาสให้พบและปรึกษากันเป็นส่วนส่วนตัวเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งนี้ ในระหว่างผู้ถูกคุมขังกับทนายความปรึกษากันจะต้องอยู่ในสายตาของผู้ควบคุมตลอดเวลาด้วย ตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติในการให้สิทธิผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน⁴⁵

⁴⁵ ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 6 การควบคุม บทที่ 15 การให้ผู้ถูกคุมขัง พบและปรึกษาทนายความ. โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก ก.

(2) ภายในเรือนจำ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวและถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี เมื่อถูกคุมขังภายในเรือนจำนั้น ในเรือนจำบางที่ในกรุงเทพฯ หรือในเรือนจำบางจังหวัด เมื่อทนายความมาขอพบผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดี ทนายความจะพบผู้ต้องขังภายในห้องเยี่ยมญาติเหมือนบุคคลทั่วไป ซึ่งจะมีบุคคลภายนอกที่เข้ามาเยี่ยมญาติรวมปะปนอยู่ด้วย อีกทั้งภายในบริเวณห้องเยี่ยมญาติก็จะมีผู้ต้องขังอื่นๆ อยู่รวมปะปนด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ ทนายความที่มาพบผู้ต้องขังเพื่อต้องการจะสอบถามข้อเท็จจริงหรือให้คำปรึกษาในเรื่องคดีต้องการจะสงวนข้อความที่พูดกับผู้ต้องขังเป็นความลับ จะต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทราบก่อน ในกรณีนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่อยู่ควบคุมออกไปควบคุมอยู่ในระยะที่จะไม่ได้ยินการพูดจา⁴⁶

จะเห็นได้ว่าภายในเรือนจำบางแห่ง จะไม่มีห้องผู้ต้องขังพบทนายความที่เป็นห้องที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะให้ผู้ต้องขังพบทนายความในห้องเยี่ยมญาติเหมือนบุคคลทั่วไป ด้วยเหตุนี้การพบทนายความของผู้ต้องขังในปัจจุบันจึงไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว⁴⁷

(3) ภายในที่ทำการของศาลนั้น จากประสบการณ์ของผู้เขียน เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยมาปรากฏตัวในศาลตามกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญานั้น หากผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องการที่จะปรึกษาคดีหรือพูดคุยสนทนากับทนายความ ภายในที่ทำการของศาลบางแห่ง จะไม่มีห้องที่มีลักษณะเฉพาะ ไม่มีความเป็นส่วนสัดส่วน ไม่มีความเป็นส่วนตัว ในการสนทนากันระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ ภายในที่ทำการของศาลบางแห่ง ไม่ได้จัดเตรียมห้องผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความไว้ ด้วยเหตุนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงไม่ได้รับความคุ้มครองที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในแต่ละศาล

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อมามีว่า สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีหลักกฎหมายดังต่อไปนี้

มาตรา 7/1 “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

(1) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว”

มาตรา 8 “นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

(3) ปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว”

⁴⁶ ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1. โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก ง.

⁴⁷ ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1. โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก ง.

จากหลักกฎหมายดังกล่าว ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติไว้ หากมีการฝ่าฝืน ผลในกฎหมายไทยจะเป็นอย่างไรนั้น ผู้เขียนจะได้ทำการวิเคราะห์ต่อไปใน บทที่ 4

2.3.3 บทบาทของทนายความในการให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ถูกกล่าวหา

ในการต่อสู้คดีอาญานั้น โดยทั่วไปผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความรู้ทางกฎหมายจึงจำเป็นที่จะต้องมีความช่วยเหลือ ทนายความในคดีอาญาจะกระทำเพียงเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกความอย่างเดียวไม่ได้ แต่จำเป็นต้องกระทำเพื่อตอบสนองความยุติธรรมของส่วนรวมด้วย ทนายความในคดีอาญาต้องไม่เป็นเพียงตัวแทนลูกความแต่ต้องเป็นตัวแทนรัฐด้วย กล่าวคือทนายความมีบทบาทในการรักษาผลประโยชน์ของผู้ถูกกล่าวหา และในขณะเดียวกันจะต้องคำนึงถึงประโยชน์หรือข้อเรียกร้องทางสังคมด้วย

ด้วยเหตุนี้ ทนายความจะต้องมีจริยธรรมของนักกฎหมาย ซึ่งจะต้องยึดหลักเกณฑ์ที่ว่าด้วยเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพของนักกฎหมายที่ดี วงการกฎหมายทั่วโลกทุกยุคทุกสมัยถือกันว่า จริยธรรมของวิชาชีพกฎหมายเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งที่นักกฎหมายจะพึงเรียนรู้และถือปฏิบัติ ในการประกอบวิชาชีพทนายความนั้น ทนายความมีหน้าที่อันสำคัญที่จะต้องให้ความช่วยเหลือลูกความตามกฎหมาย เพื่อผดุงความยุติธรรม หน้าที่นี้เป็นหน้าที่ที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด เพราะความจริงแล้วในการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือจริยธรรมของนักกฎหมาย การให้คำปรึกษากับลูกความนั้นจะต้องเป็นไปตามเหตุผล ความถูกต้อง ทนายความไม่ควรรับทำงานให้ลูกความจนกว่าจะได้ทราบข้อความจริงในเรื่องนั้นอย่างเพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่⁴⁸ ดังนั้นสถานที่ที่ให้คำปรึกษาทางกฎหมาย จะต้องมีความเหมาะสมซึ่งก็คือ การมีสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัวในการให้คำปรึกษาแก่ผู้ถูกกล่าวหา

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็โดยมุ่งคุ้มครองสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา เพราะผู้ถูกกล่าวหา จะเกิดความไว้วางใจที่จะเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบ จำเป็นที่จะต้องมีสถานที่ที่เป็นส่วนลับ มีความเป็นส่วนตัว ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความ สอดรับกันกับ

⁴⁸ สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2545). หลักวิชาชีพนักกฎหมาย ทนายความ. ใน แสง บุญเฉลิมวิภาส. (บรรณาธิการ). รวมคำบรรยายหลักวิชาชีพนักกฎหมาย. หน้า 189-194.

หลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมาย ค.ศ. 1990 (Basic principles on the role of lawyers) ในข้อ 8. และข้อ 22.

การที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น เกี่ยวข้องโดยตรงกับสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็เพราะว่าไม่ต้องการให้บุคคลอื่นล่วงรู้หรือได้ยินถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากับลูกความ นักกฎหมาย หรือทนายความต้องเก็บไว้เป็นความลับ และทนายความจะต้องรักษาความลับของลูกความ ซึ่งทนายความอยู่ในฐานะที่รู้ความลับของลูกความ อันเป็นเอกสิทธิและหน้าที่ที่จะไม่เปิดเผยความลับนั้น⁴⁹

ด้วยเหตุนี้ในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็เพื่อต้องการที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาเกิดความไว้วางใจทนายความ และเล่าข้อเท็จจริงโดยละเอียดให้แก่ทนายความได้รับทราบ ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาอาจจะรับต่อทนายความว่าตนกระทำความผิดจริง ทนายความอาจให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์เพื่อนำไปสู่เหตุบรรเทาโทษหรือลดโทษได้ และยิ่งไปกว่านั้น กรณีที่มีการยอมรับสารภาพต่อศาลทันทีย่อมจะทำให้การพิจารณาคดีง่ายขึ้น และเสร็จอย่างรวดเร็ว ผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษด้วย

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ ทนายความก็ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ถูกกล่าวหาโดยให้การปฏิเสธต่อพนักงานสอบสวน และขอให้การในชั้นศาล รวมถึงการบอกกล่าวและดำเนินการในการขอประกันตัวให้กับผู้ถูกกล่าวหา หรือในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดที่เป็นการกระทำความผิดอันยอมความได้ เช่นนี้ ทนายความควรให้ข้อเสนอแนะอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ เช่น ให้ผู้ถูกกล่าวหายอมความกับผู้เสียหาย

อย่างไรก็ตาม เมื่อทนายความได้รับทราบข้อเท็จจริงจากผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ทนายความก็อาจจะไม่รับว่าความให้ผู้ถูกกล่าวหาก็ได้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาได้รับสารภาพกับทนายความว่าตนฆ่าผู้ตายเองอย่างนี้ ก่อนที่ทนายความจะรับว่าความให้ผู้ถูกกล่าวหา ก็ต้องใคร่ครวญให้ดีว่าจะรับแก้ต่างให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ ถ้ารับเป็นทนายความ ในแง่ของจริยธรรม ทนายความจะแถลงต่อศาลว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับกับตนว่าทำผิดจริงนั้น จะกระทำไม่ได้ ขณะเดียวกันจะช่วยผู้ถูกกล่าวหาแก้ต่างเพื่อให้สมจริงก็ไม่ได้คู่กัน ทนายความทำได้เพียงซักค้านพยานโจทก์ว่ารับฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาผิดจริง เพราะว่าเป็นปัญหาไม่ได้อยู่ที่ว่าผู้ถูกกล่าวหาผิดจริงหรือไม่ แต่อยู่ที่ว่าการที่ศาลจะลงโทษผู้ถูกกล่าวหา นั้นพยานโจทก์รับฟังได้หรือไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิด

⁴⁹ จิตติ ดิงศภัทย์. (2533). หลักวิชาชีพนักกฎหมาย. หน้า 86.

โดยสรุปแล้ว ทนายความช่วยผู้ถูกกล่าวหาได้ทุกอย่างที่ไม่ผิดกฎหมาย ในขณะที่เดียวกัน จะต้องไม่มีการละเมิดสิทธิธรรมในแง่ของทนายความ ทั้งนี้ เพื่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนต่อวิชาชีพทนายความอันเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติอย่างยิ่งและสำคัญมากวิชาชีพหนึ่ง ซึ่งสามารถอำนวยความยุติธรรมให้แก่สังคมได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

สิทธิผู้ถูกล่ามโซ่ในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามกฎหมายต่างประเทศ

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา สิทธิของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา วางเป็นหลักคุ้มครองสิทธิผู้ถูกล่ามโซ่ เมื่อผู้ถูกล่ามโซ่ต้องการที่จะพูดคุยสนทนากับทนายความ รัฐจะต้องจัดสถานที่ ให้มีความเป็นส่วนลับ มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็น การเฉพาะตัว ให้กับผู้ถูกล่ามโซ่หาพบทนายความ

3.1.1 ที่มาและความหมายเกี่ยวกับสิทธิ

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บัญญัติหลักการที่เกี่ยวกับ การคุ้มครองสิทธิในความเป็น ส่วนตัว (Right to Privacy) ของผู้ถูกล่ามโซ่ในการพูดคุยสนทนากับทนายความ ประกอบกับผู้ถูก ล่ามโซ่มีสิทธิที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้ ผู้ถูกล่ามโซ่หาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จึงเป็นสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกล่ามโซ่

ในกระบวนการพิจารณาคดีอาญานั้น ผู้ถูกล่ามโซ่ย่อมมีเสรีภาพในการที่จะพูดคุย สนทนากับทนายความ การพูดคุยสนทนา ระหว่างผู้ถูกล่ามโซ่กับทนายความ รัฐจะต้องให้ความ คุ้มครองเสรีภาพในการกระทำของผู้ถูกล่ามโซ่ คำว่าเสรีภาพในการกระทำของผู้ถูกล่ามโซ่นั้น หมายถึง ผู้ถูกล่ามโซ่มีเสรีภาพในการตัดสินใจที่จะกระทำการใดๆ ก็ได้ภายใต้กฎหมาย รวมถึง เสรีภาพในการพูดคุยสนทนากับทนายความ ซึ่งเป็นกระบวนการอันชอบธรรมแห่งกฎหมาย (Due Process of Law) รัฐจะกระทำการใดๆ ให้มีผลกระทบต่อเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ถูกล่ามโซ่ ที่จะเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบนั้น ไม่ได้เลย หากรัฐจัดสถานที่ให้กับผู้ถูกล่ามโซ่หา ได้พูดคุยสนทนากับทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนลับ ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็น การเฉพาะตัว จะส่งผลกระทบต่อ การคุ้มครอง สิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) ของผู้ ถูกล่ามโซ่ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ถูกล่ามโซ่ในการที่จะเล่า ข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบ ซึ่งขัดต่อหลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี ดังนั้นการ พูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ถูกล่ามโซ่กับทนายความนั้นรัฐจะต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนลับมี ความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ถูกล่ามโซ่หาพูดคุยสนทนากับทนายความนั่นเอง

ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา (The United States Supreme Court) ได้ตีความบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา โดยใช้หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ (Exclusionary Rule) ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งขององค์กรตุลาการสหรัฐอเมริกาในการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหา เป็นบทบาทที่เกิดขึ้นในการพิจารณาคดีในชั้นศาล แต่ส่งผลมาถึงขั้นก่อนการพิจารณาคดี ก่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาด้วย เป็นหลักการที่มุ่งหมายที่จะกำจัดการปฏิบัติการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเสาะแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน โดยศาลจะไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นในการพิจารณาคดี

แต่ในกรณี สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น หากรัฐไม่จัดสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จะส่งผลกระทบต่อถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาลอย่างไรบ้าง ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวดังต่อไปนี้

3.1.1.1 รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา

รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา เป็นแหล่งที่มาของกฎหมายสำคัญเป็นอันดับแรกเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา กฎหมายอื่นๆ ไม่ว่าจะประกาศใช้โดยรัฐบาลมลรัฐ หรือรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาจะต้องไม่ขัดกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐ แต่ละมลรัฐมีรัฐธรรมนูญใช้ภายในรัฐ รัฐธรรมนูญแห่งมลรัฐอาจให้สิทธิมากกว่าหลักประกันสิทธิที่ให้ไว้ตามรัฐธรรมนูญสหรัฐ แต่ไม่อาจให้หลักประกันสิทธิที่น้อยไปกว่าที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญสหรัฐ หลักเกณฑ์แห่งกฎหมายของมลรัฐต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญมลรัฐ และกฎหมายของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา และรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา¹

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา มีความเกี่ยวข้องกับสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 (FIRST AMENDMENT)

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 (First Amendment) ได้บัญญัติรับรองถึงสิทธิของบุคคลที่จะมีเสรีภาพในการพูด (Right to Free Speech) ซึ่งได้วางหลักกฎหมายไว้ว่า “...รัฐจะออกกฎหมายในการจำกัดเสรีภาพในการพูดไม่ได้...” (Congress shall make no

¹ Akernathy CF. (1983) “An Introduction to the Complexity of Law - Making in the United States.” *American Law Journal*. 57, 508. p. 13.

² Paul R. Rice. (1999). *Constitutional Issues of Attorney - Client Privilege*. (2nd ed.). West Virginia University: West Group. p. 56.

law...abridging the freedom of speech...)³ เป็นการให้หลักประกันแก่บุคคลถึงเสรีภาพในการพูด ซึ่งรัฐจะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในการพูดไม่ได้

ผู้ถูกกล่าวหาย่อมมีเสรีภาพในการที่จะพูดคุยสนทนากับทนายความ รัฐจะกระทำการใดๆ ให้มีผลกระทบต่อเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ถูกกล่าวหาที่จะเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบนั้นไม่ได้เลย หากรัฐจัดสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยสนทนากับทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสัก ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว จะส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ถูกกล่าวหาในการที่จะเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบนั่นเอง การพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความนั้น รัฐต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสัก มีความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ถูกกล่าวหาพูดคุยสนทนากับทนายความ ซึ่งเป็นการรับรองเสรีภาพในการพูดของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อที่จะขอคำแนะนำทางกฎหมาย หรือความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายความ

ภายหลังจากทนายความได้พูดคุยสนทนากับผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ทนายความต้องมีภาระหน้าที่ที่จะปกป้องคุ้มครองการเป็นความลับในการพูดคุยสนทนา หรือการติดต่อสื่อสารดังกล่าว ภายใต้วามสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความ ตามประมวลหน้าที่และความรับผิดชอบของนักกฎหมาย (The Code of Professional Responsibility) ดังนั้นเมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยอะไรกับทนายความ ทนายความจะต้องมีหลักวิชาชีพ หน้าที่และความรับผิดชอบที่จะไม่เปิดเผยรายละเอียดในการพูดคุยสนทนาให้บุคคลอื่นได้ล่วงรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับคำแนะนำทางกฎหมายหรือความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายความ

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (FOURTH AMENDMENT)

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment) บัญญัติว่า “สิทธิของประชาชนที่จะได้รับความปลอดภัยในร่างกาย เคหสถาน เอกสาร และทรัพย์สิน จากการจับ การค้น และยึดโดยไม่มีเหตุอันสมควรนั้นจะถูกล่วงละเมิดมิได้ และห้ามออกหมายใดๆ เว้นแต่จะมีเหตุ

³ United States Constitution. First Amendment. “Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.”

อันสมควร ที่ได้รับการยืนยันโดยการสาบาน หรือการปฏิญาณตน และโดยเฉพาะหมายอาญา จะต้องระบุให้แน่ชัดถึงสถานที่ที่จะถูกค้น บุคคลที่จะถูกจับ หรือสิ่งของที่จะยึด”⁴

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment) วางหลักการในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว(Right to Privacy) ของผู้ถูกกล่าวหาในการพูดคุยสนทนากับทนายความ โดยเจ้าพนักงานของรัฐจะต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว ให้กับผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยสนทนากับทนายความ หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นส่วนตัว ให้กับผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยสนทนากับทนายความ เจ้าพนักงานของรัฐจะมีความผิดฐานละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) ของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐจะมีความรับผิดชอบ ทั้งในทางแพ่งและในทางอาญา แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อ การพิจารณาคดีในชั้นศาล โดยศาลยังรับฟังพยานหลักฐานของพนักงานอัยการ โจทก์ในการพิจารณาคดีอยู่เช่นเดิม

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 (FIFTH AMENDMENT)

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 (Fifth Amendment) บัญญัติว่า “บุคคลไม่อาจที่จะถูกบังคับให้เป็นพยานอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองในคดีอาญา...” (no person...shall be compelled in any criminal case to be a witness against himself...) บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการวางหลักการที่เกี่ยวกับ สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self - incrimination)

สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา ถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ มีที่มาจากการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งบุคคลในสังคมย่อมมีสิทธิ และมีสถานภาพของตัวเอง ใครจะล่วงละเมิดไม่ได้ อันถือว่าเป็นสิทธิในชีวิตส่วนตัวที่จะใช้ชีวิตอย่างอิสระของแต่ละบุคคล⁵ ซึ่งต้นกำเนิดของแนวคิดในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ในสมัยปัจจุบันนี้ เริ่มมาจากสิทธิของประชาชน อันเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ ซึ่งต้องการให้บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับจากรัฐ ในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน⁶ และด้วยความจำเป็นของสังคม จึงต้องมีพื้นฐานของระเบียบที่จะอยู่ร่วมกัน โดยสงบเรียบร้อยในสังคม โดยการออกกฎหมาย

⁴ United States Constitution. Fourth Amendment. “The right of the people to be secure in their persons, houses, papers, and effects, against unreasonable searches and seizures, shall not be violated, and no warrants shall issue, but upon probable cause, supported by oath or affirmation, and particularly describing the place to be searched, and the persons or things to be seized.”

⁵ Andrew Ashworth. (1994). **The Criminal Process**. pp. 113-114.

⁶ กุลพล พลวันค (2538). **พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน**. หน้า 26.

ที่เป็นการยอมรับสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ มาบังคับใช้แก่สังคม โดยมีกระบวนการคุ้มครองสิทธิเหล่านี้ เพื่อป้องกันมิให้พนักงานสอบสวนใช้อำนาจที่เกินขอบเขต เข้ามาจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหา ปกป้องการต่อสู้คดีกันอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญหรือกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกกล่าวหา⁷

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 (Fifth Amendment) สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นพยานต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self-incrimination) เป็นเอกสิทธิที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวของลูกความเอง บุคคลภายนอกรวมทั้งทนายความไม่สามารถทำให้ลูกความของเขาเกิดสิทธิขึ้นมาตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 ถึงการหลีกเลี่ยงในการเบิกความเกี่ยวกับรายละเอียดที่จะให้การปรักปรำลูกความของเขา

รัฐธรรมนูญบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 6 สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพของทนายความในการให้คำปรึกษาคดีแก่ผู้ถูกกล่าวหา⁸

รัฐธรรมนูญบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 6 ได้รับรองจำเลยในคดีอาญาแต่ละคนที่มีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพของทนายความในการให้คำปรึกษาคดีแก่ผู้ถูกกล่าวหา และเอกสิทธิคุ้มครองกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) จะมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดถึงการมีประสิทธิภาพของการปรึกษาคดีทางกฎหมาย

โดยเอกสิทธิคุ้มครองกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาได้ตีความบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาว่าผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะพบทนายความไว้ในคดี **Miranda v. Arizona**

ในคดี **Miranda v. Arizona**⁹ ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า นาย Miranda ถูกจับกุมตัวในบ้านของเขาเองที่เมือง Phoenix มลรัฐ Arizona ในข้อหาลักพาตัว (Kidnapping) และข่มขืนกระทำชำเราหญิง (Rape) และนาย Miranda ถูกพาไปที่ห้องสอบสวน ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน

2

2 **Miranda** โดยไม่มีการเตือนถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 (Fifth Amendment) (ซึ่งข้อเท็จจริงนี้พนักงานสอบสวนทั้ง

⁷ Martin R. Gardner. (1993). "Section 1983 Action Under Miranda: A Critical View of The Right to Avoid Interrogation." *American Criminal Law Review*. 30, 4 summer. p. 1136.

⁸ The Sixth Amendment to the United States Constitution Provides "in all criminal prosecutions, the accused shall enjoy the right... to have the Assistance of Counsel for his defense.

⁹ *Miranda v. Arizona*, 384 U.S. 436 (1966).

) 2

(Written Confession) โดยได้ลงชื่อในคำให้การรับสารภาพ ซึ่งมีคำเตือนสิทธิ
(Right of Silence) (Right to Counsel)

มกฎหมาย ทั้งเข้าใจว่าข้อความเหล่านี้สามารถไ้ยื่นตัวเขาเอง
(The confession was made voluntarily, without treats or promises of immunity... with full
knowledge of my legal rights, understanding any statement I make may be used against me.)

Miranda ึ่งและเข้าใจตามนี้ เมื่อถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล นาย Miranda

Arizona

30

Arizona

Miranda

Arizona

Miranda

(The Arizona supreme court)

นั้น มิได้เสียไปถือว่าไ้ไ้และเชื่อว่านาย Miranda

Arizona ึ่งได้กล่าวอย่างหนักแน่นในตอนหนึ่งของคำพิพากษาเกี่ยวกับเรื่องสิทธิที่จะมี

Miranda

(In reading it

decision, the court emphasized heavily the fact that Miranda did not specifically request counsel.)

เพราะฉะนั้นเขาจึงไม่มีสิทธิที่จะได้รับทนายความคอยให้คำปรึกษาในระหว่างการสอบสวน ศาลสูง

Arizona (The Arizona supreme court)

คดีนี้ไม่ได้สิ้นสุดลงเพียงแค่ศาลสูงแห่งมลรัฐ Arizona (The Arizona supreme
court) Miranda ได้ยื่นฎีกาขึ้นสู่ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐ (The United States Supreme Court)

เมื่อศาลสูงสุดพิจารณาแล้วได้มีคำพิพากษาว่า การที่ศาลสูงมลรัฐ Arizona

Miranda มิได้ร้องขอให้มัทนายความคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่ต่างเหมือนคดีอื่นๆ ที่ผ่านมานั้น

(The United States Supreme Court)

บทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญ บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 14 (Fourteen Amendment)

(Equal Protection)

(Due Process of Law)

Miranda

รัฐธรรมนูญ บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 6 (Sixth Amendment)

(Right to Counsel)

Miranda

(Self - Incrimination)

รัฐธรรมนูญ บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 (Fifth Amendment)

(Privilege against self - incrimination)

(The United States Supreme Court)

Arizona

Warnings

4

Miranda

1.

2.

3. ผู้ต้องหาสิทธิที่จะพบกับทนายความ ก่อนที่ผู้ต้องหาจะให้การ

4.

4

ซึ่งทั้งตำรวจและนักสืบคนใด เมื่อจับกุมตัวผู้กระทำความผิดแล้วจะต้องแจ้งหลัก
อน มิฉะนั้นจะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดย

(The United States Supreme Court) ได้วางหลักไว้ในคดีนี้ว่า เมื่อมีการควบคุมตัว

ผู้ต้องหาจะต้องได้รับแจ้งโดยการเตือนว่า ผู้ต้องหาสิทธิที่จะนิ่งเฉย

(Right of Silence)

(Right to Counsel)

(The United States Supreme Court)

หนึ่งในคดีนี้ว่า "

ฟ้องคดีอาญานั้น อาจถูกทำลายไปได้ ดังนั้นกระบวนการพิจารณาคดีจะต้องมีการป้องกัน และ

... านสอบสวนจะต้องเตือนก่อนที่จะตั้ง

ผู้ต้องหาสิทธิที่จะพบทนายความ

Miranda Rules

...ผู้ถูกกล่าวหาสิทธิที่จะพบ

ทนายความ... นี่คือหัวใจของสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวในประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุนี้การที่ผู้ถูกกล่าวหาจะพูดคุยสนทนาหรือพบกับทนายความ ณ ที่ทำการ

สำคัญที่สุดก็คือ การมีห้องที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวดังกล่าว ก็เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อที่จะไม่ให้

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ต้องจัดเตรียมห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ

ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเชื่อมั่นว่าสิ่งที่เขาได้พูดออกมานั้นจะไม่มีใครล่วงรู้หรือได้ยิน ดังนั้นการที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความในห้องที่มีความเป็นส่วนตัว จะก่อให้เกิดความไว้วางใจให้กับผู้ถูก

(Fundamental Rights)

3.1.2 วิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

สถานที่หรือห้องผู้ถูกกล่าวหาพบกับทนายความนั้น ไม่มีบทนิยามของสถานที่หรือห้องผู้ถูกกล่าวหาพบกับทนายความ ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร

(Right to Privacy)

มีเอกสิทธิคุ้มครองกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ

(Police Station)

(Sheriff Office)

...ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิที่จะพบทนายความ ก่อนที่เขาจะให้กร

ใดๆ แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ...

สนทนากับทนายความ ในที่ทำการของเจ้าพนักงานตำรวจ หรือภายในที่ทำการของนายอำเภอ ทุก

ดงนั้นในสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นที่ทำการของเจ้าพนักงานตำรวจ หรือภายในที่ทำการ

(1) ภายในสถานีตำรวจหรือที่ทำการของนายอำเภอ หากไม่มีห้องเฉพาะที่มีความเป็น

ก็เพื่อ

เป็นการรักษาสมดุล เหตุผลก็เพราะว่า เมื่อเจ้าพนักงานของรัฐได้จัดสถานที่ใดที่หนึ่งภายในสถานี

หรือผู้ต้องหาภัยคุกคามนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการรบกวนแทรกแซงสิทธิผู้ถูกจับ หรือ

(2) (Correction)

ระหว่างการดำเนินคดีอาญานั้น ศาลจะมีคำสั่งและออกหมายขัง ให้นำผู้ต้องหาไปควบคุมไว้ใน
เรือนจำกลางของท้องถิ่น ไม่ใช่กลับไปสถานีดำรวจอีก ซึ่งการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานตำรวจที่
เรือนจำนั้น ไม่สะดวกดังเช่นที่สถานีดำรวจ เพราะเจ้าหน้าที่เรือนจำมักจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการ
นอกจากนั้นในบางครั้งเจ้าหน้าที่เรือนจำก็อาจอยู่ร่วมในการสอบสวนนั้นๆ ด้วย

10

ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น มลรัฐต่างๆ จะมีกฎหมายกำหนดให้ กรมราชทัณฑ์จัดตั้ง
ทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งตกเป็นผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดี ซึ่ง

(Right to Counsel) ซึ่งถือเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติม
6 (Sixth Amendment)

ระหว่างการพิจารณาคดี เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งจัดให้ผู้ต้องขังในระหว่างการ

¹⁰ . (2521,). "

" วารสารนิติศาสตร์, 9, 4. 47.

ห้องเยี่ยมญาติโดยทั่วไป เพื่อให้ทนายความและผู้ต้องขังได้พูดคุยสนทนาหรือปรึกษาคดีได้อย่าง

12

พิจารณาคดี ที่จะได้พูดคุยสนทนากับทนายความในห้องที่มีความเป็นส่วนตัว โดยไม่มี
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งตกเป็นผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดี ซึ่ง

ห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ โดยจะมีกระจกนิรภัย หรือลูกกรงเหล็ก คั่นตรงกลางระหว่าง

ไม่ให้ทนายความส่งมอบสิ่งของผิดกฎหมายให้แก่ผู้ต้องขัง ในบางกรณีอาจมีเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ
ยืนควบคุมดูแล เพื่อรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น แต่เจ้าหน้าที่

ทนายความ ซึ่งในกรณีเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นข้อยกเว้นเท่านั้น

(American Correctional
Standard 23 -

Association)

6.1 ที่สำคัญ ดังนี้¹³

¹¹ U.S. Dept. of Justice. (1979). *Uniform Law Commissioners Model Sentencing and Corrections Act*. p. 75.

¹² . (2546). " . "

(). เอกสารประกอบการเสวนา เรื่อง การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา. 2-3.

¹³ John W. Palmer. (1985). *Constitutional Rights of Prisoners*. p. 935.

d. เว้นแต่เป็นคำสั่งของศาล หรืออยู่ในอำนาจแห่งกฎหมายเท่านั้น โดยเฉพาะเมื่อการสื่อสารนั้น 1)

2) ระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าพนักงาน หรือองค์กรต่างๆ ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะศาล ที่ปรึกษา

e.

f. ผู้ต้องขังที่ยากจนจะได้รับอนุญาตให้ใช้โทรศัพท์เพื่อใช้ติดต่อกับทนายความ และ เจ้าหน้าที่ของศาลตามสมควรในระหว่างที่กำลังดำเนินคดีอยู่ หากผู้บริหารงานเรือนจำเห็นว่า การ

Bishop v. Rose.¹⁴

Bishop

14

Bishop ในระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งรายละเอียดใน

Bishop

Bishop

14

Bishop ซึ่งเป็นประเด็นของการค้นเพื่อยึดตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment)

Bishop

6 (Sixth Amendment)

Bishop v. Rose

105¹⁵

1 เรื่อง การเยี่ยมเยียน

16

¹⁴ Bishop v. Rose. 701. F.2d. 1150. (1983)

¹⁵ 105 “จดหมาย ไปรษณีย์บัตร โทรเลข สิ่งพิมพ์ หรือเอกสารอื่นซึ่งส่งทางไปรษณีย์และโทรเลข จากหรือถึงผู้ต้องหาหรือจำเลย และยังมีได้ส่ง ถ้าเจ้าหน้าที่ต้องการเพื่อประโยชน์แห่งการสอบสวน ได้สวนหมายนี้ให้ขอคำสั่งจากศาลถึงเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์โทร

(3) (Courthouse)

ตามกระบวนการพิจารณาความอาญานั้น หากผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องการที่จะปรึกษาคดีหรือพูดคุย

กล่าวหาเกี่ยวกับทนายความ การมีห้องที่มีลักษณะเฉพาะ มีความเป็นส่วนตัวในที่ทำกรของศาล ก็เพื่อ

17

ทนายความจะต้องมีลักษณะที่เป็นความลับด้วย และผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับความคุ้มครองที่

(Critical Stages of Criminal Proceedings)

3.1.3 ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว

ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีที่ถูกกล่าวหาพบ

3.1.3.1 การรับฟังคำให้การผู้ถูกกล่าวหาของศาล

(The United States Supreme Court)

ระหว่างที่ขอคำสั่งต่อศาล มีอำนาจของให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายไปรษณีย์โทรเลขเก็บเอกสารนั้นไว้ก่อน

“ญัตติแห่งมาตรานี้ไม่ใช่ถึงเอกสารโต้ตอบระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความของผู้นั้น”

16

1. โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก ง.

¹⁷ Designing Cost - Savings in to a New Building. Retrieved November, 5, 2007, from

<http://www.co.multnomah.or.us/auditor/CourtSpaceNeeds/ct/design.html>.

Exclusionary Rule

ในระดับสหพันธรัฐ เหตุผลหลักที่ศาลใช้ ในการนำหลักเกณฑ์นี้มาใช้ เพราะ ศาลเชื่อว่าการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยขัดต่อรัฐธรรมนูญออกไป เป็นการยับยั้งเจ้าหน้าที่

18

Exclusionary Rule

ขัดต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงพยานหลักฐานอื่นที่เป็นผลพลอยได้จากคำให้การ ของผู้ถูกกล่าวหาครั้งแรกด้วย ซึ่งหลัก Exclusionary Rule

"

" (Fruit of the poisonous tree)

(

Miranda Rules

5)

ผู้ต้องหานั้นนำไปสู่การค้นพบศพผู้ตาย ด้วยเหตุนี้ศพผู้ตาย เป็นเสมือนผลไม้ซึ่งถือกำเนิดมาจาก ต้นไม้พิษ ซึ่งย่อมต้องมีพิษด้วย ทำให้ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีในชั้นศาล

Due Process of

Law¹⁹

Miranda Rules

Miranda Rules

20

Exclusionary Rule ซึ่งอาจนำพยานหลักฐานมาใช้ในวัตถุประสงค์เพื่อ รับฟังเป็นพยานหลักฐานใน (Testimony)

21

18

(2540). สิทธิผู้ต้องหา จำเลย และผู้ต้องโทษในคดีอาญา (

). 36 - 37.

¹⁹ John N. Ferdico. *Criminal Procedure For The Criminal Justice Professional*. p. 310.

²⁰ Harold E. Pizzetta and III Ajay K. Gambhir. (1995, March-April). "Criminal Procedure Project." *The Georgetown Law Journal*, 3, 3. p. 804.

²¹ *Oregon v. Elstad*. 470. U.S. 298. (1985)

เจ้าพนักงานได้มาโดยมิชอบและไม่อาจรับฟังในคดี เพื่อให้ผู้พิพากษามีคำสั่งห้ามพนักงานอัยการ

จากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้น ตามกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานของรัฐบาลกลางแห่ง
(Federal Rules of Evidence)

Rule 403 of the Federal Rules of Evidence, Provides :

Rule 403. "Exclusion of Relevant Evidence on Grounds of Prejudice, Confusion, or Waste of Time

Although relevant, evidence may be excluded if its probative value is substantially outweighed by the danger of unfair prejudice, confusion of the issues, or misleading the jury, or by considerations of undue delay, waste of time, or needless presentation of cumulative evidence."

403 " พยานซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี โดยเหตุของอคติ ความสับสน

ถึงแม้จะเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี พยานหลักฐานนั้นก็อาจถูกตัดออกไปได้ หาก
คุณค่าแห่งพยานหลักฐานนั้นมีน้ำหนักโดยนัยสำคัญน้อยกว่าอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากอคติที่ไม่

"

Miranda Rules

(Exclusionary Rule)

4 Miranda Warnings

แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะให้ถ้อยคำ

ด้วยความสมัครใจก็ตาม

4 Miranda Warnings

แล้ว แต่เจ้าพนักงานตำรวจปฏิเสธที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาปรึกษาคดีหรือพบกับทนายความก่อนที่จะ

Commonwealth v. Jones²³

Massachusetts

People v. Barker²⁴

คำให้การใดๆ ที่เกิดขึ้นและนำมาจากการฝ่าฝืนหลัก Miranda Rules

(Exclusionary Rule)

พิจารณาคดี ด้วยเหตุนี้ เมื่อพยานหลักฐานที่ได้มาจากคำให้การ
เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีในชั้นศาล หากโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นมานำสืบพิสูจน์
ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้อง

ถูกกล่าวหาต้องการปรึกษาคดีหรือพบทนายความ ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนใดๆ ก็ตามที่เป็นขั้นตอนที่
(Critical Stages of Criminal Proceedings)

จะไม่
ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งแตกต่างจากหลักเกณฑ์ในการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่
(Exclusionary Rule)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่จัดเตรียม

จะไม่ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาลก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้

กระทำของเจ้าพนักงานในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้

²³ Commonwealth v. Jones, 287 N.E. 2d 599 (Mass. 1972)

²⁴ People v. Barker. 27 N.W. 539 (Michigan 1886)

(internal review
complaints)

(Citizen

(civilian review boards)

Ombudsman

25

3.1.3.2 สิทธิในการต่อสู้คดีหรือให้การโดยสมัครใจ

*Upjohn Co. v. United States.*²⁶

บริหารงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเอกสิทธิ์คุ้มครองผู้ที่ขอคำปรึกษาจากทนายความทำให้ได้

ต้องขึ้นอยู่กับกรณีที่ลูกความได้เปิดเผยข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ทนายความ ดังนั้นจึงต้องให้การ

เหตุนี้ การที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความโดยไม่มีความเป็นการเฉพาะตัวนั้น

27

3.1.3.3 ความเป็นเอกสิทธิ์ในการปรึกษาคดีระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความซึ่งต้อง
เป็นความลับ

(Attorney - Client Privilege)

Common Law

19

²⁵

40.

²⁶ *Upjohn Co. v. United States.* 449 U.S. 383, 101 S. Ct. 677, 66L. Ed. 2d. 584.

²⁷ Paul R. Rice. (1999). *General Principles of Attorney - Client Privilege.* pp. 5-30.

เอกสิทธิ์โดยการสร้างรูปแบบของความไว้วางใจ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีความไว้วางใจ ในการที่จะปรึกษาคดีกับทนายความ โดยทนายความต้องรักษาความลับของผู้ถูกกล่าวหา อันเป็นเงื่อนไขที่
 19 แต่ก็ยังไม่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนจนกระทั่งกลางศตวรรษที่ 20
 28

เฉพาะตัว นั้นเมื่อผู้ถูกกล่าวหาต้องการที่จะปรึกษาคดีกับทนายความ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องจัด
 สถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบ

Client Privilege)

หลักทั่วไป

(Attorney - Client Privilege)

(Attorney -

ดังนั้นก่อนที่ลูกความจะเปิดเผยข้อมูลของตนให้กับทนายความได้รับทราบ การ
 วามที่จะทำให้มีเอกสิทธิ์นั้น จะต้องเป็น

คำแนะนำที่ลูกความจากลูกความ โดยในการติดต่อสื่อสารนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการ หรือมี

²⁸ Geoffrey C. Hazard, Jr. (1978, September). "An Historical Perspective on the Attorney - Client Privilege" *California Law Review*, Vol. 66, No. 5. pp. 1061-1062.

Swidler and Berlin v. U.S.²⁹

ตามมาก็คือ การปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลข่าวสารจากทนายความภายหลังจากลูกความเสียชีวิต ซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับชื่อเสียงของลูกความ ข้อผูกพันของทนายความ หรือ

Dixon v. Quarles³⁰

ลูกความเริ่มต้นแถลงข้อเท็จจริง เอกสิทธิ์จะเริ่มคุ้มครองตั้งแต่ตีทางกฎหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างลูกความกับทนายความจะเริ่มต้นขึ้นทันที ซึ่งทำให้การพูดคุย

ทนายความ ที่จะไม่เปิดเผยการติดต่อสื่อสารที่ผ่านมาให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ ว่า ลูกความได้พูด

(The Code of Professional Responsibility) โดยมีโทษตั้งแต่ ภาคทัณฑ์ ไปจนถึงถูกเพิกถอนใบอนุญาตว่าความ ซึ่งขึ้นอยู่กับความร้ายแรง หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ลูกความ จากการเปิดเผยของทนายความ

ช่วยเหลือทางกฎหมายของทนายความที่ให้คำแนะนำทางกฎหมายแก่ลูกความ หรือในกรณีที่

ให้เป็นความลับ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่ว่า ความคาดหวังของลูกความที่ได้ติดต่อสื่อสารกับ

²⁹ Swidler and Berlin v. U.S. 524 U.S. 399, 118 S. Ct. 2081, 1998.

³⁰ Dixon v. Quarles. 627 F. Supp. 50, 53 E.D. Mich. 1985.

และการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความจะถูกคุ้มครองนั่นเอง

Blackburn v. Crawford's Lessee.³¹

ของลูกความ อาจถูกบังคับให้เปิดเผยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในการเป็นความลับของข้อมูล ซึ่ง
นคในสัญญา ที่ถูกทำขึ้นมาตาม

การสละสิทธิ (Waive of Right)

หลักทั่วไปของเอกสิทธิ เป็นหลักการที่ว่า ลูกความมีสิทธิที่จะปฏิเสธการเปิดเผย

ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ
4-101

(The Code of Professional Responsibility)³² "

³¹ Blackburn v. Crawford's Lessee. 70 U.S. 175, 193, 18 L. Ed. 186 (1865)

³² The Code of Professional Responsibility, Disciplinary Rule 4-101, Preservation of Confidences and
Secretes of a Client, Provides:

(A) "Confidence" refers to information Protected by the attorney - client privilege under applicable
law, and "secrets" refers to other information gained in the professional relationship that the client has
requested be held inviolate or the disclosure of which would be embarrassing or would be likely to be
detrimental to the client.

(B) Except when permitted under DR 4-101 (C). a lawyer shall not knowingly:

(1) Reveal a confidence or secret of his client.

(2) Use a confidence or secret of his client to the disadvantage of the client.

(3) Use a confidence or secret of his client for the advantage of himself or of a third person, unless
the client consents after full disclosure.

(C) A lawyer may reveal:

()

ความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับนายความภายใต้กฎหมายที่มีผลบังคับใช้ และ

ขอต่อศาลให้วินิจฉัยถึงการถูกละเมิด หรือการเปิดเผยซึ่งเป็นสิ่งที่น่าอับอาย หรือน่าจะก่อให้เกิดการเสื่อมเสียชื่อเสียงแก่ลูกความ

()

4-101 ()

(1)

(2)

(3)

()

(1)

หรือที่ลูกความได้รับผลกระทบ แต่เฉพาะภายหลังการเปิดเผยความลับทั้งหมดของลูกความ

(2)

(3)

(1) Confidences or secrets with the consent of the client or clients affected, but only after a full disclosure to them.

(2) Confidences or secrets when permitted under Disciplinary Rules or required by law or court order.

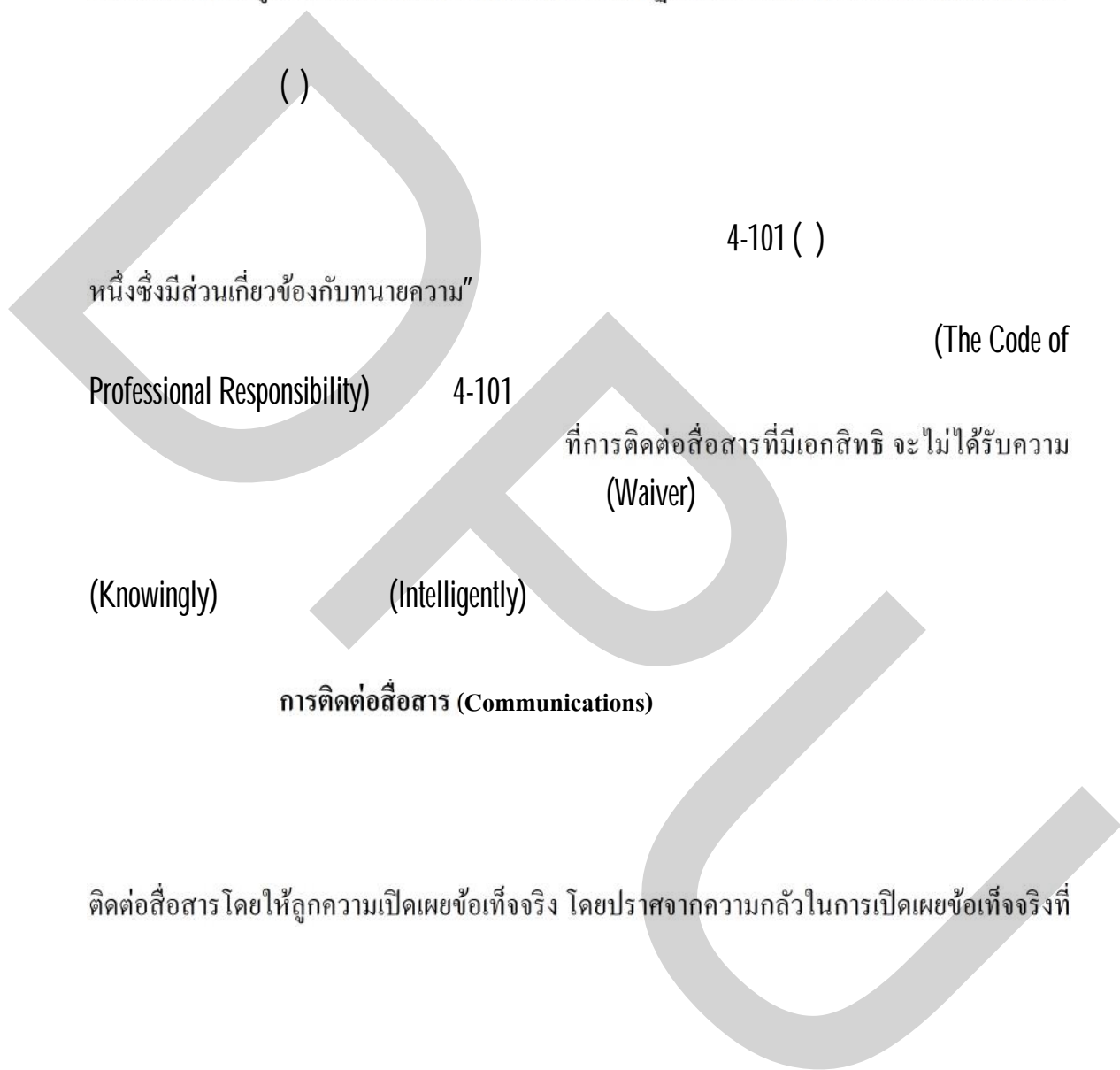
(3) The intention of his client to commit a crime and the information necessary to prevent the crime.

(4) Confidences or secrets necessary to establish or collect his fee or to defend himself or his employees or associates against an accusation of wrongful conduct.

(D) A lawyer shall exercise reasonable care to prevent his employees, associates, and others whose services are utilized by him from disclosing or using confidences or secrets of a client, except that a lawyer may reveal the information allowed by DR 4-101 (C) through an employee.

(4)

หรือเก็บค่าธรรมเนียมทนายความ หรือเพื่อที่จะป้องกันตัวทนายความ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
ทนายความ หรือผู้ช่วยเหลือทนายความ เพื่อเป็นสิ่งที่ใช้ปฏิเสธข้อกล่าวหาว่า ทนายความกระทำการ

()

หนึ่งซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับทนายความ”

Professional Responsibility)

4-101

4-101 ()

(The Code of

ที่การติดต่อสื่อสารที่มีเอกสิทธิ์ จะไม่ได้รับความ
(Waiver)

(Knowingly)

(Intelligently)

การติดต่อสื่อสาร (Communications)

ติดต่อสื่อสาร โดยให้ลูกความเปิดเผยข้อเท็จจริง โดยปราศจากความกลัวในการเปิดเผยข้อเท็จจริงที่

โดยตรงต่อการติดต่อสื่อสารที่มีเอกสิทธิ์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลได้ขยายความคุ้มครองของ
(Electronic Mail)

พูดคุยกันทางโทรศัพท์ ซึ่งใช้ได้ตอบกันระหว่างลูกความกับทนายความ เพื่อ
ของการติดต่อสื่อสารที่เป็นความลับของลูกความ ซึ่งลูกความได้เปิดเผยข้อเท็จจริงให้กับ

ทนายความเพื่อขอคำแนะนำทางกฎหมายจากทนายความ เพราะลูกความมีสิทธิที่จะขอคำปรึกษาคดี

33

การรักษาความลับ (Confidentiality)

ลูกความซึ่งอยู่ในฐานะของผู้ต้องหาหรือจำเลย มีสิทธิที่จะติดต่อสื่อสารกับ
คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ จะถูกกำหนดให้อยู่ในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนลับ มี

เป็นความลับได้ถูกยอมรับมาตั้งแต่แรกเริ่ม ในการปรึกษาคดี

ทนายความจะต้องเป็นความลับ เป็นความคาดหวังของผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างมีเหตุผล ซึ่งขึ้นอยู่กับ
ระหว่างการปรึกษาคดีดังกล่าว เพราะในความเป็นจริงเมื่อบุคคลภายนอกปรากฏตัวขึ้นมา ในขณะที่

34

ข้อยกเว้นของเอกสิทธิ์

ข้อยกเว้นของเอกสิทธิ์ ในฐานะของลูกความโดยทั่วไป เมื่อมีการกระทำในทาง

เอกสิทธิ์ เช่นการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความเพื่อการประกอบอาชญากรรม การ

4 (Fourth Amendment)

³³ Paul R. Rice. (1999). *Communications Protected by Attorney - Client Privilege*. pp. 7-35.

³⁴ Paul R. Rice. (1999). *Confidentiality, Attorney - Client Privilege in The United States*. pp. 7-50.

Angst v. Mack Trucks³⁵ ซึ่งถูกความติดต่อสื่อสาร

United States v. Hodge and Zweig.³⁶

(Attorney - Client Privilege)

วินิจฉัยในการเป็นความลับอย่างเคร่งครัด หากว่าการติดต่อสื่อสารที่ถูกเปิดเผยนั้นมีวัตถุประสงค์ที่

ที่ทนายความไม่จำเป็นต้องทราบว่า ลูกความที่ตนให้คำปรึกษานั้น ได้นำคำปรึกษาที่ทนายความให้

In re Sealed Case.³⁷

ความผิด ดังนั้นลูกความซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดไม่สามารถอ้างความไม่รู้ของทนายความนี้ เพื่อที่จะอ้างความคุ้มครองตามเอกสิทธิ์ได้

Klitzman, Klitzman and Gallagher v. Krut.³⁸ Charles Klitzman

ทนายความ ซึ่งตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการฉ้อโกง โดยเจ้าพนักงานตำรวจกล่าวหา

Klitzman

Klitzman

3

Klitzman

³⁵ Angst v. Mack Trucks. Inc. 1991 WL 86931 (E.D. Pa. 1991).

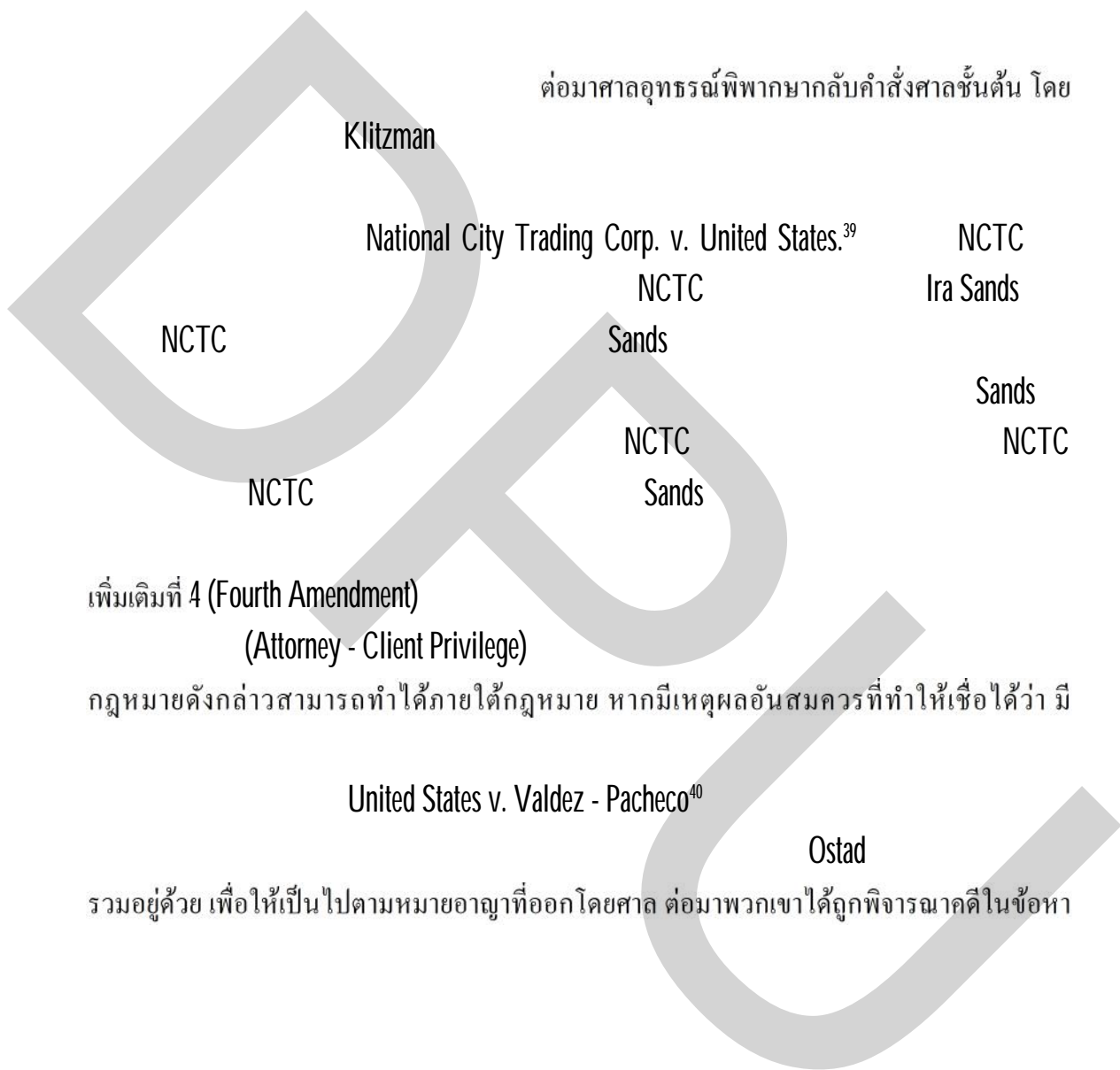
³⁶ United States v. Hodge and Zweig. 548 F.2d 1347 (9th Cir 1977)

³⁷ In re Sealed Case. 676 F. 2d 793, (D.C. Cir. 1982)

³⁸ Klitzman, Klitzman and Gallagher v. Krut. 774 F.2d 955, 959, (3d Cir. 1984)

Klitzman
Klitzman

ต่อมาศาลอุทธรณ์พิพากษากลับคำสั่งศาลชั้นต้น โดย

เพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment)
(Attorney - Client Privilege)

กฎหมายดังกล่าวสามารถทำได้ภายใต้กฎหมาย หากมีเหตุผลอันสมควรที่ทำให้เชื่อได้ว่า มี

United States v. Valdez - Pacheco⁴⁰

รวมอยู่ด้วย เพื่อให้เป็นไปตามหมายอาญาที่ออกโดยศาล ต่อมาพวกเขาได้ถูกพิจารณาคดีในข้อหา

เชื่อว่า การสนทนามีความเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด

³⁹ National City Trading Corp. v. United States. 635 F.2d 1020 (2nd Cir. 1980)

⁴⁰ United States v. Valdez-Pacheco. 701 F. Supp. 775 (D. Or. 1988)

United States v. Gotti⁴¹

’นของเอกสิทธิในฐานะของลูกความโดยทั่วไป ซึ่ง

ต้องพิจารณาประเด็นที่เป็นปัญหาดังที่ผู้เขียนจะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้ กล่าวคือ

ความ เช่นนี้เอกสิทธิจะคุ้มครองการปรึกษาคดีและการติดต่อสื่อสารระหว่าง

สนทนากับทนายความ ในเรื่องของการประกอบอาชญากรรมอย่างอื่นเช่น ติดต่อซื้อขายยาเสพติด ซึ่งไม่ใช่การปรึกษาคดีกับทนายความเพื่อให้

ในกรณีนี้เป็นข้อยกเว้นของเอกสิทธิ โดยเจ้าพนักงานตำรวจมีสิทธิที่จะขอลงหมายศาลในการค้นเพื่อยึดเอกสารที่ใช้ในการโต้ตอบกัน

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment)

ในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ทั้งผู้ถูกกล่าวหาและทนายความ:
ติดต่อสื่อสารไม่ได้ การนำมาใช้ในทางที่ผิดจากวัตถุประสงค์ของเอกสิทธิ เช่นการติดต่อสื่อสาร

⁴¹ United States v. Gotti. 771 F. Supp. 535, 286 (E.D.N.Y. 1991)

มีสิทธิที่จะขอหมายศาลในการค้นเพื่อยึดเอกสารที่ใช้ในการโต้ตอบกันระหว่างผู้ถูกกล่าวหาทักกับ

ภายใต้กฎเกณฑ์แห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment)

ในกรณีของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญานั้น เมื่อ

" " (Testimony)

(Privilege against self - incrimination)

self - incrimination) จะไม่มีข้อยกเว้นเหมือน

(Privilege against

(Attorney - Client Privilege) นี้คือข้อแตกต่างกันระหว่าง

self - incrimination)

(Privilege against

(Attorney - Client Privilege)

(Privilege against self - incrimination)

ประเด็นหนึ่งก็คือ

(Attorney - Client Privilege) ในอีก

(Privilege against self - incrimination)

(Testimony)

โดยไม่มีเงื่อนไข

" "

(Attorney - Client Privilege)

(Right to Counsel) เป็นสิทธิที่เกี่ยวพันเชื่อมโยง สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะ

(Privilege against self -

incrimination)

(Attorney - Client Privilege) ามีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นทางการเดียวกัน เพราะทั้งสิทธิ
(Privilege

against self - incrimination)

(Attorney - Client Privilege) มีความเหมือนกันตรงที่ " "

(Testimony)

กล่าวหาเกี่ยวกับความมั่นใจ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับความเป็นส่วนตัวในการพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้
(Right to Privacy) " "

(Testimony)

(Testimony)

บุคคลใดก็ไม่อาจนำมาใช้ยืนยันความผิดของผู้ถูกกล่าวหาในการ
พิจารณาคดีในชั้นศาลได้

(Privilege against self - incrimination)

(Attorney - Client Privilege)

เหตุนี้ หากว่าทนายความได้ใช้ข้อมูลข่าวสารนั้นเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการแก้ไขความ

าพยานหลักฐานอยู่ที่ไหน หรือสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำ
ความผิดถูกเก็บไว้ที่ไหน ทนายความอาจจะแก้ไขความผิดพลาดให้พวกเขาเหล่านั้น ในกรณีเช่นนี้

ตำรวจในการแสวงหาพยานหลักฐาน ที่ต้องผ่านการค้นหาพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วย
กฎหมายเพื่อใช้ในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้น

3.1.3.4 สภาพบังคับ (Sanction) ในกรณี ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความโดยไม่มีความเป็น การเฉพาะตัว

ขั้นตอนใดๆ ก็ตามที่เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ (Critical Stages of Criminal Proceedings)

(Sanction)

ระการที่หนึ่ง ผล'
(Exclusionary Rule)

ไว้ก็ตาม ในประเทศสหรัฐอเมริกา หากเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจปฏิบัติหน้าที่

42

(Federal Tort Claims Act. 1946.)

⁴³ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกรัฐหรือหน่วยงานของรัฐฟ้องไล่เบี้ยต้องรับผิดชอบเฉพาะเมื่อคน
ได้กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องเป็น

ฟ้องไล่เบี้ยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว⁴⁴

California

⁴² . (2546). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่.
14 - 16.

⁴³ . (2534,) . " :
" วารสารกฎหมายปกครอง, 10, 2. 358 - 360.

⁴⁴ . (2529). "บันทึก เรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ."
วารสารกฎหมายปกครอง, 5. 276 - 278.

ทนายความเป็นการเฉพาะตัว ดังนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว

ด้วยเหตุนี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกา หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือ

ขึ้นอยู่กับว่าเจ้าพนักงานของรัฐจงใจปฏิบัติหน้าที่โดยมีเจตนาร้ายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

แต่ถ้าหากว่า ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐ ไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ

อย่างอื่น ในกรณีเช่นนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า ถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มี

พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ในการตัดพยานหลักฐานที่

(Exclusionary Rule)

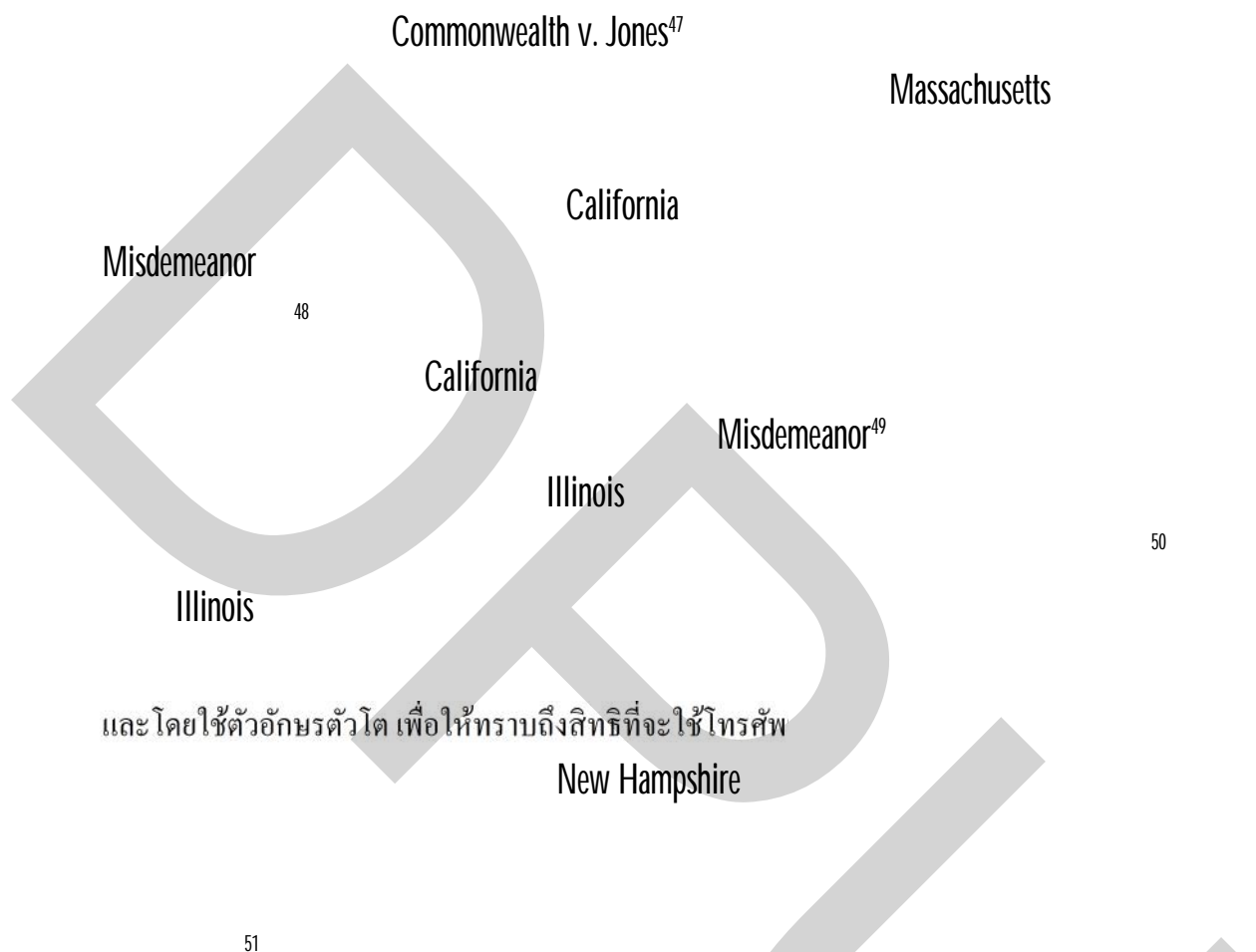
สมควรใจที่จะให้การนั้นเอง

Colorado

45

Massachusetts⁴⁶

⁴⁵ Colorado Code Criminal Procedure Section 38-3-403 (S.L. 1972 Chapter 44)

3.2 ประเทศอังกฤษ

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์มีที่มาจากการเคารพในศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ซึ่งบุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นส่วนตัวที่ใครจะล่วงละเมิดมิได้ จึงต้องออกกฎหมายที่เป็นการคุ้มครองและรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน

⁴⁶ Massachusetts Laws Annotated. Chapter 276, Section 33 A (1972)

⁴⁷ Commonwealth v. Jones, 287 N.E. 2d 599 (Mass. 1972)

⁴⁸ California Penal Code, section 851.5 (b) (1970)

⁴⁹ California Penal Code. Section 825 (1970)

⁵⁰ Illinois Annotated Statutes, Chapter 38, Section 103-8 (Smith - Hurd, 1970))

⁵¹ New Hampshire Revised Statutes annotated 594 : 15 (1955)

ต่างๆ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขต เข้ามาจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูก

(Attorney - Client Privilege)

3.2.1 ที่มาและความหมายเกี่ยวกับสิทธิ

เกิดขึ้นและมีบทบัญญัติรับรองสิทธิก่อนการตรามาตรฐานสากลของสหประชาชาติอีก ทั้งนี้ดังจะ

Magna Carta, 1212

Bill of Rights, 1688⁵²

3.2.1.1 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

. . . 1984

(Judges' Rules) ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน และการ

The Police and Criminal Evidence Act 1984

"PACE"

Code of Practice

aid)

(PACE

58)

(legal

The Police and Criminal Evidence Act 1984

(Access to legal advice)

ต่อสู้อคดี ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ กล่าวคือ

การแจ้งสิทธิ

เมื่อผู้ถูกควบคุมมีสิทธิที่จะพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็ต้องให้ผู้ถูกควบคุมได้รับรู้ถึงการมีสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ ของเขา ในเวลาที่ถูกจับกุม ที่สถานีตำรวจ หรืออยู่ในระหว่างการถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจแล้ว เพื่อที่จะให้ผู้ต้องหาได้ใช้สิทธิของเขาได้ ดังนั้น เมื่อมีการจับกุมตัวผู้ต้องสงสัยหรือมีการควบคุมตัวบุคคลใดโดยเจ้าพนักงาน

(Custody Records)

ต้องสงสัย ที่เกิดขึ้นนอกสถานีตำรวจ เพื่อรวบรวมเป็นพยานหลักฐาน เมื่อบันทึกแล้วและทำการรวบรวมเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะนำตัวผู้ต้องสงสัยไปกักขัง ตำรวจก็ต้องทำการแจ้งลายมือชื่อในบันทึกการควบคุม ถ้าเขาปฏิเสธที่จะลงลายมือชื่อ ตำรวจต้องบันทึกเหตุที่เขาปฏิเสธ

53

เมื่อตำรวจรวบรวมเอกสารทั้งหมดเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องแจ้งผู้ต้องสงสัยให้ทราบ

54

1. ผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะแจ้งให้คนอื่นทราบว่า ตนถูกควบคุมอยู่ที่สถานีตำรวจ
- 2.
- 3.

Code of Practice

หน้าที่แจ้งให้ผู้ต้องสงสัยทราบว่า เขามีสิทธิแจ้งให้คนอื่นทราบว่า เขาถูกควบคุมอยู่เพื่อให้ผู้ถูกจับคนอื่นได้รู้ว่าเขาถูกควบคุมอยู่ เพื่อให้ผู้ถูกจับหรือผู้ถูกควบคุมบอกให้คน

⁵³ The Police and Criminal Evidence Act 1984 Code of Practice C 3.2

⁵⁴ The Police and Criminal Evidence Act 1984 Code of Practice C 3.1

อื่น ๆ ได้รู้ว่าเขาถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานีตำรวจไหน และเป็นการให้เขาได้ปรึกษาคณะทนายความ อันเป็นการลดความกดดันและอาจจะให้บุคคลนั้นมาประกันตัวเขาออกไปโดยเร็วที่สุดด้วย

55

PACE Code of Practice C 6.3

สิทธิอื่นๆ คือการแจ้งผู้ต้องสงสัยว่า มีสิทธิที่จะ: Code of Practice

ประเทศอังกฤษ ตำรวจจะต้องแจ้งสิทธิต่างๆ ดังที่กล่าวไปแล้ว และเมื่อใดที่มีการ

56

ปรึกษากับทนายความ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายอีกครั้งด้วย ก่อนที่จะให้คำเตือนถึงสิทธิที่จะไม่ให้การ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ต้องสงสัยรู้ถึงสิทธิของตนแล้ว เว้นเสียแต่ว่ามีทนายความ

R. v. Pall⁵⁷ ในกรณีที่บุคคลใดมาให้ถ้อยคำที่

ใจของเขาเอง พนักงานสอบสวนไม่จำเป็นต้องแจ้งสิทธิ แต่ถ้ามีเหตุที่น่าเชื่อถือว่าเขาจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด การแจ้งสิทธินั้นก็เป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้ แต่ต้องบอกเขาว่า เขาถูกสงสัยว่ากระทำ

PACE 58 (1)

(Right to legal advice)

⁵⁵ The Police and Criminal Evidence Act 1984 Code of Practice C 6.1

⁵⁶ The Police and Criminal Evidence Act 1984 Code of Practice C 11.2

⁵⁷ R. v. Pall. (1992). Crim. L.R. 126. C.A.

PACE 58

58

2 กรณีแรก

อีกกรณีหนึ่ง

มากขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นรายคดีไปในการดูว่า เมื่อใดที่ทนายความควรจะถูกร้องขอให้

3.2.2 วิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

(1)

59

(2)

60

⁵⁸ The Police and Criminal Evidence Act 1984 Code of Practice C 6.6

⁵⁹ Exclusive : inside Paddington green police station < prison photography. Retrieved February, 14, 2011, from <http://prisonphotography.wordpress.com/2011/01/31/exclusive-inside-paddington-green-police-station>.

⁶⁰ Criminal Solicitor Dot Net : Home Office Circular 34/2007. Retrieved January, 9, 2011, from <http://www.criminalsolicitor.net/forum/from-posts.asp?TID=2898>.

(3)

62

3.2.3 ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว

3.2.3.1 การรับฟังคำให้การผู้ถูกกล่าวหาของศาล

PACE 78

"

(Exclusion of unfair evidence).

(1)

โจทก์ประสงค์จะอ้างอิง หากปรากฏต่อศาลเมื่อได้คำนึงถึงพฤติการณ์ที่
ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นว่าการรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อความเป็น
ธรรมของกระบวนการพิจารณาคดีถึงขนาดที่ว่าศาลไม่ควรรับฟังพยานหลักฐานนั้น

(2)

"

หรือปฏิเสธพยานหลักฐานได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมทั้งปวงรวมทั้งพฤติการณ์ที่ทำ
(Obtained)

63

⁶¹ Prison Visits - Falsely Accused - Falselyaccused. Co. UK. Retrieved January, 10, 2011, from <http://www.Legalappeal.co.uk/prisonvisits.php>.

⁶² Video Linking - - Ni Prison Service. Retrieved January, 19, 2011, from <http://www.niprisonservice.gov.uk/module.cfm/opt/15/area>.

⁶³ Police and Criminal Evidence Act 1984. Retrieved January, 13, 2011, from <http://www.Legislation.gov.uk/ukpga/1984/60/section/78>.

โดยพฤติการณ์ที่ทำให้พยานหลักฐานไม่น่าเชื่อถือแล้ว (Unreliable)

64

(not told his right)

1. แจ้งให้คนอื่นทราบว่า ตนถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจ
- 2.
- 3.

Code of Practice

R. v. Absolam.⁶⁵

กล่าวหาว่าเขามีสิทธิแจ้งให้คนอื่นทราบว่า ตนถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจ มีสิทธิปรึกษา
Code of Practice ก่อนที่จะถามคำให้การ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจมีวัตถุประสงค์ของการถามคำให้การเพื่อให้มี

66

67

(not given access to a solicitor)

R. v. Samuel.⁶⁶ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ปฏิเสธที่จะให้ Samuel

PACE 58 (8)

⁶⁴ M.D.A. Freeman. (1985). *Police and Criminal Evidence Act 1984*. p. 127.

⁶⁵ R. v. Absolam. (1989) 88 Cr.App.R.332; (1988) Crim.L.R.748, C.A.

⁶⁶ Michael Zander. (1995). *The Police And Criminal Evidence Act 1984*. pp. 184-185.

⁶⁷ R. v. Gokan and Hassan, sub nom. Beycan. (1990) Crim.L.R.185

R. v. Oransaye. (1993) Crim.L.R.722. C.A.

R. v. Sanusi. (1992) Crim.L.R.43, C.A.

Samuel

Samuel

69

ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความ เหล่านี้ล้วนต้องห้ามศาลรับฟังคำรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสิ้น⁷⁰

“พยานวัตถุ” “พยานเอกสาร” ศาลมีอำนาจรับฟังพยานวัตถุ พยานเอกสารที่ได้มาจากการค้นโดยมิชอบได้ หากศาลเห็นว่าพยานหลักฐานนั้นสามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยที่ถูกค้นโดยมิชอบนั้นได้ แต่ศาลอังกฤษมีดุลพินิจ (discretion) ที่จะ “ไม่รับฟัง” พยานวัตถุหรือพยานเอกสารนั้นๆ ได้ หากการรับฟังนั้นจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่จำเลย

ในคดีซึ่งถือได้ว่าเป็นบรรทัดฐานในเรื่องนี้ของกฎหมายอังกฤษคือคดี Kuruma v. R. (1955 A.C. 197) Lord Goddard ได้วินิจฉัยวางหลักในเรื่องนี้ไว้ว่า หากพยานวัตถุนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด พยานวัตถุนั้นก็รับฟังได้ โดยศาลไม่ได้

“ ”

(the judge always has a discretion to disallow evidence if the strict rules of admissibility would operate unfairly against the accused)⁷¹

“ ”

. . 1870 Jones v. Owen (1870, 34 J.P. 759)

(unlawful fishing)

Mellor

⁶⁸ R. v. Samuel. (1988) Q.B.615; (1988) 2 W.L.R.920, C.A.

⁶⁹ Michael Zander. (1995). *The Police And Criminal Evidence Act 1984*. pp. 232-238.

⁷⁰ R. v. Chung. (1991) 92 Cr.App.R.314; (1991) Crim.L.R.622, C.A.

R. v. Parris. (1989) 89 Cr.App.R.68; (1989) Crim.L.R.214, *The Times*, November 2, 1988, C.A.

R. v. Silcott. Braithwaite and Raghup, *The Times*, December 9, 1991, C.A.

R. v. Walsh. (Gerald Frederick) (1990) 91 Cr.App.R.161; (1989) Crim.L.R.822, C.A.

⁷¹ . (2551). คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการ

(It would be a dangerous obstacle to the administration of justice if we were to hold, because evidence was obtained by illegal means, it could not be used against a party charged with an offence.)⁷²

“พยานวัตถุ พยานเอกสาร”

เกี่ยวกับคำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่สมัครใจ ซึ่ง

() “ ”

(inadmissible) โดยศาลจะใช้ดุลพินิจรับฟังไม่ได้เป็นอันขาด

ในกรณีที่คำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายต้องห้ามศาลใช้ดุลพินิจรับฟังเป็นพยานหลักฐานลงโทษผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ยังมีพยานอีกประเภทหนึ่งที่ศาลจะใช้ดุลพินิจรับฟังไม่ได้เป็นอันขาด เอกสิทธิ์ตามกฎหมาย⁷³ PACE 10

วามของเขาหรือตัวแทนซึ่งเป็นบุคคลอื่นของลูกความ ได้ทำการติดต่อกับทนายความเพื่อขอคำแนะนำทางกฎหมายถึงลูกความซึ่งเป็นตัวการอันมีเอกสิทธิ์คำแนะนำทางกฎหมายไม่จำเป็นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางกฎหมายก็ได้ และเอกสิทธิ์จะติดไปกับการติดต่อสื่อสารระหว่างที่ปรี ของลูกความของเขาด้วย รวมทั้งการติดต่อสื่อสารที่ทำเพื่อวัตถุประสงค์ของการกระทำการใดๆ กความ และกับบุคคลอื่นๆ อีกทั้ง।

⁷²

17.

⁷³ Richard Stone. (1985). *Entry, Search and Seizure*. pp. 54-55.

จะไม่ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล

(Custody officer)

ตำรวจที่ไม่มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับความผิดอาญาซึ่งได้รับแต่งตั้งตาม มาตรา 36 PACE

74

(Custody officer)

ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความเป็นการ

3.2.3.2 สิทธิในการต่อสู้คดีหรือให้การโดยสมัครใจ

(Attorney - Client Privilege)

ตลอดมา เพื่อที่จะทำให้ลูกความมีอิสระที่จะขอคำแนะนำทางกฎหมาย และมีอิสระในการ

เป็นรากฐานของการคุ้มครองการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ ซึ่งถูกสร้างขึ้นมา เพื่อให้ได้รับคำแนะนำทางกฎหมาย หรือความช่วยเหลือทางกฎหมาย เพื่อที่จะให้ลูกความได้เปิดเผยข้อเท็จจริงได้มากยิ่งขึ้น และเพื่อที่จะได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ที่

ลูกความมีความเข้าใจในภาระหน้าที่ของเขาและความรับผิดชอบภายใต้กฎหมายได้มากที่สุด ซึ่งในอีกด้านหนึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพให้กับนักกฎหมายที่จะให้ความช่วยเหลือได้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน

3.2.3.3 ความเป็นเอกสิทธิ์ในการปรึกษาคดีระหว่างผู้ถูกกล่าวหาทนายความซึ่งต้องเป็นความลับ

เอกสิทธิ์คุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความนั้น (Attorney - Client Privilege) เริ่มปรากฏครั้งแรก ในศตวรรษที่ 16

Common Law

ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหาทนายความ เอกสิทธิ์ดังกล่าวจะเป็นการคุ้มครองทนายความที่คลลทั่วไป หรือลูกความ ซึ่งเอกสิทธิ์มุ่งคุ้มครองทนายความ ก่อให้เกิดความ

นการสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจให้กับลูกความว่าสิ่งที่ตนได้ปรึกษาคดีกับ

หลังจากนั้นเอกสิทธิ์ได้ถูกพัฒนาแปรเปลี่ยนเป็นการคุ้มครองลูกความในเวลา

การตัดสินใจที่จะกระทำการใดๆ ก็ได้ภายใต้กฎหมาย รวมถึง เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร ในการ

ในตอนแรก จุดเริ่มต้นของเอกสิทธิ์ ได้ถูกนำมาใช้คุ้มครองนักกฎหมายทั่วไป ที่ปรึกษาทนายความ ทนายความ ต่อมาเอกสิทธิ์เริ่มเข้ามาคุ้มครองบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ

ธรรมเนียมแก่ลูกความ ซึ่งศาลมีแนวความคิดที่จะต้

75

หลักทั่วไป

ได้รับทราบ ก่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ ในการรักษาความลับของการเปิดเผยข้อเท็จจริง เมื่อผู้ถูกกล่าวหาติดต่อสื่อสารกับทนายความ เอกสิทธิ์จะคุ้มครองทั้งผู้ถูกกล่าวหาและทนายความ

ความเชื่อที่ว่า การคุ้มครองต้องเด็ดขาด เพื่อที่จะส่งเสริมหรือสนับสนุน ให้ลูกความเปิดเผย

ศาล และในการดำเนินคดีนั้นทนายความจะเป็นผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากลูกความอย่างเป็นทางการ ในการว่าความ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ทนายความจะต้องรู้ข้อเท็จจริงทั้งหมด⁷⁵

การสละสิทธิ (Waive of Right)

ความลับที่ไม่ให้บุคคลอื่น ได้ล่วงรู้ความลับในการติดต่อสื่อสาร ดังนั้น ถ้าหากทนายความประพฤติ

2007 (Solicitors' Code of Conduct 2007)

2007

4

⁷⁵ David Drysdale. (1999). *History of the Attorney - Client Privilege*. p. 6.

⁷⁶ Paul R. Rice. (1999). *General Principles of Attorney - Client Privilege*. pp. 5-30.

หน้าที่ที่จะไม่เปิดเผยความลับของลูกค้า ในการปรึกษาหรือขอคำแนะนำทางกฎหมาย แต่ในกฎ
4

การกระทำความผิดทางอาญา หรือในกรณีที่ทนายความได้รับคำสั่งศาลให้เปิดเผยเอกสารที่เป็น
เอกสารเหล่านั้นเป็นเอกสารที่ใช้ติดต่อกันเพื่อกระทำความผิดทางอาญา หรือเก็บ

อนุญาตให้ทนายความเปิดเผยความลับได้ ซึ่งเป็นกรณีที่ลูกค้าสละเอกสิทธิ์ (Waivers)
ความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกค้ากับทนายความ ตามกฎข้อที่ 22

2007 (Solicitors' Code of Conduct 2007)

(Knowingly)

(Intelligently)

⁷⁷

2007 (Solicitors' Code of Conduct 2007)

ลูกค้า อีกทั้งทนายความยังมีความรับผิดชอบทั้งในทางแพ่งและในทางอาญา ตาม พ. . .

1998 (The Data Protection Act 1998)⁷⁸

การติดต่อสื่อสาร (Communications)

ารเป็นความลับในการติดต่อสื่อสาร ที่ลูกค้าได้เปิดเผย

กฎหมาย หรือความช่วยเหลือทางกฎหมาย ทำให้การติดต่อสื่อสารซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารที่
ะที่มีเอกสิทธิ์ ดังนั้นข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่ถูกส่งถึง

⁷⁷ Solicitors Regulation Authority - Solicitors Code of Conduct 2007. Retrieved January, 19, 2011, from <http://www.sra.org.uk/code-of-conduct>.

⁷⁸ Data Protection Act 1998. Retrieved January, 15, 2011, from <http://www.Legislation.gov.uk/ukpga/1998/29/contents>.

การรักษาความลับ (Confidentiality)

80 2

ประการที่ 1

(The Secrecy Model)

ไว้วางใจที่ผู้ถูกกล่าวหาไว้ให้กับทนายความ ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสิ่งที่ผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยกับทนายความจะไม่ถูกเปิดเผย รูปแบบการรักษาความลับเป็นรากฐานของเอกสิทธิ์ที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม

ประการที่ 2 ฐ

(The Privacy Model)

ความเป็นส่วนตัว ถูกสร้างขึ้นมาอย่างถูกต้องตามกฎหมายและมีการยอมรับโดยทั่วไป ถึงประโยชน์

ข้อยกเว้นของเอกสิทธิ์

กฎเกณฑ์อื่นเป็นหลักการพื้นฐานของเอกสิทธิ์ก็เพื่อประโยชน์และความสะดวก

หลักการพื้นฐานของเอกสิทธิ์ถูกใช้ไปในทางที่ผิด และการติดต่อสื่อสารที่มีอยู่ในขณะนี้มุ่งไปสู่ความเกี่ยวข้องในการประกอบอาชญากรรม หรือเพื่อการกระทำการฉ้อฉลแล้ว การ

ติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ ความสัมพันธ์ระหว่างลูกความกับทนายความที่ใช้ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ต้องเกิดจากเจตนาที่ไม่สุจริต ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารระหว่าง

⁷⁹ Paul R. Rice. (1999). *Communications Protected by Attorney - Client Privilege*. pp. 7-35.

⁸⁰ Paul R. Rice. (1999). *Confidentiality, Attorney - Client Privilege in The United States*. pp. 7-50.

⁸¹ Paul R. Rice. (1999). *Exceptions to The Attorney - Client Privilege*. pp. 9-25.

ด้วยเหตุนี้ โดยหลักการทั่วไปแล้ว ศาลไม่อาจเข้าไปแทรกแซงการติดต่อสื่อสาร

Justice of the peace

serious arrestable offence

นั้น แต่พยานหลักฐานนั้นต้องมีใช่พยานหลักฐานที่เป็นความลับ (PACE 8)⁸²

อาชญากรรม หรือเพื่อการกระทำการน้อฉลแล้ว เอกสิทธิ์จะไม่คุ้มครองการติดต่อสื่อสารดังกล่าว และในกรณีนี้หากเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการค้น เพื่อหาหลักฐานที่เป็นความลับของลูกความกับ

Circuit Judge Circuit Judge

“มีเหตุอันควรเชื่อว่าพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนในคดีความผิด serious arrestable offence ซึ่งเกิดขึ้นอยู่ในบ้านนี้ และถ้าไม่ค้นบ้านก็จะไม่ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน ดังกล่าว และการค้นนั้นจะได้มาซึ่งพยานหลักฐานอันเป็นประโยชน์ต่อส ” (PACE 9-14)⁸³

3.2.3.4 สภาพบังคับ (Sanction) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความโดยไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว

ประการที่หนึ่ง ผลในทางกฎหมายแห่ง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่จัดสถานที่

รับผิดของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ถูกกล่าวหาในกรณีดังกล่าว เป็นไปตามกฎหมายละเมิด ถือได้ว่าเจ้าหน้าที่

1997 (The Police Act 1997)⁸⁴

ประการที่สอง

⁸²

51.

⁸³

⁸⁴ Police Act 1997. Retrieved January, 15, 2011, from

<http://www.Legislation.gov.uk/ukpga/1997/50/contents>.

1997 (The Police Act 1997)⁸⁵ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระทำการฝ่าฝืน Codes
of Practice

⁸⁵ Police Act 1997. Retrieved January, 15, 2011, from
<http://www.Legislation.gov.uk/ukpga/1997/50/contents>.

บทที่ 4

บทวิเคราะห์สิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

4.1 วิเคราะห์กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระเบียบฯ ข้อบังคับฯ และแนวทางปฏิบัติในการพบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลย

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) บัญญัติให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว อีกทั้งระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี¹ ลักษณะ 6 การควบคุม ในบทที่ 15 ว่าด้วยการให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความ ระบุไว้ในกรณีสถานที่พบกัันระหว่างผู้ถูกคุมขังกับทนายความ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

“โดยที่การอนุญาตให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัวมีปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยแก่การควบคุม จึงให้ถือปฏิบัติดังนี้

1. สถานีตำรวจหรือหน่วยราชการใดมีห้องควบคุมที่อาจจัดขึ้นเป็นพิเศษโดยแบ่งเป็นสัดส่วนได้ ต้องจัดให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษากับทนายความในที่ซึ่งจัดไว้ในบริเวณห้องควบคุมนั้น

2. สถานีตำรวจหรือหน่วยราชการใดยังไม่มีห้องควบคุมที่อาจจัดขึ้นเป็นพิเศษโดยแบ่งเป็นสัดส่วนได้ต้องให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความที่ห้องควบคุมทำนองการเยี่ยมชมอย่างธรรมดา แต่พยายามเปิดโอกาสให้พบและปรึกษากันเป็นส่วนตัวเท่าที่จะกระทำได้

ทั้งนี้ ในระหว่างผู้ถูกคุมขังกับทนายความปรึกษากันจะต้องอยู่ในสายตาของผู้ควบคุมตลอดเวลาด้วย”

ซึ่งระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ก็เป็นระเบียบปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวมี

¹ การดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดอาญาเฉพาะในหน้าที่ตำรวจนั้น นอกจากจะได้มีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติอำนาจและหน้าที่อันเป็นหลักใหญ่ๆ ให้ข้าราชการตำรวจได้ถือปฏิบัติแล้ว จำเป็นต้องกำหนดรายละเอียดวางวิธีปฏิบัติขึ้นไว้อีกชั้นหนึ่ง เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้ถือเป็นแนวทางหรือเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติราชการในหน้าที่ของตน ได้โดยถูกต้อง สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้ออกระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี และแจ้งความให้ข้าราชการตำรวจได้ถือเป็นหลักปฏิบัติตลอดมาตั้งแต่เริ่มตั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติคือเมื่อ พ.ศ. 2440 ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน.

ความถูกต้องและเป็นธรรม อันเป็นการสนับสนุนขั้นตอนและวิธีพิจารณาความอาญาให้ถูกต้องตาม กฎหมาย

ประกอบกับข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1 เรื่อง การเยี่ยมเยียนและติดต่อกับ บุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง ให้นำให้ทนายความพบผู้ต้องขังโดยมิใช่ละเอียดดังต่อไปนี้

“ผู้ที่มาเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับผู้ต้องขังด้วยตนเองนั้นจักต้องอยู่ในขอบเขตที่ทางการ เรือนจำกำหนดให้เป็นที่เยี่ยมเยียนหรือติดต่อ...

ถ้าผู้ที่มาเยี่ยมเยียนหรือติดต่อเป็นทนายมาพบในเรื่องคดีของผู้ต้องขัง ต้องการจะส่งวน ข้อความที่พูดกับผู้ต้องขังเป็นความลับก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทราบก่อนในกรณี นั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมออกไปควบคุมอยู่ในระยะที่จะไม่ได้ยินการพูดจา”

จะเห็นได้ว่าทั้ง กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีฯ และ ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ฯ ต่างก็สอดคล้องกันกับมาตรฐานสากล แต่ข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ กับไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ

จากประสบการณ์ของผู้เขียน ซึ่งความเป็นจริงในปัจจุบัน ในทางปฏิบัติของพนักงาน สอบสวน หากสถานีตำรวจหรือหน่วยราชการ ใดยังไม่มียุทธศาสตร์ที่อาจจัดขึ้นเป็นพิเศษ โดย แบ่งเป็นส่วนศักดิ์ได้ ต้องให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความที่ห้องควบคุมทำนองการเยี่ยม อย่างธรรมดา แต่พยายามเปิดโอกาสให้พบและปรึกษากันเป็นส่วนตัวเท่าที่จะกระทำได้ ซึ่งใน สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันก็คือ พนักงานสอบสวนจะให้ทนายความยื่นพูดคุยกับผู้ต้องหาอยู่ หน้าห้องขังนั่นเอง ซึ่งไม่มีความเป็นส่วนศักดิ์ ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว เพราะบริเวณด้านในของขังนั้นก็ยังมีผู้ต้องขังอื่นๆ รวมปะปนอยู่ด้วย อีกทั้งบริเวณด้านนอกห้องขัง ก็ยังมีเจ้าพนักงานตำรวจหรือบุคคลภายนอกอื่นๆ เดินผ่านไปมาตลอดเวลา นี่ก็ความเป็นจริงใน ปัจจุบัน เช่นนี้แล้วการพบทนายความของผู้ต้องหาจะมีความเป็นการเฉพาะตัวได้อย่างไร

ในกรณีของเรือนจำ ภายในเรือนจำบางแห่ง จะไม่มีห้องผู้ต้องขังพบทนายความที่เป็น ห้องที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะให้ผู้ต้องขังพบทนายความใน ห้องเยี่ยมญาติเหมือนบุคคลทั่วไป ด้วยเหตุนี้การพบทนายความของผู้ต้องขังในปัจจุบันจึง ไม่มี ความเป็นการเฉพาะตัว

ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือว่ามีว่า ควรแก้ไขระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีฯ และ ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ฯ ดังกล่าวหรือไม่ ในประเด็นนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า ระเบียบฯ และ

² ตามมาตรฐานสากลในการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมในทางอาญา มีความจำเป็นต้อง พิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบฯ และแนวทางปฏิบัติของประเทศไทย ว่ามีความสอดคล้องกับมาตรฐาน องค์การสหประชาชาติ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยเทียบเท่าประชาคมโลก.

ข้อบังคับฯ ดังกล่าวมิใช่กฎหมาย การแก้ไขระเบียบฯ และข้อบังคับฯดังกล่าว จะไม่ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาลเพราะขาดสภาพบังคับ (Sanction) ดังนั้นจึงเห็นสมควรแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีสภาพบังคับ (Sanction) โดยให้ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาลประกอบด้วย หากการแก้ไขแต่เฉพาะระเบียบฯ และข้อบังคับฯดังกล่าว รัฐอาจะไม่สนับสนุนจัดสรรงบประมาณลงมาให้หน่วยราชการเหล่านั้น ในการจัดสถานที่พบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้มีความเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งต่างจากการแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้มีเนื้อหาและรายละเอียดเป็นหลักกฎหมาย ในการจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสัก มีความเป็นส่วนตัว เพื่อที่จะให้รัฐจัดสรรงบประมาณลงมาให้หน่วยราชการเหล่านั้น เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

ในส่วนของการจัดเตรียมสถานที่ให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย และแนวทางการแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีสภาพบังคับ(Sanction) นี้ผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไปใน บทที่ 5 ข้อเสนอแนะ

4.2 วิเคราะห์ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความโดยไม่มีมีความเป็นการเฉพาะตัวนั้น โดยหลักไม่สามารถกระทำได้อ่างไรก็ดีถ้าไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว จะเกิดผลอย่างไร มีปัญหาที่ต้องพิจารณาดังต่อไปนี้

4.2.1 วิเคราะห์คำให้การของผู้ต้องหาจะรับฟังได้ในการพิจารณาคดีในชั้นศาลหรือไม่

สิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา วางเป็นหลักการคุ้มครองไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 7/1 “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

(1) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว”

มาตรา 8 “นับแต่เวลาที่ขึ้นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

(3) ปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว”

จากหลักกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวและจำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวในกรณีดังกล่าว หากผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องการปรึกษาคดีหรือพบทนายความ ไม่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะ

ถูกควบคุมขัง ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ในเรือนจำ หรือในที่ทำการของศาล หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสัก ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว จะไม่ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งแตกต่างจากหลักเกณฑ์ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่แจ้งสิทธิหรือไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 ซึ่งมาตรา 134/4 วรรคสาม บัญญัติสภาพบังคับ (Sanction) ไว้โดยชัดแจ้ง ในการห้ามไม่ให้รับฟัง “ถ้อยคำ” ของผู้ต้องหา ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับ กฎเกณฑ์ตามบทตัดพยาน มาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็ไม่มีผลบังคับใช้ในการห้ามรับฟัง “ถ้อยคำ” ของผู้ต้องหาหรือจำเลย หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสัก ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พบกับทนายความ

4.2.2 วิเคราะห์สิทธิในการต่อสู้คดีหรือให้การโดยสมัครใจ

ในกรณีของสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการต่อสู้คดีนั้น หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสัก ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการดำเนินคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องได้รับหลักประกันทั้งหมดในการต่อสู้คดี หลักประกันสิทธิในการต่อสู้คดีนี้ อาจกล่าวได้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องมีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งหน้าที่ของทนายความจะต้องคอยให้คำปรึกษา และช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิในการต่อสู้คดี เป็นไปตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยถือได้ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเขาได้กระทำความผิดตามกฎหมาย เมื่อกฎหมายให้สันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of innocence) ดังนั้นจะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเหมือนผู้กระทำความผิดไม่ได้ เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยถือได้ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเสมือนบุคคลทั่วไป ซึ่งรัฐจะต้องคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยรัฐจะกระทำการใดๆ อันขัดต่อกระบวนการอันชอบธรรมแห่งกฎหมาย (Due Process of Law) ไม่ได้ เพราะ ผู้ต้องหาหรือจำเลยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยถือได้ว่าเป็นประธานในคดี ไม่ใช่วัตถุแห่งการซักฟอก สอดรับกับหลักการค้นหาความจริงในระบบกล่าวหา ผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด (Presumption of innocence) นั้นเอง

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว และตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว จากหลักกฎหมายดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย ในการต่อสู้คดี ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว คำว่า“เป็นการเฉพาะตัว” ย่อมแสดงโดยชัดแจ้งอยู่แล้วว่าจะต้องมีความเป็นส่วนตัว เพราะการพูดคุยสนทนาระหว่างผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยกับทนายความนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการต่อสู้คดี ในกรณีที่รัฐไม่จัดสถานที่ที่เป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ในการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบและปรึกษาคดีกับทนายความแล้ว ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย เพราะเขามีเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ หากรัฐไม่จัดสถานที่ที่เป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ในการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบและปรึกษาคดีกับทนายความแล้ว ย่อมไม่อาจคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความได้ ดังนั้น หากมีการล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นที่ เจ้าพนักงานของรัฐ ไม่อาจจัดหาสถานที่ที่เป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยพบกับทนายความ ซึ่งอาจทำให้บุคคลอื่นล่วงรู้ถึงการสนทนาระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความได้ ถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว และสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลย

หากผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนตัวย่อมกระทบต่อความไว้วางใจ และความไว้วางใจที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีให้กับทนายความ อาจจะทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความไว้วางใจ หรือ ไม่มีโอกาสพูดเพราะกลัวว่าคนอื่นจะรู้ข้อมูลอันเป็นความลับจึงทำให้ทนายความไม่อาจทราบข้อเท็จจริงได้ทั้งหมดส่งผลให้ทนายความให้คำปรึกษาคดีไม่ได้เต็มที่ซึ่งความไว้วางใจ และความไว้วางใจที่ผู้ถูกจับผู้ต้องหา หรือจำเลยมีให้กับทนายความนั้นเป็นสิ่งสำคัญ หรือในกรณีที่ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยมีความไว้วางใจ ความไว้วางใจทนายความต้องการที่จะเล่าข้อเท็จจริงในคดีให้กับทนายความได้รับทราบ แต่ถ้าหากว่าในห้องหรือสถานที่ที่ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยพบทนายความ กลับมีสภาพแวดล้อมที่ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ย่อมจะทำให้ผู้ถูกจับผู้ต้องหา หรือจำเลยอาจจะไม่เล่าข้อเท็จจริงในคดีให้กับทนายความได้รับทราบก็ได้ เพราะผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยอาจจะเกิดความลังเล ไม่มีความแน่ใจว่าข้อเท็จจริงในคดีที่ตนเล่ามานั้นจะเป็นความลับหรือไม่ จะมีบุคคลอื่นล่วงรู้ “ถ้อยคำ” หรือข้อมูลที่ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลย ในการที่จะเล่าข้อเท็จจริง

ในคดีให้กับทนายความได้รับทราบและเมื่อเป็นเช่นนี้ ย่อมเป็นไปได้ยากที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะเล่าข้อเท็จจริงทั้งหมดให้ทนายความได้รับทราบ อันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย เมื่อผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยเกิดความลังเล ไม่มีความแน่ใจแล้ว ย่อมไม่อาจเล่าข้อเท็จจริงในคดีโดยละเอียดให้กับทนายความได้รับทราบ ซึ่งจะส่งผลให้การต่อสู้คดีของทนายความขาดประสิทธิภาพ อันจะเป็นผลเสียแก่ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยในที่สุด

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐ ไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสัก ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ในระหว่างที่ผู้ต้องหาได้พูดคุยสนทนาหรือปรึกษาคดีกับทนายความ หากเจ้าพนักงานของรัฐได้ยื่นถ้อยคำของผู้ต้องหาในการสนทนาดังกล่าว และถ้อยคำของผู้ต้องหานำไปสู่การค้นพบพยานหลักฐานอย่างอื่น เช่นนี้ ถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มา ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้ โดยผลของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 เพราะถ้อยคำหรือพยานหลักฐานดังกล่าว จะไม่ถูกอนุญาตให้ใช้ปรักปรำผู้ต้องหา ถือได้ว่าเป็นถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มาโดยผู้ต้องหา ไม่ได้สมัครใจที่จะให้การนั่นเอง

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ซึ่งบัญญัติเป็นข้อยกเว้นของมาตรา 226 นั้น หากเจ้าพนักงานของรัฐได้ยื่นถ้อยคำของผู้ต้องหาในการสนทนาดังกล่าว เช่นนี้ ถ้อยคำของผู้ต้องหาจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานลงโทษผู้ต้องหาได้หรือไม่ ในกรณีดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ผู้เขียนมีความเห็นว่า เหตุผลที่สำคัญในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวก็เพื่อป้องกันถ้อยคำของผู้ต้องหาไม่ให้บุคคลภายนอกได้ยินการพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ต้องหากับทนายความ ประกอบกับ หากผู้ต้องหาได้กล่าวถ้อยคำออกมา ซึ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองแล้ว ศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจรับฟังถ้อยคำของผู้ต้องหาได้ ถือได้ว่าเป็นถ้อยคำที่ผู้ต้องหาได้กล่าวออกมาโดยไม่สมัครใจ เช่นนี้ศาลจะใช้ดุลพินิจรับฟังถ้อยคำของผู้ต้องหาได้อย่างไร ด้วยเหตุนี้ข้อยกเว้นตามมาตรา 226/1 จึงไม่อาจนำมาใช้ได้ ในกรณีดังกล่าว

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อมามีว่า หากถ้อยคำของผู้ต้องหานั้นได้นำไปสู่การค้นพบพยานหลักฐานอย่างอื่น ศาลจะใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาได้หรือไม่ เช่น อาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิดอยู่ที่ใดเป็นต้น จะถือได้ว่า เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ซึ่งการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชนหรือไม่

ในประเด็นดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่า ตามเจตนาของผู้ต้องหาที่ต้องการพูดคุยสนทนากับทนายความนั้น ผู้ต้องหามีเจตนาที่จะไม่ให้บุคคลใด ได้ยื่นถ้อยคำของผู้ต้องหา ประกอบ

กับผู้ต้องหาหรือจำเลยมีเอกสิทธิ์คุ้มครองกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) เป็นหลักการคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในการปรึกษาคดีกับทนายความ

ด้วยเหตุนี้หากเจ้าพนักงานของรัฐ ไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสัก ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ในระหว่างที่ผู้ต้องหาได้พูดคุยสนทนาหรือปรึกษาคดีกับทนายความ หากเจ้าพนักงานของรัฐ ได้ยินถ้อยคำของผู้ต้องหาในการสนทนาดังกล่าว และ ถ้อยคำของผู้ต้องหานำไปสู่การค้นพบพยานหลักฐานอย่างอื่น เช่นนี้พยานหลักฐานที่ได้จากถ้อยคำของผู้ต้องหาไม่อาจรับฟังลงโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เช่นกัน ถือได้ว่าผู้ต้องหาได้ให้ถ้อยคำโดยไม่สมัครใจ ดังนั้นหากถ้อยคำของผู้ต้องหานำไปสู่การค้นพบพยานหลักฐานอย่างอื่น พยานหลักฐานที่ได้มาในกรณีดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังลงโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ และศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวได้ ด้วยเหตุนี้ข้อยกเว้นตามมาตรา 226/1 จึงไม่อาจนำมาใช้ได้

อย่างไรก็ตาม พยานหลักฐานที่ได้จากถ้อยคำของผู้ต้องหาดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น ตามมาตรา 226/1 ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากถ้อยคำของผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้ เพราะเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ แต่ในกรณีดังกล่าว ศาลอาจใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากถ้อยคำของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 226/1 วรรคสองก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจศาล และข้อเท็จจริงในแต่ละคดี ซึ่งหลักเกณฑ์ในมาตรา 226/1 คล้ายกันกับหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานของประเทศอังกฤษ ที่ศาลอังกฤษสามารถใช้ดุลพินิจรับฟังพยานวัตถุ หรือพยานเอกสารที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกาต้องห้ามรับฟังพยานวัตถุ หรือพยานเอกสารที่ได้มาจากคำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามหลักผลไม่ของด้นไม้พิช

แต่ถ้าหากว่าพยานหลักฐานดังกล่าว เจ้าพนักงานตำรวจกำลังค้นหาในบริเวณที่ต้องสงสัยว่าจะมีพยานหลักฐานซุกซ่อนอยู่แล้ว และเป็นที่ยกคาคหมายได้ว่าจะต้องพบพยานหลักฐานได้แน่นอน เช่นนี้ พยานหลักฐานดังกล่าว ศาลสามารถรับฟังลงโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ยกตัวอย่างเช่น เจ้าพนักงานตำรวจได้ทำการตรวจค้นในสถานที่ ที่คาดว่าผู้ต้องหาน่าจะซุกซ่อนอาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิด และได้ทำการค้นเจอพยานหลักฐานดังกล่าว เช่นนี้ศาลสามารถรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวได้ ซึ่งไม่ใช่กรณีตามมาตรา 226/1 ที่ศาลใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว แต่เป็นเพราะว่าเจ้าพนักงานตำรวจได้ค้นพบพยานหลักฐานได้ด้วยความสามารถในการค้นหาพยานหลักฐานเองตามแนวทางจากการสืบสวนสอบสวน

4.2.3 วิเคราะห์สภาพบังคับ (Sanction) ในกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความโดยไม่มี ความเป็นการเฉพาะตัว

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นการเฉพาะตัวนั้น สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา วางเป็นหลักการคุ้มครองไว้ดังต่อไปนี้

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ระบุให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยมีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ถ้อยคำ เป็นขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าพนักงาน ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้เป็นการเฉพาะโดยตรง ให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องจัดให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนศักดิ์ ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว สภาพบังคับ(Sanction) ในกรณีดังกล่าวได้แก่

ประการที่หนึ่ง ผลในทางกฎหมายแพ่ง ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรัฐจะต้องชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ในการที่เจ้าพนักงานของรัฐได้ละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยรัฐจะต้องรับผิดชอบสำหรับการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายของเจ้าพนักงานของรัฐ การกระทำของเจ้าพนักงานดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งเป็นผลในทางกฎหมายแพ่ง หากผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับความเสียหาย ก็อาจฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำไปในการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบได้ ตาม พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5⁴

ประการที่สอง ผลในทางกฎหมายอาญา หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนศักดิ์ ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว เจ้าพนักงานอาจมีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 หากการไม่ปฏิบัติตามนั้นได้กระทำไป “เพื่อให้เกิดความเสียหาย” แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย

³ เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์. (2551). คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในขั้นตอนก่อนการพิจารณา. หน้า 357.

⁴ พระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5 “หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้...”

4.3 วิเคราะห์สิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

ในกระบวนการพิจารณาความอาญานั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) การให้ทนายความได้ติดต่อกับผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา จะต้องเป็นลักษณะที่รัฐต้องให้ความเคารพอย่างเต็มที่ต่อการติดต่อกันเป็นการ “เฉพาะตัว” ระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยและทนายความ โดยทนายความสามารถให้คำแนะนำปรึกษาและทำการแทนลูกความของตนได้ตามมาตรฐานแห่งการประกอบวิชาชีพของตน และตามความเห็นของตนโดยปลอดจากการหน่วงเหนี่ยว ตกอยู่ใต้อิทธิพลแรงกดดัน หรือการแทรกแซงใดๆ การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็โดยมุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย เพราะผู้ต้องหาหรือจำเลย มีเสรีภาพในการตัดสินใจ ที่จะเล่าย้อนเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบ จำเป็นที่ต้องมีสถานที่ที่เป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว ให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความ สอดรับกันกับ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ตามข้อ 14 วรรคสาม (ข), (ง)

กฎขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเยาวชนที่ถูกจำกัดอิสรภาพ (United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty 1990) ในข้อ 18. (ก)

กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ ค.ศ. 1955 (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) ในข้อ 93.

หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1988. (Body of Principles for the Protection of all Persons under any form of Detention or Imprisonment) ในข้อ 15. และข้อ 18.

และหลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมาย ค.ศ. 1990 (Basic principles on the role of lawyers) ในข้อ 8. และข้อ 22.

การที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น เกี่ยวข้องโดยตรงกับสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลย การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็เพื่อคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลย และไม่ต้องการให้บุคคลอื่นล่วงรู้หรือได้ยินถ้อยคำของผู้ต้องหาหรือจำเลย ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากับลูกความ นักกฎหมายหรือทนายความต้องเก็บไว้เป็นความลับ การที่เขาได้พูดจาอย่างเปิดเผยต่อทนายความ ซึ่งพร้อมจะเป็นฝ่ายเดียวกับเขา อาจช่วยให้เขาและทนายความได้ใช้ความสามารถร่วมกันหาทางต่อสู้คดีได้สำเร็จ ซึ่งย่อมดีกว่าที่เขาจะปกปิดเก็บข้อเท็จจริง หรือความรู้

⁵ กุลพล พลวัน ข(2543). สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย. หน้า 406-407.

เกี่ยวกับการกระทำผิดไว้แต่เพียงผู้เดียว⁶ การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ย่อมเกิดผลดีต่อเสรีภาพในการพูดของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งความเป็นส่วนตัวทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเกิดความไว้วางใจต่อทนายความ

ดังนั้น เราต้องเข้าใจก่อนว่าในคดีอาญาคนที่รู้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยทำผิดหรือไม่ คือตัวผู้ต้องหาหรือตัวจำเลยนั่นเอง เพราะฉะนั้นตัวเขานั้นเองเป็นหลักในการต่อสู้คดีว่ามีเหตุผลอะไร มีข้ออ้างอะไร และมีพยานหลักฐานอะไรที่จะมาใช้ยืนยันความบริสุทธิ์ ทนายความก็ไม่รู้ดีเท่าทนายความ เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือเท่านั้น ถ้าเขาถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำกว่าทนายความจะเข้าพบ ต้องมีพิธีการมากมาย เมื่อพบกันแล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยอ้างเหตุผลอะไร อ้างพยานหลักฐานอะไร ทนายความก็รับ ไปติดต่อ ต้องออกไปแสวงหาข้อเท็จจริงรวมทั้งสอบถามพยานด้วย⁷ เพื่อประโยชน์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการต่อสู้คดี เพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ อันเป็นหลักเกณฑ์สำคัญใน “ระบบกล่าวหา” (Adversary System) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อที่จะให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเกิดความไว้วางใจทนายความ และเล่าข้อเท็จจริงในคดีให้กับทนายความได้รับทราบ

การพูดจาอย่างเปิดเผยกับทนายความอาจทำให้ทนายความได้แนวทางรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อต่อสู้คดี เพราะทนายเองมิได้รู้เหตุการณ์ต่างๆ คนที่รู้ดีที่สุดคือตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งข้อเท็จจริงในคดีอาจเป็นกรณีของการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะก็ได้ ซึ่งศาลอาจจะพิพากษายกฟ้อง หรือมีเหตุบรรเทาโทษให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ดังนั้นหากมีการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะเกิดความไว้วางใจ และเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบ หลักสำคัญของการต่อสู้คดีคือทนายความต้องรู้ข้อเท็จจริงทั้งหมดโดยละเอียด เพื่อเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อลูกความของตน ในขณะที่เดียวกันข้อเท็จจริงที่ทำให้ลูกความเสียประโยชน์ทนายความก็อาจจะไม่นำเสนอในชั้นพิจารณาของศาล

เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่ง กล่าวคือผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิในทางกระทำ (Active Right) เช่น “สิทธิที่จะอยู่ร่วมด้วยในการดำเนินคดี” “สิทธิที่จะมีทนายความช่วยเหลือในคดี” และ “สิทธิที่จะให้การแก้ข้อกล่าวหา”⁸ เพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะต่อสู้คดี ผู้ต้องหาหรือจำเลยมี

⁶ บุญทิพย์ ผ่องจิตต์ แลนเกรฟ (2529). สิทธิของจำเลยในคดีอาญาในประเทศไทย. ในชุดศึกษาวิจัยพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย. หน้า 179.

⁷ จิรนิติ หะวานนท์. (2543). สิทธิทางวิธีพิจารณาความอาญาตามรัฐธรรมนูญ. หน้า 68.

⁸ คณิศ ฅ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. หน้า 137.

สิทธิที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ตามหลักแห่งความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี เพื่อให้การดำเนินคดีนั้นเกิดความเป็นธรรมสูงสุด⁹ อีกทั้งในการพิจารณาคดีอาญานั้น กฎหมายให้คู่ความทั้งพนักงานอัยการและผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายความในคดี มีสิทธิเสนอพยานหลักฐานเท่าเทียมกัน และศาลก็จะวางตัวเฉยเป็นกลาง¹⁰ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงจำเป็นต้องได้รับคำปรึกษาคดีและขอความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายความ เพราะทนายความเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในด้านกฎหมายต่างๆ รับว่าต่างแก่ต่างให้คู่ความ ถ้าปราศจากทนายความแล้ว ย่อมนำมาซึ่งความยุ่งยากต่างๆ ในการดำเนินคดี ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่ได้ปรึกษาคดีและขอความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายความ ย่อมเสียเปรียบในเชิงต่อสู้คดี จึงจำเป็นต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนี้ อาจเกิดความขัดแย้งกันระหว่างทนายกับลูกความได้ เช่น ทนายความอาจเห็นว่าลูกความของตนกระทำผิดในขณะที่จับกุมพร้อม ไร้อัจฉริยะ หรือจิตฟั่นเฟือน¹¹ แต่ลูกความอาจไม่พอใจที่จะถูกกล่าวหาเช่นนั้น¹² อย่างไรก็ตามการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความต้องมุ่งความจริงและความยุติธรรม โดยนัยดังกล่าวนี้ทนายความจึงจะคำนึงถึงเฉพาะประโยชน์ของลูกความเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่จะต้องคำนึงถึงประโยชน์หรือข้อเรียกร้องของสังคมด้วย ด้วยเหตุนี้ เมื่อทนายความพบผู้ต้องหาหรือจำเลยและสอบข้อเท็จจริงจากผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้ว อาจมีความเห็นว่าลูกความมีอาการวิกลจริต ไม่อาจต่อสู้คดีได้เพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยขาดความสามารถในการต่อสู้คดี ทนายความอาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลไต่สวน หากผู้ต้องหาเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ศาลจะมีคำสั่งให้งดการสอบสวน ให้ผู้ต้องหารักษาอาการวิกลจริตให้มีอาการปกติก่อน จึงจะกลับมาดำเนินคดีต่อไป เพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะต่อสู้คดีอย่างเต็มความสามารถของตน การกระทำของทนายความในการยื่นคำร้องไต่สวนดังกล่าว อาจทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่พอใจก็เป็นได้ อันเป็นการขัดต่อความรู้สึกของผู้ต้องหาหรือจำเลย

⁹ คณิต ฌ นคร. เล่มเดิม. หน้า 145.

¹⁰ วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2538. กรกฎาคม-กันยายน). “การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาในประเทศไทย.” *ดุลพินิจ*, 42, 3. หน้า 71.

¹¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 “ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น

แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

¹² คณิต ฌ นคร. (2540). “ฐานะหน้าที่ของทนายในคดีอาญา”. ใน สหาย ทรัพย์สุนทรกุล (บรรณาธิการ). *รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร.คณิต ฌ นคร.* หน้า 362.

แม้ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะเป็นประธานในคดี ซึ่งสิทธิของทนายความโดยทั่วไปจะขึ้นอยู่กับสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ตาม¹³ แต่การกระทำของทนายความไม่ขึ้นกับผู้ต้องหาหรือจำเลย¹⁴

การที่ทนายความได้ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมดโดยละเอียดในการพบผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นการเฉพาะตัวนั้น ทนายความจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยพนักงานสอบสวน หรือศาลในการค้นหาความจริง และนำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์แก่คดี ทั้งนี้ เพราะทนายความเป็นผู้มีความรู้ทั้งในข้อกฎหมาย และแนวทางในการซักข้อเท็จจริงเพื่อให้คดีแจ่มกระจ่าง ดังนั้น การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย และการค้นหาความจริงในคดี¹⁵ ในการปฏิบัติหน้าที่ ทนายความจะดำเนินการ โดยอิสระ แต่เพราะเหตุที่การใช้วิชาชีพของทนายความกระทบถึงประโยชน์ส่วนได้เสียของลูกความของตนโดยตรง โดยเฉพาะในคดีอาญาซึ่งอาจมีผลถึงชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงและทรัพย์สินของลูกความของตน ผู้ที่ทำหน้าที่ทนายความจึงต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิ คุณสมบัติ และมีความรับผิดชอบอย่างสูง กับทั้งจะต้องประพฤติตนวางตนให้เหมาะสมกับวิชาชีพ¹⁶

ประกอบกับ ทนายความไม่ควรรับทำงานให้ลูกความจนกว่าจะได้ทราบข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นอย่างเพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ ทนายความจะต้องรักษาประโยชน์ของลูกความไว้อย่างสูงสุดภายใต้มาตรฐานของความชอบธรรมตามกฎหมายและศีลธรรมอันดี¹⁷ ด้วยเหตุนี้ในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็เพื่อต้องการที่จะให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเกิดความไว้วางใจทนายความ และเล่าข้อเท็จจริงโดยละเอียดให้แก่ทนายความได้รับทราบ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจจะรับต่อทนายความว่าตนกระทำความผิดจริง ทนายความอาจให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์เพื่อนำไปสู่เหตุบรรเทาโทษหรือลดโทษได้ และยิ่งไปกว่านั้น กรณีที่มีการยอมรับสารภาพต่อศาลทันทีย่อมจะทำให้การพิจารณาคดีง่ายขึ้น และเสร็จอย่างรวดเร็ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยก็จะได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษ

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น ก็เพื่อให้ทนายความได้ติดต่อกับลูกความ ซึ่งโดยปกติเป็นการพูดจากันสองต่อสอง การกระทำความผิดดังกล่าวนี้อีกเพื่อให้ทนายความได้รู้จักลูกความและทราบข้อเท็จจริงของเรื่องตลอดถึงโอกาสที่จะนำพยานหลักฐานไปตีแผ่ในศาลเพื่อประโยชน์ของลูกความ นอกจากนี้โดยการติดต่อดังกล่าวจะทำให้ทนายความได้มีโอกาสที่จะแจ้งให้ลูกความ

¹³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 8 วรรคสอง.

¹⁴ คณิต ณ นคร. เล่มเดิม. หน้า 155.

¹⁵ ณรงค์ ใจหาญ ข (2547). หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. หน้า 88.

¹⁶ คณิง ภาไชย. (2548). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. หน้า 53.

¹⁷ สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2545). หลักวิชาชีพนักกฎหมาย: ทนายความ. รวมคำบรรยายหลักวิชาชีพนักกฎหมาย. หน้า 194.

ทราบฐานะในทางคดีทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายของเรื่องที่กำลังกล่าวหา รวบรวมพยานหลักฐานและเสนอพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นหน้าที่ของทนายความที่จะต้องนำพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อลูกความมาตีแผ่เหตุนี้ทนายความจึงมีสิทธิและหน้าที่ในการที่จะค้นคว้าหาพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อลูกความของตน มีโอกาสการนำพยานหลักฐานและหาทางที่จะพิสูจน์ด้วยพยานหลักฐานนั้น อีกทั้งทนายความยังมีสิทธิที่จะแนะนำในเรื่องอุทธรณ์ - ฎีกา แก่จำเลยอีกด้วย¹⁸

บางครั้งผู้ต้องหาอาจไม่ทราบว่าจะทำให้การอย่างไรต่อพนักงานสอบสวน เมื่อผู้ต้องหาได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัวแล้ว และทนายความได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ ทนายความจะต้องบอกกล่าวผู้ต้องหาว่าเขาควรจะให้การอย่างไรต่อพนักงานสอบสวนเช่นในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ ก็ควรให้การปฏิเสธต่อพนักงานสอบสวน และขอให้การในชั้นศาล รวมถึงการบอกกล่าวและดำเนินการในการขอประกันตัวให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดที่เป็นการกระทำความผิดอันยอมความได้ เช่นนี้ ทนายความควรให้ข้อเสนอแนะอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ เช่นให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยยอมความกับผู้เสียหาย

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวจะทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ ก่อให้เกิดผลดีแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย และจะเป็นประโยชน์ต่อทนายความทำให้ทนายความมีโอกาสต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งในการต่อสู้คดีนั้นทนายความมีสิทธิและหน้าที่อยู่ 3 ประการ กล่าวคือ¹⁹

1. หน้าที่ที่จะงดไม่กล่าวถึงข้อเท็จจริงใดๆ (Pflicht zur Verschweigenheit) ซึ่งแน่นอนว่าข้อเท็จจริงที่งดแสดงนั้นเป็นผลเสียแก่ลูกความ หน้าที่นี้สืบเนื่องมาจาก **ความไว้เนื้อเชื่อใจของลูกความ**ที่มีให้กับทนายความในการเปิดเผยข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบ จากการพูดคุยสนทนากันเป็นการเฉพาะตัว

2. หน้าที่ที่จะต้องให้ความจริงต่อศาล (Wahrheitspflicht) โดยไม่มีการกล่าวเท็จ และไม่ผิดหน้าที่ที่จะงดไม่กล่าวถึงข้อเท็จจริงใดๆ ที่เป็นผลเสียต่อลูกความของตน²⁰ และ

3. หน้าที่ที่จะต้องแถลงเพื่อประโยชน์ของลูกความ (Fursprachepflicht) ทนายความต้องพยายามอย่างที่สุดที่จะแถลงเพื่อประโยชน์ของลูกความ อันเป็นหน้าที่ของทนายความในคดีอาญา ซึ่งจะต้องทำให้ดีที่สุดสำหรับลูกความของตน

¹⁸ คณิต ณ นคร. (2540). “ฐานะหน้าที่ของทนายในคดีอาญา” รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร. คณิต ณ นคร. หน้า 362-363.

¹⁹ คณิต ณ นคร. (2549). “สถาบันอัยการกับบทบาทในการแก้ไขปัญหาของสังคม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต”. รัฐธรรมนูญกับกระบวนการยุติธรรม. หน้า 122.

²⁰ คณิต ณ นคร. (2540). “ฐานะหน้าที่ของทนายในคดีอาญา” รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร. คณิต ณ นคร. หน้า 363.

ถึงแม้ว่าในบางครั้งการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จะส่งผลให้มีการปกปิดพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง มิให้ถูกเปิดเผยโดยผลของการพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความก็ตาม แต่ก็ยังมีความเชื่อที่ว่าจะมีผลประโยชน์ร่วมกันต่อสังคมในระยะยาวที่สำคัญกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยทันที โดยมีเหตุผลอันเป็นรากฐานของความยุติธรรม ในการคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว หากไม่มีการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวจะเป็นการทำลายความยุติธรรมทันที

ทนายความจะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความไว้วางใจ และผู้ต้องหาหรือจำเลยคาดหมายได้ว่า ในการเริ่มต้นของการปรึกษาคดีจะถูกคุ้มครอง ไม่ว่าจะเป็นกรณีของความช่วยเหลือทางกฎหมายของทนายความที่ให้คำแนะนำทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยแถลงข้อเท็จจริงเพราะถูกทนายความสอบถามข้อเท็จจริงก็ตาม การพูดคุยสนทนาระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความจะต้องมีความเป็นส่วนตัว เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ ความคาดหวังของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้พูดคุยสนทนากับทนายความจะต้องไม่มีใครได้ยิน และต้องมีความชัดเจนแน่นอนว่า เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเปิดเผยข้อเท็จจริงก็เพื่อความมุ่งหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือจากทนายความพร้อมกับมีความมั่นใจว่า การปรึกษาคดีระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ รัฐจะต้องคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความทันที และนี่คือเหตุผลที่เชื่อได้ว่า ฝ่ายผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและคำแนะนำทางกฎหมายอย่างครบถ้วน และฝ่ายทนายความก็จะได้รับทราบข้อเท็จจริงโดยละเอียดอย่างครบถ้วนเช่นกัน²¹

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวเป็นการคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยมีพื้นฐานของแนวความคิดที่จะให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งแนวความคิดดังกล่าว เป็นแนวความคิดที่ว่าด้วย ความมีเหตุผลที่สามารถรับฟังได้ และมีเหตุอันสมควรที่จะได้รับความคุ้มครอง ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความคุ้มครอง เอกสิทธิ์มุ่งเน้นคุ้มครองเสรีภาพในการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลย คำว่าเสรีภาพในการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น หมายถึง ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีเสรีภาพในการตัดสินใจที่จะกระทำการใดๆ ก็ได้ภายใต้กฎหมาย รวมถึง เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร ในการพูด ในการสนทนา หรือเสรีภาพในการปรึกษาคดีกับทนายความ ซึ่งการปรึกษาคดีก่อให้เกิดความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ

เป็นการคุ้มครองข้อเท็จจริงที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เปิดเผยรายละเอียดของข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบ ก่อให้เกิดความไว้วางใจเชื่อใจ ในการรักษาความลับของการเปิดเผย

²¹ Paul R. Rice. (1999). *General Principles of Attorney - Client Privilege*. pp. 31-37.

ข้อเท็จจริง เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยติดต่อสื่อสารกับทนายความ เอกสิทธิ์จะคุ้มครองเฉพาะตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่ละคน ในการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเปิดเผยข้อมูลของตนให้กับทนายความ ได้รับทราบ ซึ่งมีเอกสิทธิ์คุ้มครองกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความคุ้มครองอยู่

ดังนั้นการเปิดเผย หรือการให้ข้อมูล หรือการปรึกษาคดีกับทนายความที่จะทำให้มีเอกสิทธิ์นั้น จะต้องเป็นการติดต่อสื่อสารที่ทนายความให้คำปรึกษา หรือคำแนะนำทางกฎหมายอันเป็นประเภทของคำแนะนำที่ถูกขอจากผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยในการติดต่อสื่อสารนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการ หรือมีเจตนาที่จะทำให้เป็นความลับ โดยความประสงค์อย่างต่อเนื่องตลอดไปของผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือทนายความ

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น เพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะปฏิเสธการเปิดเผยและป้องกันบุคคลอื่นจากการเปิดเผยความลับในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับความสะดวกในการได้รับ คำแนะนำทางกฎหมาย แห่งหลักวิชาชีพของนักกฎหมายหรือทนายความในการ ให้การบริการ ให้คำแนะนำ ในการให้คำปรึกษาคดีที่จะให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลย ในลักษณะของการมีส่วนร่วมได้เสียหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ

การคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวต้องเด็ดขาดเพื่อที่จะส่งเสริมหรือสนับสนุน ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเปิดเผยข้อเท็จจริงจนหมดสิ้น หากการคุ้มครองไม่เด็ดขาด ย่อมคาดหมายได้ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในอนาคตได้ และผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่อาจไว้วางใจหรือพึ่งพานักกฎหมายหรือทนายความได้อีกต่อไป ดังนั้นการกระทำใดๆ ที่เป็นการตัดสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการเปิดเผยข้อเท็จจริง โดยไม่คำนึงถึงความจำเป็นของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการเปิดเผยข้อเท็จจริงของตนให้กับทนายความได้รับทราบนั้นจะกระทำไม่ได้ เพราะจะต้องคำนึงถึงการดำเนินคดีที่อยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล และในการดำเนินคดีนั้น ทนายความจะเป็นผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างเป็นทางการ ในการว่าความ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ทนายความจะต้องรู้ข้อเท็จจริงทั้งหมด²²

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวเพื่อที่จะทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีอิสระที่จะขอคำแนะนำทางกฎหมาย และมีอิสระในการติดต่อสื่อสารกับทนายความ โดยมีเอกสิทธิ์คุ้มครองกันระหว่างการปรึกษาคดี โดยตั้งอยู่บนเหตุผลอันเป็นรากฐานของการคุ้มครองการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ ซึ่งถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้ได้รับคำแนะนำทางกฎหมาย

²² Paul R. Rice. (1999). *General Principles of Attorney - Client Privilege*. pp. 5-30.

หรือความช่วยเหลือทางกฎหมาย เพื่อที่จะให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เปิดเผยข้อเท็จจริงได้มากยิ่งขึ้น และเพื่อที่จะได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ที่สำคัญให้กับทนายความของเขา ได้รับทราบ แม้ว่าข้อเท็จจริงที่เปิดเผยจะถึงขนาดที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย เพราะการเปิดเผยข้อเท็จจริงโดยครบถ้วนของผู้ต้องหาหรือจำเลย ช่วยให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับคำแนะนำทางกฎหมายที่มีความสมบูรณ์ ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความเข้าใจในภาระหน้าที่ของเขาและความรับผิดชอบภายใต้กฎหมายได้มากที่สุด ซึ่งในอีกด้านหนึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพให้กับนักกฎหมายที่จะให้ความช่วยเหลือได้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์ของเอกสิทธิ์ในการคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ

ดังนั้น สาระสำคัญของสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็คือการติดต่อสื่อสารที่ต้องเป็นความลับ สำหรับวัตถุประสงค์ของการได้รับคำแนะนำทางกฎหมาย หรือความช่วยเหลือทางกฎหมาย และนี่คือเหตุผลที่เชื่อได้ว่า ฝ่ายผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและคำแนะนำทางกฎหมายอย่างครบถ้วน และฝ่ายทนายความก็จะได้รับทราบข้อเท็จจริงโดยละเอียดอย่างครบถ้วนเช่นกัน²³ ด้วยเหตุนี้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความโดยไม่มีความเป็นส่วนตัวย่อมเป็นการรบกวนแทรกแซงเข้าไปในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความในการปรึกษาคดี ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ความเป็นส่วนตัว เป็นการคุ้มครองการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการติดต่อสื่อสาร โดยให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเปิดเผยข้อเท็จจริง โดยปราศจากความกลัวในการเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง โดยปราศจากการบังคับ โทษพวกเขาในอนาคตในการเปิดเผยข้อเท็จจริง トラบเท่าที่วัตถุประสงค์ของการติดต่อสื่อสารคือการขอคำแนะนำทางกฎหมาย หรือความช่วยเหลือทางกฎหมาย หลักสำคัญของการเป็นความลับในการติดต่อสื่อสาร ที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เปิดเผยข้อเท็จจริงให้แก่ทนายความ เป็นสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

สิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะติดต่อกับทนายความ และในกรณีของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ในระหว่างการปรึกษาคดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ จะถูกกำหนดให้อยู่ในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว ซึ่งเป็นแนวความคิดของการส่งเสริมสนับสนุนการติดต่อสื่อสาร โดยอิสระระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความของเขา ด้วยเหตุผลที่ว่ากฎหมายจำเป็นต้องให้การคุ้มครองในความต้องการของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการรักษาความลับใน

²³ Paul R. Rice. (1999). *General Principles of Attorney - Client Privilege*. pp. 31-37.

การปรึกษาคดี โดยมีเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ
คุ้มครอง

ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการรักษาความลับในการปรึกษาคดี จึงมีรายละเอียดที่สำคัญ
ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 คือ ผู้ต้องหาหรือจำเลย คือสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ โดยเป็นประธานของคดี
ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องมีความประสงค์ในการติดต่อสื่อสารกับทนายความเพื่อให้เป็นความลับ

ประการที่ 2 คือ สิ่งอันเป็นสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย จะต้อง
มีเจตนาของการรักษาความลับอย่างมีเหตุผล

ประการที่ 3 คือ การรักษาความลับจะต้องดำรงคงอยู่ในเวลาต่อมา ภายหลังจากที่ผู้ต้องหา
หรือจำเลยได้ปรึกษาคดีกับทนายความ

ประการที่ 4 คือ การติดต่อสื่อสารคือ สิ่งจำเป็นที่สำคัญเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และ
การดูแลรักษาของการเป็นความลับจะต้องเป็นที่พอใจ ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลย
กับทนายความ

ความต้องการในการรักษาความลับยังเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญในความสัมพันธ์ระหว่าง
ผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความที่ถูกคุ้มครอง โดยมีเอกสิทธิ ดังนั้นความไว้วางใจในการรักษา
ความลับจึงเป็นเหตุผลที่สำคัญอย่างยิ่ง อีกทั้งสาระสำคัญของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นประธานใน
คดี คือความต้องการในการรักษาความลับอันเป็นวัตถุประสงค์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการ
ปรึกษาคดีกับทนายความ โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องมีความคาดหวังในการเป็นความลับของการ
ติดต่อสื่อสารดังกล่าว

ความต้องการของการรักษาความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับ
ทนายความ หมายความว่าเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความจะต้องไม่มี
บุคคลภายนอกอยู่ร่วมด้วยในการติดต่อสื่อสาร และทนายความก็มีภาระหน้าที่ที่จะไม่เปิดเผย
ความลับของผู้ต้องหาหรือจำเลย อย่างมีจรรยาบรรณในหลักวิชาชีพของทนายความ การรักษา
ความลับก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ ซึ่งบุคคลภายนอกจะ
ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในระหว่างที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความ

ดังนั้นสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จึงถูกกำหนดให้
ขึ้นอยู่กับสภาพหรือลักษณะของสถานที่ ที่มีความเป็นส่วนลับ มีความเป็นส่วนตัว ซึ่งเป็นการรักษา
ความลับของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ สถานที่ซึ่งมีการพูดคุย
สนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นของสภาพหรือ
ลักษณะภายในสถานที่ที่มีการติดต่อสื่อสาร หากบุคคลภายนอกได้ล่วงรู้หรือได้ยินการสนทนา

ระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความจะส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองของเอกสิทธิคุ้มกัน ความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ

ความจำเป็นสำหรับสาระสำคัญของสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความ เป็นการเฉพาะตัวก็คือ ในระหว่างที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ปรึกษาคดีกับทนายความนั้น หากมีบุคคลภายนอกปรากฏตัวขึ้นมา ย่อมเห็นได้ชัดเจนว่าการติดต่อสื่อสารจะไม่เป็นความลับ และบุคคลภายนอกอาจเปิดเผยว่าเขาได้ยินอะไร ดังนั้นความชัดเจนของเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ มีเหตุผลที่เป็นสาระสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การติดต่อสื่อสารต้องเริ่มต้นจากผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความไว้วางใจ และมีความเชื่อมั่นว่า เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ปรึกษาคดีกับทนายความ การปรึกษาคดีจะต้องเป็นความลับโดยไม่ถูกเปิดเผย

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว คือความจำเป็นที่สำคัญ เป็นการปรึกษาคดีที่ต้องรักษาความลับของผู้ต้องหาหรือจำเลย ดังนั้นสถานที่ในการพูดคุยกันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีอิสระในการปรึกษาคดีโดยไม่ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความ ได้รับทราบ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการเก็บรักษาความลับ ที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีให้กับทนายความ ในความไว้วางใจและความไว้วางใจ อีกทั้งยังเป็นการให้ความมั่นใจแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยว่า ในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ ข้อมูลของผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไม่ถูกเปิดเผย และห้ามมีการแทรกแซงการติดต่อสื่อสารดังกล่าว

ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือว่า ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวก็เพราะมี เอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ เพื่อไม่ให้บุคคลภายนอกได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ แต่ถ้าหากว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือไม่สามารถสื่อความหมายได้ การพบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น จะต้องมีความเป็นการเฉพาะตัวหรือไม่ ในประเด็นดังกล่าวผู้เขียนมีความเห็นว่า หากผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือไม่สามารถสื่อความหมายได้ การพบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยก็จะต้องมีความเป็นการเฉพาะตัวเช่นกัน เพราะในกรณีดังกล่าว ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะมีล่ามภาษามือ ในการสื่อความหมายกับทนายความ ไม่ว่าจะเป็นล่ามภาษามือที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้จัดหาเอง หรือในกรณีที่รัฐจัดหาล่ามภาษามือให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย²⁴ การพบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือไม่สามารถสื่อความหมายได้ โดยใช้ล่ามภาษามือในกรณีดังกล่าว ยังต้องมีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวเป็นอย่าง

²⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13.

มาก เพราะจะมีบุคคลที่สามซึ่งเป็นล่ามภาษามืออยู่ร่วมด้วยในการสื่อความหมายกับทนายความ แต่บุคคลที่เป็นล่ามภาษามือดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้วางใจด้วย

หรือในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถพูดหรือได้ยินนั้น ถ้าหากว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถสื่อความหมายเป็นลายลักษณ์อักษรกับทนายความได้ การพบทนายความก็จะต้องมีความเป็นการเฉพาะตัวเช่นกัน เพราะการสื่อความหมายของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นลายลักษณ์อักษรนั้น ถือได้ว่าเป็นการคุ้มครองคำให้การที่เป็นลายลักษณ์อักษรของผู้ต้องหาหรือจำเลย เพราะการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก่อให้เกิดความไว้วางใจต่อตัวทนายความ ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความไว้วางใจทนายความแล้ว ก็ย่อมให้การเป็นลายลักษณ์อักษรโดยเขียนข้อเท็จจริงโดยละเอียดให้กับทนายความได้รับทราบเช่นกัน ประกอบกับ เป็นการคุ้มครองการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ ด้วยเหตุนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถพูดหรือได้ยินนั้น การพบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยในกรณีดังกล่าว จะต้องมีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวเช่นกัน ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีสิทธิที่จะพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็เพื่อคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความและสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นเรื่องที่สอดคล้องกันกับข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะได้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าผู้นั้นได้กระทำความผิด (Presumption of innocence) ดังนั้น เมื่อกฎหมายสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงมีสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงมีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เป็นสิทธิที่สอดคล้องกับหลักการค้นหาความจริงในคดีอาญา และเป็นหน้าที่ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาจริงหรือไม่ หากพิสูจน์ไม่ได้ก็ต้องเป็นไปตามข้อสันนิษฐานคือผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ดังกล่าว โดยที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะไปกระทำการใดๆ ไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความโดยไม่มีความเป็นส่วนตัวนั้นไม่ได้²⁵

อย่างไรก็ตาม ขอบเขตของสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จะต้องมีความชัดเจนด้วย ซึ่งก่อให้เกิดความไว้วางใจในการคุ้มครองให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเต็มใจเปิดเผยข้อเท็จจริง เพราะเหตุผลอันเป็นรากฐานของสิทธิคือส่งเสริมสนับสนุนให้เปิดเผยข้อเท็จจริง จากผู้ต้องหาหรือจำเลยไปสู่ทนายความ เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเริ่มต้นแถลงข้อเท็จจริง รัฐจะต้องคุ้มครอง สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความ

²⁵ ชาติ ชัยเดชสุริยะ. (2549). มาตรฐานทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. หน้า 70.

เป็นการเฉพาะตัว และรัฐจะต้องคุ้มครองการปรึกษาคดีระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ ตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งทำให้การพูดคุยสนทนาระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความจะต้องไม่มีบุคคลภายนอกได้ยื่นการสนทนาดังกล่าว ถึงแม้ว่า ทนายความจะไม่รับว่าความให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ตาม แต่ทนายความจะต้องไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้บอกกล่าวแก่ทนายความ หากทนายความเปิดเผยข้อเท็จจริงในการสนทนาดังกล่าว ทนายความอาจมีความผิดฐานเปิดเผยความลับ²⁶ และทนายความจะมีความรับผิดชอบ ฐานประพฤติดมรรยาททนายความ ตามพระราชบัญญัติทนายความ และข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ โดยมีโทษตั้งแต่ ภาคทัณฑ์ ไปจนถึงถูกเพิกถอนใบอนุญาตว่าความ ซึ่งขึ้นอยู่กับความร้ายแรง หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย จากการเปิดเผยของทนายความ

แต่เอกสิทธิ์คุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) ก็มีข้อยกเว้นที่อนุญาตให้ทนายความเปิดเผยข้อมูลในการติดต่อสื่อสารของลูกความได้ หรือในกรณีที่การติดต่อสื่อสารที่มีเอกสิทธิ์ จะไม่ได้รับความคุ้มครองอีกต่อไป ก็ต่อเมื่อลูกความได้สละเอกสิทธิ์ (Waiver) ในการที่จะเก็บรักษาความลับในการปรึกษาคดีกับทนายความ อย่างไรก็ตาม การสละเอกสิทธิ์ลูกความต้องมีเจตนาสละเอกสิทธิ์อย่างรู้เรื่อง (Knowingly) และอย่างเข้าใจ (Intelligently) ถึงสิทธิของตน เช่น ลูกความยินยอมโดยสมัครใจให้ทนายความเปิดเผยข้อมูลของตนเอง

²⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323.

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว มีหลักการสำคัญที่คุ้มครองสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อที่จะให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา กล่าวคือ เป็นสิทธิที่จะไม่ถูกเปิดเผยข้อมูลในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความหรือ เอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) อันเนื่องมาจากผู้ถูกกล่าวหาสิทธิในการต่อสู้คดี และการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้น เป็นหลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี กล่าวคือ เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีการเปิดเผยข้อเท็จจริงระหว่างผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยกับทนายความ ซึ่งผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยที่ขอคำปรึกษาจากทนายความย่อมจะทำให้พูดได้โดยอิสระ และเปิดเผยข้อเท็จจริงให้แก่ทนายความได้รับทราบ และนักกฎหมายจะได้ให้คำแนะนำทางกฎหมายโดยไม่ถูกรบกวน ส่งผลให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายความอย่างมีประสิทธิภาพ และในกรณีเช่นนี้ คำแนะนำหรือการให้ความช่วยเหลือของทนายความต้องขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยได้เปิดเผยข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ทนายความ ดังนั้นจึงต้องให้การสนับสนุนที่จะส่งเสริมให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยมีการเปิดเผยข้อเท็จจริงทั้งหมดสิ้นและนี่คือเหตุผลที่เชื่อได้ว่า ฝ่ายผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยจะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและคำแนะนำทางกฎหมายอย่างครบถ้วน และฝ่ายทนายความก็จะได้รับทราบข้อเท็จจริงโดยละเอียดอย่างครบถ้วนเช่นกัน

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง (7) ก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา หรือจำเลยโดยมีสิทธิไต่สวนการยุติธรรมในคดีอาญา มีสิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ อีกทั้งบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวและตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) นับแต่เวลาที่ขึ้นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว คำว่า “เฉพาะตัว” หมายถึง เฉพาะบุคคล, ส่วนตัว ดังนั้นสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1)

มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ย่อมแสดงโดยชัดแจ้งอยู่แล้วว่าจะต้องมีความเป็นส่วนสัก มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว ในการพบหรือปรึกษาคดีกับทนายความของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย

ประกอบกับ ตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ก็ได้วางหลักการรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว ไว้ในหลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1988 (Body of Principles for the Protection of all Persons under any form of Detention or Imprisonment) ในข้อ 18 กล่าวคือ

- 1) ผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกพึงมีสิทธิติดต่อสื่อสารและปรึกษาหารือกับที่ปรึกษากฎหมายของตน
- 2) ผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกพึงได้รับความสะดวกและเวลาพอสมควรสำหรับการปรึกษาหารือ กับที่ปรึกษากฎหมายของตนนั้น
- 3) สิทธิของผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกที่จะได้รับการเยี่ยมและรับการติดต่อให้คำปรึกษาหารือจากที่ปรึกษากฎหมาย “เป็นการส่วนตัว” โดยปราศจากการหน่วงเหนี่ยวให้ชักช้าหรือแทรกแซงนั้น จะต้องไม่ถูกชะลอหรือกีดกัน เว้นแต่จะมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งองค์กรศาลหรือองค์กรอื่นเห็นเป็นการจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่ชอบด้วยกฎหมาย
- 4) การชักถามระหว่างผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุก กับที่ปรึกษากฎหมายของตนนั้น อาจอยู่ในห้องที่เจ้าหน้าที่มองเห็นได้แต่จะต้องไม่อยู่ในระยะที่เจ้าหน้าที่จะได้ยินการสนทนา
- 5) การติดต่อสื่อสารและการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกกับที่ปรึกษากฎหมายของตนดังกล่าวในข้อนี้ถือเป็นการต้องห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในทางที่เป็นโทษแก่ผู้นั้น ยกเว้นแต่เป็นการปรึกษาหารือกันในการประกอบอาชญากรรมหรือเพื่อจะประกอบอาชญากรรมต่อไป

ด้วยเหตุนี้ รัฐจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวที่จะส่งผลต่อประโยชน์ร่วมกันในสังคม และคาดหมายได้ว่าจะเกิดประโยชน์ในอนาคต ดังนั้นรัฐจึงต้องคุ้มครองผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยในการพบทนายความอย่างเคร่งครัด การจำกัดขอบเขตของสิทธิดังกล่าวต้องให้มีความเป็นไปได้ว่ามีข้อจำกัดที่น้อยที่สุด ซึ่งตรงต่อเหตุผลอันเป็นหลักการทั่วไปของ หลักนิติรัฐ หลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี และเอกสิทธิคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) ซึ่งเป็นหลักการที่อยู่เบื้องหลังของสิทธิดังกล่าว

แต่จากการศึกษาพบว่า กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ต่างก็ได้บัญญัติหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวไว้ และในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำการฝ่าฝืน กล่าวคือ ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความโดยไม่มีความเป็นส่วนตัวแล้ว จะไม่ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาลก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา และในประเทศอังกฤษ ก็ได้ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศตนอย่างเคร่งครัด โดยดำเนินการให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

ประกอบกับ ในประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีองค์กรคอยตรวจสอบการกระทำของเจ้าพนักงานในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อันเป็นมาตรการตรวจสอบภายในโดยองค์กรของตำรวจเอง (internal review) ซึ่งหน่วยงานตำรวจเกือบทุกแห่งจะมีการรับคำร้องจากประชาชน (Citizen complaints) ในบางเมืองนอกจากจะมีองค์กรตรวจสอบภายในหน่วยงานแล้วยังมีองค์กรตรวจสอบโดยประชาชน (civilian review boards) เช่น นิวยอร์ก มินิอาร์โพริส เซ็นปอล เป็นต้น และในบางแห่งยังมีองค์กรตรวจสอบที่เรียกว่า Ombudsman อีกด้วย

และในประเทศอังกฤษก็จะมีพนักงานควบคุม (Custody officer) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับความผิดอาญาซึ่งได้รับแต่งตั้งตาม มาตรา 36 ของ PACE โดยมีหน้าที่ตรวจสอบความจำเป็นในการควบคุม และการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาของตำรวจให้สอดคล้องกับกฎหมาย

ซึ่งแตกต่างจากการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย ซึ่งไม่มีองค์กรคอยตรวจสอบการกระทำของเจ้าพนักงาน ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เหมือนในประเทศสหรัฐอเมริกา และไม่มีพนักงานควบคุม (Custody officer) คอยตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เหมือนในประเทศอังกฤษ

สำหรับประเทศไทยมีระเบียบฯ และข้อบังคับฯ ระบุให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความไว้ใน ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 6 การควบคุม บทที่ 15 การให้ผู้ถูกคุมขัง พบและปรึกษาทนายความ และ ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1. เรื่อง การเยี่ยมเยียนและติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง ซึ่งระเบียบฯ และข้อบังคับฯ ดังกล่าวไม่ใช่กฎหมาย จึงไม่อาจบัญญัติสภาพบังคับไว้ให้ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้ ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้นในบทที่ 4 หัวข้อ 4.1 ทำให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวในประเทศไทย

โดยในทางปฏิบัติในประเทศไทย วิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น ผู้ถูกกล่าวหากลับพบทนายความในสถานที่ ที่ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การ

สหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขังหรือจำคุก ในกรณีของสถานที่หรือห้องผู้ถูกกล่าวหาพบกับทนายความนั้น ณ ที่ทำการของเจ้าพนักงาน ในหน่วยงานต่างๆ ของรัฐในบางแห่ง หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ เช่นในสถานีตำรวจประจำอำเภอบางที่ สถานีตำรวจประจำตำบลบางที่ ในเรือนจำบางแห่งในกรุงเทพฯ หรือในเรือนจำบางจังหวัด ยังไม่มีสถานที่ที่มีความเป็นส่วนสัก ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ในการให้ทนายความพบผู้ถูกกล่าวหาและในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานส่วนมาก จะไม่คุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เช่น ในสถานีตำรวจบางที่ เจ้าพนักงานของรัฐจะให้ทนายความยื่นพูดคุยกับผู้ต้องหาอยู่หน้าห้องขัง โดยไม่จัดสถานที่ให้ทนายความพบผู้ต้องหาให้มีความเป็นการเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย จะต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ได้อย่างไร อันเป็นการทำลายความยุติธรรมทันที การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย จึงเป็นเรื่องของประโยชน์สาธารณะที่กว้างขวางในการปฏิบัติกรตามกฎหมาย และการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่รัฐจะต้องให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

5.2 ข้อเสนอแนะ

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติรายละเอียดในการจัดเตรียมสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ประกอบกับหากมีการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ไม่ได้บัญญัติสภาพบังคับเอาไว้ ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้มีรายละเอียดในการจัดเตรียมสถานที่และสภาพบังคับในเรื่องนี้ ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) แนวทางการจัดเตรียมสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว และตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว คำว่า“เฉพาะตัว” หมายถึง เฉพาะบุคคล, ส่วนตัว ดังนั้นสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ย่อมแสดงโดยชัดแจ้งอยู่แล้วว่าจะต้องมีความเป็นส่วนสัก มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ แนวทางการจัดเตรียมสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความนั้นจะต้องเป็นห้องที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ มีความเป็นส่วนสัก มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อ

คุ้มครองข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหา เพราะเขามีเอกสิทธิ์คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่าง
 ลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) และสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา

มีนักวิชาการบางท่านเช่น รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ ได้ให้ความเห็นว่า ตาม
 กระบวนการวิธีพิจารณาความอาญานั้น ในสถานีตำรวจ หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน
 เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา ผู้ต้องสงสัยที่อยู่ภายใต้ความควบคุมของเจ้าหน้าที่
 ตำรวจ จะอยู่ภายใต้ความกดดันที่จะต้องให้การปรีกปราดตนเอง เนื่องจากการสอบสวนภายใต้การ
 ควบคุม (In - Custody Interrogation) เป็นมาตรการที่มีลักษณะกดดันอยู่ในตัวเองอยู่แล้ว และ
 บรรยากาศเช่นนั้นจะทำให้สภาวะจิตใจของผู้ต้องสงสัยที่จะต่อต้านลดน้อยถอยลง และสภาพบังคับ
 ที่จะให้เขาต้องพูดออกไปต่างๆ ที่เขาจะไม่ทำเช่นนั้นหากเขาอยู่อย่างอิสระ ด้วยเหตุนี้ก่อนที่ผู้ต้องหา
 จะให้การต่อพนักงานสอบสวน จะต้องคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะ
 ตัวอย่างเคร่งครัด ดังนั้นในสถานีตำรวจ หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน ห้องพบทนาย ณ
 สถานีตำรวจ ควรเป็นห้องที่มีลักษณะพิเศษ โดยห้องพบทนายความควรเป็นห้องกระจก แต่
 บุคคลภายนอกไม่อาจไต่ถามสนทนาได้ และในขณะเดียวกันตำรวจก็สามารถควบคุมมิให้
 ผู้ต้องหาหลบหนี โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอยู่นอกห้องด้วย ถือได้ว่าเป็นการให้
 สิทธิแก่ผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว และในขณะเดียวกันก็มีการควบคุมตัว
 ผู้ต้องหาโดยตำรวจด้วย

ในปัจจุบัน ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือในสถานีตำรวจบางที่ ที่มีห้อง
 สอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กนี้ แม้อาจใช้ห้องสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก ไปใช้เป็นห้องพบ
 ทนายความ ก็อาจนำไปใช้แก้ปัญหาดังกล่าวได้ เพราะห้องสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก จะมีลักษณะ
 เป็นห้องกระจก มีความเป็นส่วนตัว ซึ่งบุคคลภายนอกไม่อาจไต่ถามสนทนาได้ และใน
 ขณะเดียวกันตำรวจก็สามารถควบคุมมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้า
 พนักงานซึ่งอยู่นอกห้องด้วย ถือได้ว่าเป็นการให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการ
 เฉพาะตัว และในขณะเดียวกันก็มีการควบคุมตัวผู้ต้องหาโดยตำรวจด้วย

แต่ถ้าหากว่า ตามสถานีตำรวจบางที่หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวนบางที่ก็
 ไม่มีห้องสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กดังกล่าว เช่น ตามสถานีตำรวจประจำตำบลต่างๆ จะไม่มีห้อง
 สอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กเหมือนกับสถานีตำรวจขนาดใหญ่ประจำอำเภอ ดังนั้นในประเด็นที่ไม่
 มีห้องที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะเพื่อให้ผู้ต้องหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนี้ ผู้เขียนจะได้กล่าว
 ต่อไปถึงการจัดเตรียมสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความให้มีความเป็นส่วนตัว ในกรณีที่รัฐ
 ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดทำห้องพบทนายความที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ

การมีห้องที่มีความเป็นส่วนตัว ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่รู้สึกหวาดกลัวในการตัดสินใจที่จะเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความ ได้รับความไว้วางใจ เชื่อใจ ความไว้วางใจที่ผู้ถูกกล่าวหา มีให้กับทนายความ และการปรึกษาระหว่างทนายความกับผู้ถูกกล่าวหาควรเป็นความลับ อีกทั้งยังเป็น การป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องหา ซึ่งพยายามจะหลบหนีทุกรูปแบบ ประกอบกับ เป็นการดูแลความปลอดภัยและป้องกันทนายความส่งมอบสิ่งของที่ผิดกฎหมาย หรือยาเสพติดให้กับผู้ถูกกล่าวหา

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น ทนายความจะช่วยเหลือให้คำแนะนำทางกฎหมายให้ผู้ต้องหาทราบกฎหมายดีขึ้นก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหา อีกทั้งผู้ต้องหาจะได้เตรียมพยานเพื่อต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และทนายความจะให้คำแนะนำถึงสิทธิต่างๆ ของผู้ต้องหาว่าเขามีสิทธิอะไรบ้าง ประกอบกับ ทนายความจะช่วยอธิบายข้อกฎหมายที่ผู้ต้องหาไม่เข้าใจแทน ดำรงไว้ และจะเอื้อประโยชน์ต่อการสอบสวน เช่น ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทนายความควรแนะนำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับสารภาพหรือในกรณีความผิดอันยอมความได้ ทนายความควรแนะนำให้ผู้ถูกกล่าวหาขอความกับผู้เสียหาย สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น กฎหมายรัฐธรรมนูญก็บัญญัติไว้ว่า ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาถือได้ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ (Presumption of innocence) จึงควรรับรองสิทธิของเขาโดยให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความในห้องที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งห้องพบทนายความควรมีลักษณะเป็นห้องกระจกมองเห็นได้จากภายนอกแต่บุคคลภายนอกไม่อาจได้ยิน การสนทนา การที่จะพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวในสถานีดำรวจ หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน จึงเกิดปัญหาว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่อาจจัดห้องพบทนายเป็นการเฉพาะตัวได้ จึงเห็นควรปรับปรุงห้องพบทนายให้สามารถพบเป็นการเฉพาะตัวได้ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น

ภายในห้องผู้ต้องหาพบทนายความที่เป็นห้องกระจก ในสถานีดำรวจ หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวนนั้น อาจจะมีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดคอยบันทึกภาพการสนทนา ระหว่างทนายความกับผู้ต้องหาในห้องผู้ต้องหาพบกับทนายความ หรือการมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมดูแลการสนทากันระหว่างผู้ต้องหากับทนายความ ภายนอกห้องผู้ต้องหาพบทนายความนั้น ก็เพื่อเป็นการรักษาสมดุล เหตุผลก็เพราะว่า เมื่อเจ้าพนักงานของรัฐได้ให้ผู้ต้องหาได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว ก็ควรที่จะมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมดูแลอยู่ภายนอกห้องพบทนายความ อันเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น เช่น ทนายความอาจจะส่งมอบยาเสพติด หรืออาวุธให้แก่ผู้ต้องหา ในบางกรณีอาจจะมีการใส่กุญแจมือผู้ต้องหาก็กได้ หากผู้ต้องหาเป็นผู้ร้ายสำคัญ หรือเป็นผู้มีพฤติกรรมก้าวร้าว เพื่อป้องกันผู้ต้องหาทำร้ายทนายความ

อีกทั้งการมีมาตรการรักษาความปลอดภัยดังกล่าว แม้ว่าจะเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวก็ตาม แต่เมื่อคำนึงถึงการขังน้ำหนักของผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมแล้ว การละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวดังกล่าวย่อมมีน้ำหนักน้อยกว่าประโยชน์สาธารณะ หรือประโยชน์ของรัฐที่มีน้ำหนักมากกว่าประโยชน์ของเอกชนผู้ซึ่งตกเป็นผู้ต้องหา โดยเจ้าพนักงานของรัฐจะต้องรักษาความสงบเรียบร้อยในสถานที่ราชการและสังคมโดยส่วนรวมเอาไว้ ด้วยเหตุนี้มาตรการรักษาความปลอดภัยดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิของผู้ต้องหาอย่างน้อยที่สุด และอยู่ภายใต้การคุ้มครองประโยชน์สุขของสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัยพอสมควรแก่เหตุ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพียงเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานที่ราชการและสังคมโดยส่วนรวม ดังนั้นมาตรการรักษาความปลอดภัยดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่าเจ้าพนักงานของรัฐสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวผู้ต้องหาในการปรึกษาคดีกับทนายความ เพราะการพูดคุยสนทนาระหว่างผู้ต้องหากับทนายความนั้น บุคคลภายนอกก็ไม้อาจได้ยินถ้อยคำของผู้ต้องหาอยู่เช่นเดิม

ภายในเรือนจำ ผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งตกเป็นผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดีเขามีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวเช่นกัน การอนุญาตให้ผู้ต้องขังพบทนายความ เพื่อปรึกษาคดีที่ถูกฟ้องร้องอยู่ในศาล ถือเป็นสิทธิของผู้ต้องขังที่เรือนจำต้องเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถพบทนายความได้ในห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว แยกออกจากห้องเยี่ยมญาติโดยทั่วไป เพื่อให้ทนายความและผู้ต้องขังได้พูดคุยสนทนาหรือปรึกษาคดีได้อย่างสะดวก โดยไม่ถูกรบกวนจากบุคคลภายนอก

ดังนั้น ภายในเรือนจำควรมีห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ โดยมีกระงกนิรภัย และลูกกรงเหล็ก คั่นตรงกลางระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความในการปรึกษาคดีกัน เพื่อป้องกันผู้ต้องขังทำร้ายทนายความ หรือป้องกันไม่ให้ทนายความส่งมอบสิ่งของผิดกฎหมายให้แก่ผู้ต้องขัง หรืออาจจะมีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดคอยบันทึกภาพการสนทนา ระหว่างทนายความกับผู้ต้องขังในห้องพบทนายความก็ได้ หรืออาจมีเจ้าหน้าที่ของเรือนจำยืนควบคุมดูแล เพื่อรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น ซึ่งเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัยที่พอสมควรแก่เหตุ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเรือนจำ แต่เจ้าหน้าที่ของเรือนจำจะต้องยืนควบคุมในระยะห่างเพียงพอที่จะไม่ได้ยินการสนทากันระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความ

ประเด็นห้องพบทนายความภายในเรือนจำนี้ ผู้เขียนได้มีประสบการณ์โดยเข้าไปดูห้องพบทนายความภายในเรือนจำพิเศษธนบุรี ซึ่งห้องพบทนายความภายในเรือนจำพิเศษธนบุรีนั้นจะมีลักษณะห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ มีความเป็นส่วนตัว โดยมีกระงกนิรภัย และลูกกรง

เหล็ก คั่นตรงกลางระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความในการปรึกษาคดีกัน และห้องพบทนายความนั้น ได้แยกออกจากห้องเยี่ยมญาติโดยทั่วไป ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจัดทำห้องผู้ต้องขังพบทนายความภายในเรือนจำทุกแห่งในประเทศไทย ให้มีมาตรฐานเดียวกันกับห้องพบทนายความภายในเรือนจำพิเศษธนบุรี

ภายในที่ทำการศาล เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยมาปรากฏตัวในศาลตามกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญานั้น หากผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องการที่จะปรึกษาคดีหรือพูดคุยสนทนากับทนายความ ภายในที่ทำการของศาล ควรมีห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ มีความเป็นส่วนสัดส่วน มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว และอาจมีเจ้าหน้าที่ของรัฐยืนควบคุมดูแล ภายนอกห้องพบทนายความ เพื่อรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องยืนควบคุมในระยะห่างเพียงพอที่จะไม่ได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความ

ในกรณี การขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในสถานที่อื่น นอกจากเรือนจำ เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องสามารถร้องขอต่อศาลให้ขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำได้ ไม่ว่าจะอยู่ในชั้นสอบสวน หรือในชั้นพิจารณาคดีของศาล แต่จะต้องเป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็นในระหว่างสอบสวน หรือพิจารณา เมื่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่จัดการตามหมายขังร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในสถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอ หรือตามที่ศาลเห็นสมควรนอกจากเรือนจำก็ได้ โดยให้อยู่ในความควบคุมของผู้ร้องขอหรือเจ้าพนักงานตามที่ศาลกำหนด ในการนี้ ศาลจะกำหนดระยะเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/1 ด้วยเหตุนี้สถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ อาจเป็นสถานที่ราชการอื่นๆ ที่มีความปลอดภัยในการควบคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งในสถานที่เหล่านั้นก็ควรจะต้องมีสถานที่หรือห้องผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความ โดยให้มีความเป็นส่วนสัดส่วน มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวเช่นเดียวกัน

แต่ถ้าหากว่า ตามสถานีตำรวจ, ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน ในเรือนจำ ในที่ทำการของศาล หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำบางที่ ไม่มีห้องพบทนายความที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ เช่น ไม่มีห้องเฉพาะที่มีความเป็นส่วนสัดส่วน ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความในประเด็นนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องจัดสถานที่ใดที่หนึ่งให้มีความเป็นส่วนสัดส่วน ภายในบริเวณสถานีตำรวจ, ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน, ในเรือนจำ, ในที่ทำการของศาล หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความเพื่อปรึกษาคดี โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐยืน

ควบคุมดูแลการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ แต่เจ้าพนักงานของรัฐที่ยื่นควบคุมจะต้องไม่ได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ การมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมดูแลการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ ก็เพื่อเป็นการรักษาสมดุล เหตุผลก็เพราะว่า เมื่อเจ้าพนักงานของรัฐได้จัดสถานที่ใดที่หนึ่งให้มีความเป็นส่วนสัดส่วนในสถานีดำรวจ, ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน, ในเรือนจำ, ในที่ทำการของศาล หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว ก็ควรที่จะมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมดูแล อันเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น เช่น ทนายความอาจจะส่งมอบยาเสพติด หรืออาวุธ ให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย และป้องกันผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีการควบคุม ส่วนในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีฐานะยากจน ไม่สามารถจ้างทนายความเอกชนได้ เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยร้องขอทนายความ เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อให้ความช่วยเหลือ ในบางครั้งผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจจะทำร้ายทนายความ ก็ควรใส่กุญแจมือผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ได้ การมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมอยู่ จึงเป็นการคุ้มครองทนายความด้วยเช่นกัน เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ เป็นการป้องกันบุคคลภายนอกไม่ให้เข้าไปรบกวนในการพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว และในการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการรบกวนแทรกแซงสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพูดคุยสนทนากับทนายความนั้นไม่ได้

ในกรณีที่ไม่มีห้องพบทนายความ โดยเฉพาะนั้น การจัดสถานที่ใดที่หนึ่งให้มีความเป็นส่วนสัดส่วนในบริเวณสถานีดำรวจ, ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน, ในเรือนจำ, ในที่ทำการของศาล หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความเพื่อปรึกษาคดี โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมดูแลการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ แต่เจ้าพนักงานของรัฐที่ยื่นควบคุมจะต้องไม่ได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความนั้น สอดรับกันกับ

กฎขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเยาวชนที่ถูกจำกัดอิสรภาพ (United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty 1990) ในข้อ 18. (ก)

กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ ค.ศ. 1955 (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) ในข้อ 93.

หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1988 (Body of Principles for the Protection of all Persons under any form of Detention or Imprisonment) ในข้อ 18. และ

หลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมาย ค.ศ. 1990 (Basic principles on the role of lawyers) ในข้อ 8.

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือไม่สามารถสื่อความหมายได้ การพบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะมีล่ามภาษามือ ในการสื่อความหมายกับทนายความ ไม่ว่าจะเป็นล่ามภาษามือที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้จัดหาเอง หรือในกรณีที่รัฐจัดหาล่ามภาษามือให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 การพบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือไม่สามารถสื่อความหมายได้ โดยใช้ล่ามภาษามือในกรณีดังกล่าว รัฐจะต้องจัดทำห้องพบทนายความ ที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว เป็นอย่างมาก โดยห้องพบทนายความควรมีลักษณะที่เป็นผนังทึบ ไม่ควรเป็นห้องกระจก เพราะจะมีบุคคลที่สามซึ่งเป็นล่ามภาษามืออยู่ร่วมด้วยในการสื่อความหมายกับทนายความ เพื่อป้องกันบุคคลภายนอก รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้มองเห็นการสื่อความหมายของล่ามภาษามือได้ แต่บุคคลที่เป็นล่ามภาษามือดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้วางใจด้วย

ส่วนในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถพูดหรือได้ยินนั้น ถ้าหากว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถสื่อความหมายเป็นลายลักษณ์อักษรกับทนายความได้ ห้องพบทนายความนั้นควรเป็นห้องที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวตามปกติโดยทั่วไป ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น และอาจมีเจ้าหน้าที่ของรัฐยืนควบคุมดูแล อันเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้นก็ได้ เพราะการสื่อความหมายของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยที่สามารถเขียนข้อเท็จจริงโดยละเอียดให้กับทนายความได้รับทราบนั้น ถึงแม้จะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ยืนควบคุมอยู่ ก็ไม่อาจได้ยินถ้อยคำของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถพูดหรือได้ยินอยู่แล้ว แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องยืนควบคุมอยู่ในระยะห่างเพียงพอ ที่จะมองไม่เห็นคำให้การที่เป็นลายลักษณ์อักษรของผู้ต้องหาหรือจำเลย ถือได้ว่าเป็นการคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวโดยชอบด้วยกฎหมาย

2) แนวทางการแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้มีสภาพบังคับในการล่วงละเมิดสิทธิ

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า มาตรฐานขั้นต่ำของระบบงานยุติธรรมทางอาญาประการสำคัญก็คือ จะต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด โดยโจทก์เป็นฝ่ายต้องมีหน้าที่ไปแสวงหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้ศาลเห็น โดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริง

ตามที่ถูกฟ้อง ทั้งในการสอบสวนดำเนินคดีอาญาต่อผู้ต้องหา นั้น ผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะต่อสู้คดี และมีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาจะมีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว และจำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวในกรณีดังกล่าว หากผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องการปรึกษาคดีหรือพบทนายความ ไม่ว่าจะผู้ต้องหาหรือจำเลยจะถูกควบคุมขัง ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ในเรือนจำ หรือในที่ทำการของศาล หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสด ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว รัฐจะต้องรับผิดชอบสำหรับการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายของเจ้าพนักงานของรัฐ การกระทำของเจ้าพนักงานดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้มีสภาพบังคับในการล่วงละเมิดสิทธิ โดยให้มีผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่มีประสิทธิภาพที่สุด คล้ายกันกับหลักเกณฑ์ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่แจ้งสิทธิหรือไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 ซึ่งมาตรา 134/4 วรรคสาม บัญญัติสภาพบังคับ(Sanction) ไว้โดยชัดแจ้ง ในการห้ามไม่ให้รับฟัง “ถ้อยคำ” ของผู้ต้องหา

ดังนั้น การแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้มีสภาพบังคับในการล่วงละเมิดสิทธิ ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในสองประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ควรบัญญัติเพิ่มเติม มาตรา 7/2 ขึ้นมา โดยมีหลักกฎหมายดังต่อไปนี้

มาตรา 7/2 “สิทธิผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) หากผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา ร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอพบผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ให้พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ เจ้าหน้าที่เรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุม ขัง ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา มีหน้าที่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสด ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในสถานี่ตำรวจ เรือนจำ ศาล หรือสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ

ถ้อยคำใดๆ ของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาที่ไว้ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ก่อนที่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจะดำเนินการจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสด ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษา

ทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือสถานีตำรวจ หากผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอพบผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้”

ในกรณีของการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง เป็นสิทธิผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยกฎหมายระบุให้พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ เจ้าหน้าที่เรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุม ชัง ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา มีหน้าที่จัดสถานที่ ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษา ทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในสถานีตำรวจ เรือนจำ ศาล หรือ สถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ หากผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอ พบผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ซึ่งผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาอาจถูกควบคุม ชังภายในสถานีตำรวจ เรือนจำ ศาล หรือสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ

ซึ่งหลักกฎหมายตามมาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง ดังกล่าวเป็นหลักการทั่วไปเท่านั้น โดย ไม่จำเป็นที่จะต้องมิสภาพบังคับ (Sanction) เหตุผลที่ต้องบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เป็นหลักการทั่วไป โดยไม่ต้องมีสภาพบังคับก็เพราะว่า ผู้ต้องหาอาจมีการพบทนายความได้หลายครั้ง โดยไม่ใช่กรณีที่ ผู้ต้องหาร้องขอพบทนายความเป็นครั้งแรก เพราะการที่ผู้ต้องหาพบทนายความเป็นครั้งแรกก่อนที่จะ ให้การต่อพนักงานสอบสวนในขั้นตอนของการสอบสวนนั้น จะก่อให้เกิดความกดดันที่จะทำให้ ผู้ต้องหาให้การปรักปรำตนเองมากที่สุด และบรรยากาศเช่นนั้นจะทำให้สภาวะจิตใจของผู้ต้องหาที่ จะต่อต้านลดน้อยถอยลง ด้วยเหตุนี้ก่อนที่ผู้ต้องหาจะให้การต่อพนักงานสอบสวน ในขั้นตอนของ การสอบสวน จะต้องคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวอย่างเคร่งครัด

ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7/2 ดังกล่าวสอดคล้องกับ มาตรา 7/1 วรรคสอง (ให้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือ ผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง) ที่เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องมีการแจ้งสิทธิ มาก่อน ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) (ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีสิทธิพบและปรึกษายูซึ่งจะเป็น ทนายความเป็นการเฉพาะตัว)

อีกทั้งในชั้นจับกุม ตามมาตรา 83 วรรคสอง กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้จับต้องแจ้งแก่ผู้ ถูกจับว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบทนายความและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ... ตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสอง ดังกล่าว ภายหลังจากการแจ้งสิทธิ เมื่อผู้ถูกจับถูกนำตัวมาที่สถานีตำรวจ ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะร้องขอเจ้าพนักงานของรัฐขอพบและ ปรึกษากับทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้

เมื่อผู้ถูกจับถูกนำตัวมาที่สถานีตำรวจ ตามมาตรา 84 วรรคสอง ในขั้นตอน ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน กฎหมายระบุให้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่ง แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบถึงสิทธิในการพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือเมื่อผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน... หากผู้ถูกจับร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอพบผู้ถูกจับ เจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่ จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม ให้ผู้ถูกจับ ได้พบทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติม

7/2 7/1 (1), 7/1 , 83

84

84

" " ()

ได้มีการแจ้งสิทธิ 84

วรรคหนึ่ง กรณีแจ้งสิทธิยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน หรือตามมาตรา 83 ()

จะต้องแจ้งสิทธิ

7/2

7/1

(1),

7/1

84

7/1

ซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึง

7/1

84

ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามประมวล

7/1

(1) ก่อนที่จะให้การกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เหตุนี้ หากผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาร้องขอพบทนายความก่อนที่จะให้การต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้า

ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อให้ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาพบและปรึกษา
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญาที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมตาม มาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง

7/2

(Sanction)

ที่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา มีหน้าที่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือสถานี

ผู้ต้องหา ซึ่งผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาอาจถูกควบคุม ขังภายในที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือ
ผลของการฝ่าฝืน มาตรา 7/2 วรรคสอง

ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษา

(Sanction)

ห้ามรับฟัง ถ้อยคำใดๆ

เป็น

พยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นตาม มาตรา 7/2 วรรคสอง

มาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง ภายในสถานีตำรวจ หรือสถานที่อื่นนอกจาก
เรือนจำ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้
ผู้ต้องหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว หากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว
ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น ให้ทนายความยื่นพุดคุยสนทนากับผู้ต้องหาอยู่น้ำห้องขัง ภายในที่
ทำการของพนักงานสอบสวน ซึ่งไม่มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม จะเห็นได้ว่า

7/2

7/2

(Sanction)

7/2 วรรคหนึ่ง ก่อนที่พนักงานสอบสวนจะสอบปากคำผู้ต้องหานั่นเอง

" "

120

" "

500/2474

หลักการรับฟังพยานหลักฐานตาม มาตรา 226/1 ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/2

226/1

ที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิ

ข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟัง

1. คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- 2.
- 3.
4. ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษ

บทบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดเงื่อนไขในการที่ศาลจะ “ใช้ดุลพินิจ” ในการ “รับฟัง”
พยานหลักฐาน ดังนี้

- 1). “ ”
- 2). “ ” “ ”
- 3). “ ” “ ” “ ” ที่เกิดขึ้น หรือไป

ด้วยเหตุนี้ จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาตาม มาตรา 7/2 ประกอบกับมาตรา 226/1
ดังต่อไปนี้

ในกรณีที่. 7/2

ไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม

ที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือสถานีตำรวจนั้น ตามมาตรา 7/2
(Sanction)

ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ก่อนที่จะดำเนินการ ตาม
7/2 วรรคหนึ่ง จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้ แต่ถ้าหาก

ว่าผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาให้ถ้อยคำโดยสมัครใจ

ในกรณีเจ้าพนักงานของรัฐกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตาม
มาตรา 7/2 วรรคสองดังกล่าว

7/2

226/1

ในกรณีดังกล่าวนี้ไว้ให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจรับฟังถ้อยคำ หรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากถ้อยคำ
หากผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาได้ให้ถ้อยคำออกมาโดยสมัครใจ
ที่เกิดขึ้น โดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัย
ข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ซึ่งการรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวย

ในกรณีที่ 2.

ไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่ไม่
เหมาะสม ในระหว่างที่ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาได้พูดคุยสนทนาหรือปรึกษาคดีกับทนายความ

(

)

นอกจากนี้ ถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มา ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐาน
โดยผลของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/2

วรรคสอง

7/2

226/1

226/1

ประเด็นที่สอง

8

(3)

กล่าวหาที่ตกอยู่ในฐานะของจำเลย จะต้องผ่านการสอบสวนมาแล้ว หรือในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์
ผู้ต้องหา และต่อมาศาลได้ประทับรับฟ้อง หากจำเลยที่ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ก็จะต้อง
ถูกควบคุม ขังภายในเรือนจำ สถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ หรือถูกควบคุมภายในที่ทำการของศาล

ในระหว่างรอการพิจารณาคดี ซึ่งจำเลยเมื่อต้องการพบทนายความรัฐก็จะต้องจัดสถานที่ให้มีความ
 ส่งผลกระทบในทางที่จะก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวของจำเลยมากนัก ซึ่งแตกต่างจากกรณีของผู้ถูก
 กล่าวหาที่ตกอยู่ในฐานะของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาที่จะต้องได้รับการสอบสวนโดยพนักงาน
 นี้ก่อนที่ผู้ต้องหาจะให้การต่อพนักงานสอบสวน จะต้องคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา
 7/2

ดังนั้นผู้ถูกกล่าวหาที่ตกอยู่ในฐานะจำเลย ก็ยังมีองค์กรศาลที่คอยควบคุมดูแลจำเลย

173

ภายในเรือนจำ สถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ หรือภายในที่ทำการของศาลในระหว่างรอการพิจารณา
 ามารถแจ้งเตือนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสัก ใน
 สถานที่ที่เหมาะสมเพื่อให้จำเลยได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้

8

(3)

เพื่อให้เป็นหลัก

ทั่วไปเท่านั้น ในกรณีที่จำเลยพูดคุยสนทนากับทนายความ โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ จัดสถานที่ให้มี

(Sanction)

7/2 วรรคหนึ่ง ดังนั้นจึงควรบัญญัติ

8/1 ขึ้นมาโดยมีหลักกฎหมายดังต่อไปนี้

มาตรา 8/1 “สิทธิจำเลย ตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) หากจำเลย ร้องขอพบ
 ทนายความ หรือทนายความขอพบจำเลย ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุม
 ชังจำเลย มีหน้าที่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสัก ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้จำเลยพบและ
 ปรีกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในเรือนจำ ศาล หรือสถานที่
 อื่นนอกจากเรือนจำ”

8/1

(Sanction) เหตุผลที่ต้องบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เป็นหลักการทั่วไปโดยไม่

ฐานะของจำเลยนั้น ได้ผ่านขั้นตอนของการสอบสวนมาแล้ว ซึ่งแตกต่างจากการที่ผู้ต้องหาไม่มีความ

จำเป็นที่จะต้องพบทนายความเป็นครั้งแรกก่อนที่จะให้การต่อพนักงานสอบสวนในชั้นตอนของ

7/2, 8/1

เป็นส่วนสำคัญ ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ

หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในที่ทำการของพนักงาน

ตำรวจ เรือนจำ ศาล หรือสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำนั้น โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมดูแล

หากเจ้าพนักงานของรัฐกระทำการใดๆ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้ได้ยินถ้อยคำของผู้ถูก

จับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยในการสนทนาดังกล่าว

การค้นพบพยานหลักฐานอย่างอื่น เช่นนี้ ถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มา ไม่อาจรับฟังเป็น

226

ถือได้ว่า เป็นถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มาโดยผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือ
จำเลยไม่ได้สมัครใจที่จะให้การนั่นเอง

226/1

(

)

(Attorney - Client Privilege)

"

"

"

"

)

(

226/1

ศาล ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกควบคุม ขังในที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง สถานี

ศาล หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ก็มีสิทธิพบทนายความในสถานที่ที่เป็นส่วนสำคัญ

ในสถานที่ที่เหมาะสม ในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการ

ผลกระทบต่อสังคมในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีสภาพ
บังคับในกรณีที่มีการฝ่าฝืนสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

เพราะว่า วัฒนธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายในประเทศไทยนั้น ถ้าไม่

(Sanction)

134/4

(Sanction)

" "

ดังกล่าว ซึ่งเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติตาม

(Sanction) ก็เพื่อให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พบทนายความโดยไม่มีความเป็นส่วนตัวแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีความรับผิดชอบทั้งในทางแพ่งและ

134/4

รับฟังถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาในการพิจารณาคดีในชั้นศาลดังกล่าว ก็เพื่อให้

- 1) บทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ผู้เขียนได้แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

2)

พบทนายความเพื่อให้มีความเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า สิทธิผู้ถูกล่าหาในการพบ
(Due Process of Law)

3)

ตามกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์

ได้รับประโยชน์สมตามที่ผู้เขียนตั้งใจไว้ โดยมีได้มีการกล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกล่าหา
ับ เป็นวิถีทางที่จะบรรลุผลทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะไม่ได้กล่าว

พิจารณาคดีในชั้นศาล โดยห้ามรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกล่าหาในการพิจารณาคดีในชั้นศาลดังกล่าว
อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและ
จำเลยที่มีประสิทธิภาพที่สุด

4) เจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายนั้น อย่างเหมาะสม

(Sanction)

พิจารณาคดีในชั้นศาลก็ตาม แต่ทั้งนี้เราไม่จำเป็นต้องเอาอย่างต่างประเทศเสมอไป เพราะสภาพของ

เทศหนึ่ง อาจไม่เหมาะสมกับอีกประเทศหนึ่ง ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า บทบัญญัติแห่ง
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ผู้เขียนได้เสนอแนะให้มีสภาพบังคับดังกล่าว เมื่อได้เปรียบเทียบกับ
ส่วนดีและส่วนเสีย และผลปฏิบัติทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ถูกดำเนินคดี และทนายความ ย่อมมีความ

5) กฎหมายที่ไม่มีผลบังคับหรือเปิดช่องให้ผู้อยู่ใต้กฎหมายหลีกเลี่ยงได้โดยง่ายก็เท่ากับไม่มีกฎหมาย กฎหมายที่ขาดผลบังคับย่อมเป็นกฎหมายที่บกพร่อง ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าการบัญญัติสภาพบังคับไว้โดยชัดเจน และเนื้อหาในหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่

6)

ยัง หลักเกณฑ์ที่ใช้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ผู้เขียนได้เสนอแนะให้มีสภาพบังคับนั้น

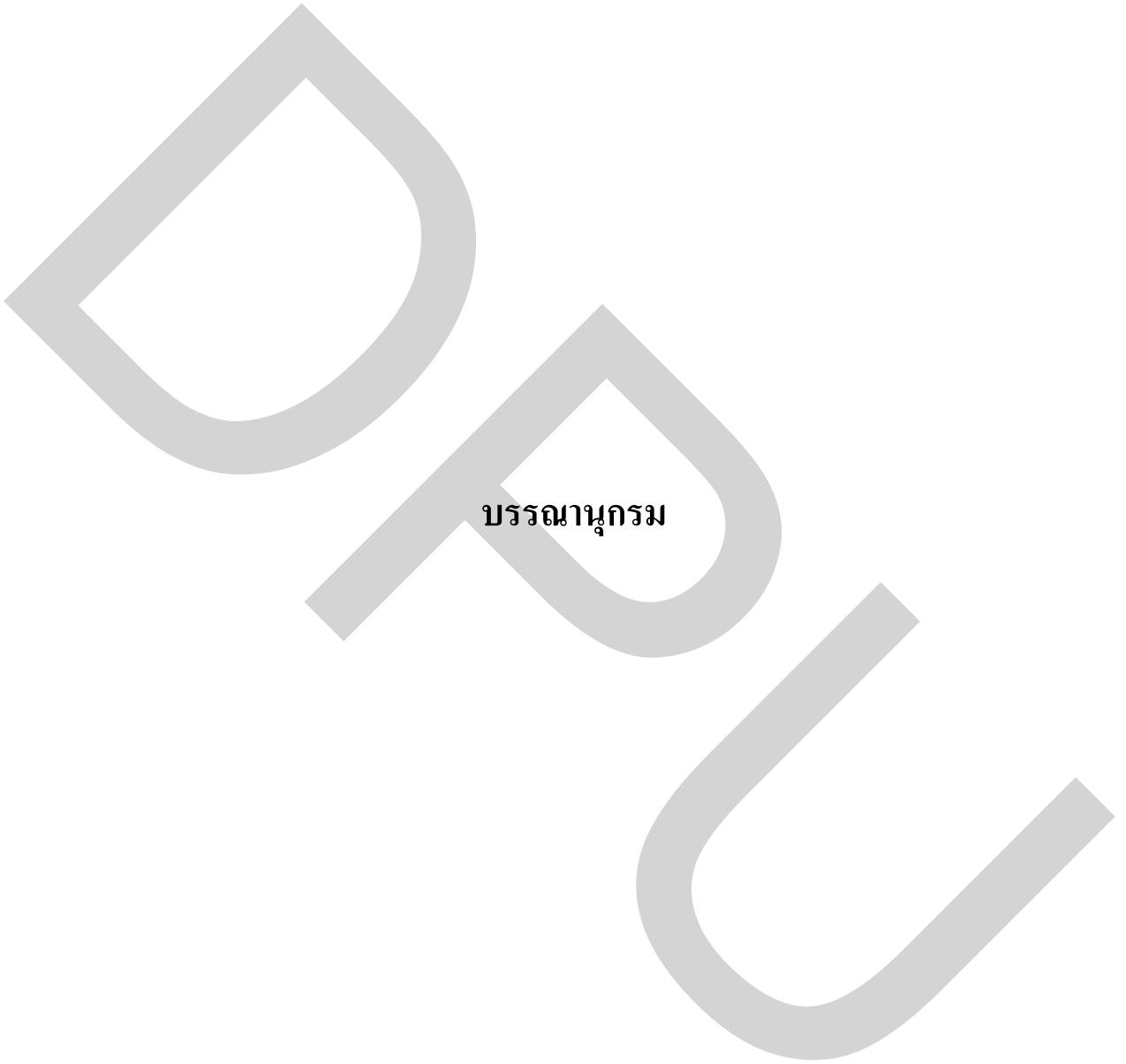
7)

ให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น มีสมรรถภาพที่จะ

8)

ความเป็นไปในสังคม เพราะกฎหมายที่มีจุดอ่อนก็ดี กฎหมายที่ปราศจากความเที่ยงธรรมก็ดี ย่อม

ด้วยเหตุนี้ สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จึงเป็นสิทธิขั้น (Fundamental Rights) ที่รัฐจะต้องให้การรับรองและคุ้มครอง เพื่อให้เทียบเท่าานา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะผู้แปล (2548). **มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. (United Nations Standards on Criminal Justice)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). **คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในชั้นก่อนการพิจารณา. (พิมพ์ครั้งที่ 6)**. กรุงเทพฯ: หจก. จีรัชการพิมพ์.
- กุลพล พลวัน (2538). **พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน. (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน _____ (2543). **สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: เค.ซี.กรุ๊ป.
- _____. (2547). **สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- คณิต ณ นคร. (2549). **กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คณิง ภาไชย. (2548). **กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 8)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- จิตติ ดิงศักดิ์. (2533). **หลักวิชาชีพนักกฎหมาย. (พิมพ์ครั้งที่ 6)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรนิติ หะวานนท์. (2543). **สิทธิทางวิธีพิจารณาความอาญาตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2546). **คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่. (พิมพ์ครั้งที่ 4)**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชาติ ชัยเดชสุริยะ. (2549). **มาตรฐานทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ณรงค์ ใจหาญ และคณะ (2540). **สิทธิผู้ต้องหา จำเลย และผู้ต้องโทษในคดีอาญา (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- _____. (2547). **หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 8)**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

- บุญทิพย์ ผ่องจิตต์ แดนเกรฟ (2529). สิทธิของจำเลยในคดีอาญาในประเทศไทย. ในชุด
ศึกษาวิจัยพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย สิทธิมนุษยชนและกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2549). กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตาม
รัฐธรรมนูญ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ประมุด สุวรรณสร. (2525). กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพฯ: แสงสุทธิการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช. (2546). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รัฐสิทธิ์ คุรุสุวรรณ. (2548). กฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- สัญญา ธรรมศักดิ์ และ ประภาศน์ อวยชัย. (2529). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญา ภาค 1 ถึงภาค 3 มาตรา 1 - 171. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษา
กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2545). หลักวิชาชีพนักกฎหมาย: ทนายความ. ใน แสง บุญเฉลิมวิภาส.
(บรรณาธิการ). รวมคำบรรยายหลักวิชาชีพนักกฎหมาย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
วิญญูชน.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2548). คำอธิบายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2548). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับอ้างอิง. (พิมพ์ครั้งที่ 5).
กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- โอสถ โกสิน. (2538). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพฯ: หอรัตนชัยการ
พิมพ์.

บทความ

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2521, ธันวาคม). “การควบคุมอำนาจเจ้าพนักงานสอบสวน ตัวอย่างของ
สหรัฐอเมริกา.” วารสารนิติศาสตร์, 9, 4. หน้า 47.

คณิต ฅ นคร. (2540). “ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา.” ใน สหาย ทรัพย์สุนทรกุล.

(บรรณาธิการ). **รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร.คณิต ฅ นคร.** หน้า 347.

กรุงเทพฯ: หจก. พิมพ์อักษร.

_____. (2540). “ฐานะหน้าที่ของทนายในคดีอาญา.” ใน สหาย ทรัพย์สุนทรกุล.

(บรรณาธิการ). **รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร.คณิต ฅ นคร.** หน้า 362.

กรุงเทพฯ: หจก. พิมพ์อักษร.

_____. (2540). “ปัญหาในการใช้ดุลพินิจของอัยการ.” ใน สหาย ทรัพย์สุนทรกุล.

(บรรณาธิการ). **รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร.คณิต ฅ นคร.** หน้า 39. กรุงเทพฯ:

หจก. พิมพ์อักษร.

_____. (2540). “อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา.” ใน สหาย ทรัพย์สุนทรกุล.

(บรรณาธิการ). **รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร.คณิต ฅ นคร.** หน้า 59. กรุงเทพฯ:

หจก. พิมพ์อักษร.

_____. (2540). “อัยการกับการกึ่งในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล” ใน สหาย

ทรัพย์สุนทรกุล. (บรรณาธิการ). **รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร.คณิต ฅ นคร.**

(หน้า 86). กรุงเทพฯ: หจก. พิมพ์อักษร.

_____. (2548). “ประโยชน์รัฐกับประโยชน์ส่วนบุคคล.” ใน คณิต ฅ นคร.

(บรรณาธิการ). **นิติธรรมอำนาจในนิติศาสตร์ไทย.** หน้า 112. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

_____. (2549). “กระบวนการยุติธรรมกับปัญหาความโปร่งใสและระบบการตรวจสอบ

แนวทางในรัฐธรรมนูญใหม่.” ใน คณิต ฅ นคร. (บรรณาธิการ). **รัฐธรรมนูญกับ**

กระบวนการยุติธรรม. หน้า 67. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

_____. (2549). “รัฐธรรมนูญกับการตรวจสอบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.” ใน คณิต

ฅ นคร. (บรรณาธิการ). **รัฐธรรมนูญกับกระบวนการยุติธรรม.** หน้า 25. กรุงเทพฯ:

วิญญูชน.

_____. (2549). “สถาบันอัยการกับบทบาทในการแก้ไขปัญหาของสังคม: อดีต ปัจจุบัน

อนาคต.” ใน คณิต ฅ นคร. (บรรณาธิการ). **รัฐธรรมนูญกับกระบวนการยุติธรรม.** หน้า

122. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จรัญ ภัคดีชนากุล. (2546, มกราคม). “ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยใน

คดีอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.” ใน จรัญ ภัคดีชนากุล. (บรรณาธิการ).

เอกสารประกอบการเสวนา เรื่อง การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยใน

คดีอาญา. หน้า 1. กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา.

ชาติ ชัยเดชสุริยะ. (2539, ธันวาคม). “การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมกับผลกระทบต่อเสรีภาพของประชาชน.” **บทบัณฑิตย์**, 52, 4. หน้า 246.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์ (2529). “บันทึกเรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ.”

วารสารกฎหมายปกครอง, 5. หน้า 276-278.

_____. (2534, สิงหาคม). “สำคัญคดีในกฎหมาย: ปัญหาความสัมพันธ์ในกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และกฎหมายปกครองของไทย.” **วารสารกฎหมายปกครอง**, 10, 2. หน้า 358-360.

นัทธี จิตสว่าง. (2546, มกราคม). “การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องขัง” ใน **จรัญ ภัคดีธนากุล**. (บรรณาธิการ). **เอกสารประกอบการเสวนา เรื่อง การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา**. หน้า 2-3. กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา.

นพนิต สุริยะ. (2543, กันยายน). “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มองจากบริบทของไทย.” **วารสารนิติศาสตร์**, 30, 3. หน้า 505.

วุฒิชัย จิตदानุ. (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม). “สิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก.” **วารสารรัฐธรรมนูญ**, 5, 14. หน้า 75-76.

วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2538, กรกฎาคม-กันยายน). “การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาในประเทศไทย.” **ตุลพาห**, 42, 3. หน้า 71.

สุธรรม ภัทราคม. (2521). “ระบบงานศาลโดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ.” **บทบัณฑิตย์**, 26, 4. หน้า 847.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2539, มกราคม-มีนาคม). “แถลงการณ์เรื่องการดักฟังทางโทรศัพท์.” **รพีสาร**, 4, 14. หน้า 34.

หยุด แสงอุทัย. (2484). “บันทึกเรื่องคำพิพากษาฎีกาหมุ่เกี่ยวกับฟ้องเคลือบคลุม.” **บทบัณฑิตย์**, 12, 2. หน้า 399.

อุดม รัฐอมฤต. (2548). “พยานตามกฎหมายเก่าของสยาม.” ใน **สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล**, **กรรณิกา จรรย์แสง**. (บรรณาธิการ). **ร.แฉงกาด์ กับไทยศึกษา รวมบทความแปล และบทความศึกษาผลงาน**. หน้า 151-153. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ปิยวรรณ คีนาน. (2545). **การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญามีให้ต้องรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุภี สมสวัสดิ์วิบูลย์. (2541). **เอกสิทธิ์ที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุเมธ จิตพานิชย์. (2538). **หลักการค้นหาความจริงในการสอบสวน**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

- Ashworth, Andrew. (1994). **The Criminal Process**. Oxford: Clarendon Press.
- Garner, Bryan A. Editor in Chief. (2004). **Black's Law Dictionary**. (8th ed). U.S.A.:
Thomson West.
- Drysdale, David. (1999). **History of the Attorney - Client Privilege**. West Virginia
University: West Group.
- Dodomo and Farran. (1996). **The French Legal System**. London: Sweet & Maxwell.
- Packer, Herber L. (1968). **The limits of the Criminal Sanction**. California: Stanford
University Press.
- Ferdico, John N. **Criminal Procedure For The Criminal Justice Professional**. (3rd ed). St.
Paul Minn: West Publishing Co.
- Palmer, John W. (1985). **Constitutional Rights of Prisoners**. (3rd ed). U.S.: Anderson
Publishing Co.
- Freeman, M.D.A. (1985). **Police and Criminal Evidence Act 1984**. London: Sweet &
Maxwell.
- Zander, Michael. (1995). **The Police And Criminal Evidence Act 1984**. (3rd ed). London:
Sweet & Maxwell.
- Rice, Paul R. (1999). **Communications Protected by Attorney - Client Privilege**. (2nd ed.).
West Virginia University: West Group.
- _____. (1999). **Confidentiality, Attorney - Client Privilege in The United States**.
(2nd ed.). West Virginia University: West Group.

_____. (1999). **Constitutional Issues of Attorney - Client Privilege.** (2nd ed.). West Virginia University: West Group.

_____. (1999). **Exceptions to The Attorney - Client Privilege.** (2nd ed.). West Virginia University: West Group.

_____. (1999). **General Principles of Attorney - Client Privilege.** (2nd ed.). West Virginia University: West Group.

Stone, Richard. (1985). **Entry, Search and Seizure.** London: Sweet & Maxwell.

Saltzburg, Stephen A. (1980). **Introduction to American Criminal Procedure.** St. Paul, Minn: West Publishing Co.

U.S. Dept. of Justice. (1979). **Uniform Law Commissioners Model Sentencing and Corrections Act.** LEAA Wash.D.C.: U.S. Government Printing Office.

ARTICLES

CF, Akernathy. (1983) "An Introduction to the Complexity of Law - Making in the United States." **American Law Journal, 57, 508.** p. 13.

C, Geoffrey. Jr, Hazard. (1978, September). "An Historical Perspective on the Attorney - Client Privilege" **California Law Review, Vol. 66, No. 5.** pp. 1061-1062.

Pizzetta, Harold E. and K, III Ajay. Gambhir. (1995, March-April). "Criminal Procedure Project." **The Georgetown Law Journal, 3, 3.** p. 804.

Gardner, Martin R. (1993, summer). "Section 1983 Action Under Miranda : A Critical View of The Right to Avoid Interrogation." **American Criminal Law Review, 30, 4.** p. 1136.

ELECTRONIC SOURCES

Criminal Solicitor Dot Net : Home Office Circular 34/2007. Retrieved January, 9, 2011, from <http://www.criminalsolicitor.net/forum/from-posts.asp?TID=2898>.

Designing Cost - Savings in to a New Building. Retrieved November, 5, 2007, from <http://www.co.multnomah.or.us/auditor/CourtSpaceNeeds/ct/design.html>.

Data Protection Act 1998. Retrieved January, 15, 2011, from

<http://www.Legislation.gov.uk/ukpga/1998/29/contents>.

Exclusive : inside Paddington green police station < prison photography. Retrieved February, 14, 2011, from **[http://prisonphotography.wordpress.com/2011/01/31/exclusive-inside-](http://prisonphotography.wordpress.com/2011/01/31/exclusive-inside-paddington-green-police-station)**

[paddington-green-police-station](http://prisonphotography.wordpress.com/2011/01/31/exclusive-inside-paddington-green-police-station).

Police Act 1997. Retrieved January, 15, 2011, from

<http://www.Legislation.gov.uk/ukpga/1997/50/contents>.

Police and Criminal Evidence Act 1984. Retrieved January, 13, 2011, from

<http://www.Legislation.gov.uk/ukpga/1984/60/section/78>.

Prison Visits - Falsely Accused - Falselyaccused. Co. UK. Retrieved January, 10, 2011, from

<http://www.Legalappeal.co.uk/prisonvisits.php>.

Solicitors Regulation Authority - Solicitors Code of Conduct 2007. Retrieved January, 19, 2011,

from **<http://www.sra.org.uk/code-of-conduct>.**

Video Linking - - Ni Prison Service. Retrieved January, 19, 2011, from

<http://www.niprisonservice.gov.uk/module.cfm/opt/15/area>.

ด
ร
ค
น
ว
ก

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ครั้งที่ 2 (59/2524) 41/2524 วันอังคารที่ 11 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2524 ณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

รายชื่อกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 5

1. พล.ต.ต.อรรถสิทธิ สิทธิสุนทร	ประธานกรรมการ
2. นายประยูร กาญจนกุล	กรรมการ
3. นายสุธรรม ภัทราคม	กรรมการ
4. นายบัญญัติสุชีวะ	กรรมการ
5. นายประภาศน์ อวยชัย	กรรมการ
6. นายขงยุทธ เลอลภ	กรรมการ
นายรองพล เจริญพันธ์	เลขานุการฯ
นายธีระเดช เดชะชาติ	ผู้ช่วยเลขานุการฯ
นายสุรพันธุ์ บุรานนท์	ผู้ช่วยเลขานุการฯ

ผู้แทนที่เข้าประชุม

1. นายเปรม กลิ่นโกศล	กระทรวงมหาดไทย (กรมอัยการ)
2. พล.ต.ต.แสวง ชีรสวัสดิ์	กระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจ)
3. พ.ต.อ.จำนงค์ กรุดพันธ์	กระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจ)
4. นายพรเพชร วิชิตชลชัย	กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานส่งเสริมตุลาการ)
5. นายกนก อินทร์มพรรย์	กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานส่งเสริมตุลาการ)

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...)

พ.ศ. ...

หลักการ

เพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 7 ทวิ... แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1. ให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาได้รับความคุ้มครองมากยิ่งขึ้น (มาตรา 7 ทวิ...) ...

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้บังคับอยู่...

1. มิได้มีบทบัญญัติที่ให้สิทธิผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาพบและปรึกษานายเป็นการเฉพาะตัว...

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังต่อไปนี้

1. ให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะพบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายความเป็นเฉพาะตัว... (เพิ่มมาตรา 7 ทวิ)

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบัน

1. มิได้ให้สิทธิแก่ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่จะพบและปรึกษานายเป็นการเฉพาะตัว... ทำให้สิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาได้รับการคุ้มครองตามสมควร.

สมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเสียใหม่ เพื่อให้สิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาได้รับการรับรองและคุ้มครองมากยิ่งขึ้น...

พล.ต.ต.อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร ประธานกรรมการ

คำว่า“เฉพาะตัว” และคำว่า“สองต่อสอง” มีความหมายอย่างไร

นายพรเพชร วิชิตชลชัย ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานส่งเสริมตุลาการ)

นายกนก อินทร์พรรษ์ ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานส่งเสริมตุลาการ)

เห็นว่ามีคามเหมือนกัน แต่คำว่า “สองต่อสอง” เป็นภาษาพูด ส่วนคำว่า “เฉพาะตัว” เป็นภาษาเขียน เกี่ยวกับถ้อยคำนี้ อาจารย์โกเมน ภัทรภิรมย์ ซึ่งเป็นกรรมการชำระสะสางประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งกำลังพิจารณาอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้นำถ้อยคำนี้ คือคำว่า “เฉพาะตัว” ไปจากร่างซึ่งกำลังสะสางกันอยู่

นายบัญญัติสุชีวะ กรรมการ

คำว่า“เฉพาะตัว” หมายถึง จะมีผู้อื่นเข้ามายุ่งด้วยไม่ได้เลย แต่คำว่า“สองต่อสอง” ผู้อื่นยังสามารถมองเห็นหรือควบคุมได้

พล.ต.ต.อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร ประธานกรรมการ

เนื่องจากเราไม่แก้ไข มาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น คำว่า “เป็นเฉพาะตัว” ของมาตรา 7 ทวิ ก็ต้องแก้เป็น “สองต่อสอง” เพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรา 8 ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน

สรุป

มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 7 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา 7 ทวิ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิดังต่อไปนี้

- (1) พบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง
- (2) ได้รับการเยี่ยมตามสมควร
- (3) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง”

คณะกรรมการร่างกฎหมายที่มาประชุม เห็นควร แก้ไขถ้อยคำในมาตรา 7 ทวิ (1) จาก “เป็นการเฉพาะตัว” เป็น “สองต่อสอง” ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 8 (2) และป้องกันมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ แล้วแก้ไขข้อความในวรรคสองของ มาตรา 7 ทวิ เป็น “ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง” ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ภาคผนวก ข

รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ครั้งที่ 1281-17/2544 วันพุธ ที่ 19 เดือน กันยายน พ.ศ. 2544. ณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้ที่มาประชุม

1. นายคะนิง ภาไชย	ประธานกรรมการ
2. นายกิตติศักดิ์ กิติคุณ ไพโรจน์	กรรมการฯ
3. นายเกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์	กรรมการฯ
4. นางจรียา เจียมวิจิตร	กรรมการฯ
5. พล.ต.ท.จรัส จันทร์ขจร	กรรมการฯ
6. นายจรีนิติ หะวานนท์	กรรมการฯ
7. นายณรงค์ ใจหาญ	กรรมการฯ
8. นายรองพล เจริญพันธุ์	กรรมการฯ
9. นายเรวัต ฉ่ำเฉลิม	กรรมการฯ
10. นายสุพล ยุติธาดา	กรรมการฯ
11. พล.ต.อ.แสวง ชีระสวัสดิ์	กรรมการฯ
12. นายดิสทัต โทตระกิตย์	กรรมการและเลขานุการฯ
13. นายชนาวัฒน์ สังข์ทอง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการฯ
14. นางสาวธารงลักษณ์ ลาพินี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการฯ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสรุข เบญจกุล	ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
2. นางสาวรัตนาวดี สมบูรณ์	ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
3. นายก่อพล ฐานวาทม์	ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
4. พ.ต.อ.ชาญ วัฒนธรรม	ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
5. นายชนวัฒน์ ต้นห้อง	นิติกรสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
6. นางสาวช้องนาง วิฑูรานุพงษ์	นิติกรสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประธานฯ - เนื่องจากคณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรมและสั่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ดังนั้นการพิจารณาก็จะต้องถือร่างฯ ของ

กระทรวงยุติธรรมเป็นหลัก แต่เนื่องจากคณะกรรมการชุดนี้ ได้ยกร่างฯ ของคณะกรรมการฯ ขึ้นมาด้วย ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วจึงขอให้ที่ประชุมพิจารณาร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรมเปรียบเทียบกับร่างฯ ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการฯ

ผู้ช่วยเลขาธิการฯ (นายชนาวัฒน์ฯ) - ขอให้ที่ประชุมพิจารณาร่างมาตรา 4 ของกระทรวงยุติธรรมประกอบกับร่างมาตรา 4 ของคณะกรรมการฯ

ร่างมาตรา 4 ของกระทรวงยุติธรรม

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 7 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 7 ทวิ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิดังต่อไปนี้

1. ขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือบุคคลซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการถูกจับและสถานที่ควบคุมตามมาตรา 84

2. ได้รับการจัดหาทนายความให้ตามมาตรา 134

3. พบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายความสองต่อสอง

4. ได้รับการเยี่ยมตามสมควร

5. ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง”

ร่างมาตรา 4 ของคณะกรรมการฯ

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 7 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2527 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 7/1 ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมทราบในโอกาสแรก และมีสิทธิดังต่อไปนี้

1. พบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

2. ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน

3. ได้รับการเยี่ยมตามสมควร

4. ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง”

ร่างมาตรา 4 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7 ทวิ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 237 และมาตรา 242 ซึ่งเป็นเรื่องสิทธิของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือคุมขัง ซึ่งร่างฯ ของคณะกรรมการฯ ได้แก้ไขเพิ่มเติมค่อนข้างที่ครอบคลุมกว่าร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรม โดยเฉพาะการแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 237 กรณีที่ผู้ถูกควบคุมหรือคุมขังมีสิทธิแจ้งให้ญาติหรือผู้ถูกจับไว้วางใจได้ทราบในโอกาสแรก รวมทั้งสิทธิต่างๆ ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 7 ทวิเดิม ส่วนในร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรมได้เพิ่มความในอนุมาตรา 2 “ได้รับการจัดหาทนายความให้ตามมาตรา 134” ซึ่งเป็นการจัดหาทนายความในชั้นสอบสวน คณะกรรมการชุดนี้ได้เคยพิจารณาในประเด็นนี้แล้ว เห็นว่า น่าจะคุ้มครองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 242 ซึ่งบัญญัติไว้ค่อนข้างกว้าง คือ ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหาทนายความให้ตั้งแต่เข้าไปสู่กระบวนการในวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ใช่จำกัดเฉพาะในชั้นสอบสวนแต่เพียงอย่างเดียว

ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม (นายสราวุธฯ) - ส่วนที่แตกต่างอีกประการคือ ตามร่างฯ ของคณะกรรมการฯ ในอนุมาตรา 2 บัญญัติว่า “ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำคนได้ในชั้นสอบสวน” ซึ่งเรื่องดังกล่าวในร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรมได้บัญญัติไว้ในชั้นสอบสวนแล้ว คงไม่มีปัญหา แต่มีประเด็นที่แตกต่างกันในกรณีการแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งถูกจับไว้วางใจได้ทราบในโอกาสแรก โดยร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรม บัญญัติว่า “ขอให้เจ้าพนักงานแจ้ง” แต่ร่างฯ ของคณะกรรมการฯ บัญญัติว่า “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือคุมขังมีสิทธิแจ้ง” นั้น ในชั้นพิจารณาร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรม คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า ถ้าให้ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับแจ้งเอง เกรงว่าจะมีปัญหาในทางปฏิบัติ โดยตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือคุมขังจะไม่แจ้งว่าตัวเองถูกรับและสถานที่ที่ถูกควบคุมเท่านั้น แต่อาจบอกเรื่องอื่นด้วยก็ได้ อาจมีผลเสียต่อรูปคดี

ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พ.ต.อ.ชาญฯ) - การที่กำหนดให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือคุมขังแจ้งเองได้ เกรงว่า ในขณะที่แจ้งนั้นเป็นการแจ้งทางโทรศัพท์ อาจจะมีการพูดข้อความต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องการทำลายพยานหลักฐาน ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อรูปคดี

นายเกียรติฯ - รัฐธรรมนูญ มาตรา 237 บัญญัติว่า “จะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก” หมายความว่า ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือคุมขัง เป็นผู้ที่มีสิทธิแจ้ง

ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม (นายสราวุธฯ) - รัฐธรรมนูญ มาตรา 237 ไม่ได้บัญญัติว่าตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือคุมขังต้องแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบในโอกาสแรก ฉะนั้น การที่ร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรมกำหนดให้เจ้าพนักงานเป็นผู้แจ้งก็บรรลุลักษณะที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว

พล.ต.ท.จรัสฯ - สำหรับผู้ถูกจับในโอกาสแรกควรจะได้ติดต่อให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบว่าเขาถูกจับพร้อมทั้งสถานที่ที่ถูกควบคุม เช่น ตำรวจที่กรุงเทพฯ จับคนร้ายที่เชียงใหม่ เมื่อจับคนร้ายได้แล้วต้องรับนำตัวมาที่กรุงเทพฯ เพื่อสอบสวนต่อไป ดังนั้น เมื่อเขาถูกจับที่เชียงใหม่ ผู้ถูกจับมีสิทธิแจ้งให้ญาติได้ทราบในโอกาสแรกว่าเขาถูกจับและถูกควบคุมไว้ที่ใดโดยไม่ต้องรอให้มาถึงที่กรุงเทพฯ ก่อนสิทธินี้ผู้ถูกจับสามารถแจ้งได้เองถ้าเขามีโทรศัพท์ หรือถ้าไม่มีก็ขอให้ใช้โทรศัพท์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ควบคุมไม่ให้ผู้ถูกจับแจ้งเรื่องอื่นทำอาจมีผลต่อรูปคดี

พล.ต.อ.แสวงฯ - เห็นด้วยกับท่านจรัสฯ ว่าถ้าผู้ถูกจับจะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบหรือไม่ เป็นสิทธิของผู้ถูกจับ และในทางปฏิบัติการควบคุมเรื่องการแจ้งเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงาน

นางจริยาฯ - ในกรณีที่บัญญัติว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิแจ้งให้ญาติทราบ เกรงว่า แม้ผู้ถูกจับมีสิทธิแจ้งเองแต่ผู้ถูกจับไม่มีเครื่องมือสื่อสาร และเจ้าพนักงานก็ไม่จัดหาให้ เพราะถือว่าเป็นเรื่องของผู้ถูกจับ ดังนั้น ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าผู้ถูกจับมีสิทธิแจ้งและเจ้าพนักงานก็มีหน้าที่แจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจได้ทราบในโอกาสแรกด้วย

ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม (นายสรารุชฯ) - ในชั้นพิจารณาร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรม คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า ถ้าบัญญัติให้เป็นสิทธิของผู้ถูกจับแต่ผู้ถูกจับไม่มีเครื่องมือสื่อสารต้องขอให้เจ้าพนักงานดำเนินการให้ เกรงว่า เจ้าพนักงานไม่ดำเนินการให้ ร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรมจึงบัญญัติให้เจ้าพนักงานเป็นผู้แจ้งสิทธิดังกล่าว นอกจากนี้มีข้อสงสัยในเรื่องการบัญญัติกฎหมายโดยมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง เน้นเฉพาะการแจ้งให้ญาติทราบแยกต่างหากจากสิทธิในอนุมาตรา 1 ถึง อนุมาตรา 4 และในวรรคสองของมาตรา 7/1 บัญญัติเน้นเฉพาะกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาต้องแจ้งสิทธิต่างๆ ตามมาตรา 7/1 ให้ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับนั้นทราบในโอกาสแรกว่า มีความซ้ำซ้อนหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

นายรองพลฯ - รัฐธรรมนูญ มาตรา 237 บัญญัติให้เป็นสิทธิของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังแจ้งให้ญาติหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก ดังนั้น ไม่ควรจะบัญญัติให้เกินกรอบของรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีที่มาจากการประชุมคณะกรรมการนักนิติศาสตร์ระหว่างประเทศ โดยใช้คำว่า “สิทธิแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจ” ไม่ใช่เป็นสิทธิที่จะขอให้คนอื่นแจ้ง ส่วนวิธีการที่จะบัญญัติกฎหมายว่า เมื่อผู้ถูกจับใช้สิทธิแล้วเจ้าพนักงานก็ต้องมีหน้าที่ช่วยผู้ถูกจับได้ใช้สิทธิดังกล่าว สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องไปออกระเบียบรองรับกรณีนี้ต่อไป

พล.ต.ท.จำรัสฯ - ร่างฯ คณะกรรมการฯ ที่กำหนดให้ผู้จับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรกนั้น เพราะเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นทันทีเมื่อถูกจับ แต่การแจ้งสิทธิอย่างอื่นตามอนุมาตรา 1 ถึงอนุมาตรา 4 ผู้ถูกจับต้องมาแจ้งที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก่อน และเป็นหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับที่จะต้องแจ้ง

ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พ.ต.อ.ชาญฯ) - เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับผู้ถูกจับมีสิทธิในโอกาสแรกที่จะแจ้งให้ญาติทราบ ส่วนในวรรคสองของมาตรา 7/1 กำหนดว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับมอบตัวต้องแจ้งอีก หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะต้องแจ้งสิทธิที่ผู้ถูกจับจะแจ้งให้ญาติทราบกับสิทธิตามอนุมาตรา 1 ถึงอนุมาตรา 4 ด้วยใช่หรือไม่

พล.ต.ท.จำรัสฯ - คำว่า“ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิที่จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก” เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นตั้งแต่เขาถูกจับ และเมื่อมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแล้ว พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับมอบตัวต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบทั้งหมดอีกครั้ง

นายจิรนิติฯ - สิทธิแจ้งให้ญาติทราบตามร่างฯ ของคณะกรรมการฯ หมายความว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ต้องแจ้งสิทธินี้ในทันทีที่ผู้ต้องหาถูกจับ โดยหลักแล้วกฎหมายไม่ให้ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนที่รู้กฎหมายกับคนที่ไม่รู้กฎหมาย เพราะฉะนั้นคนที่รู้กฎหมายเขาก็รู้ว่าเขามีสิทธิที่จะแจ้งให้ญาติทราบ แต่คนที่ไม่รู้กฎหมายเขาก็ไม่รู้ถึงสิทธินี้ ในกฎหมายของอเมริกา กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแจ้งสิทธินี้ให้ผู้ถูกจับทราบด้วย ดังนั้นควรบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธินี้ให้ผู้ถูกจับทราบตั้งแต่มีการจับกุม

พล.ต.อ.แสวงฯ - กรณีตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง เป็นสิทธิของผู้ถูกจับที่จะแจ้งเอง และวรรคสองหมายความว่า เมื่อมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแล้ว พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับมอบตัวจะต้องแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง และสิทธิตามอนุมาตรา 1 ถึงอนุมาตรา 4 ให้ผู้ถูกจับทราบอีกครั้ง

ประธานฯ - มาตรา 7/1 บัญญัติรองรับรัฐธรรมนูญถึงสิทธิที่ผู้ถูกจับมี แต่ไม่ได้บังคับเจ้าพนักงานว่าต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบ และเมื่อผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแล้ว พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบอีกครั้งหนึ่ง

ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม (นายสรายุทธฯ) - ถ้าบัญญัติให้เฉพาะสิทธิแก่ผู้ถูกจับที่จะต้องแจ้งให้ญาติทราบในโอกาสแรก โดยไม่กำหนดหน้าที่ของเจ้าพนักงานไว้ด้วย เกรงว่า สิทธินั้นจะไม่ได้การคุ้มครองตามกฎหมาย

พล.ต.ท.จำรัสฯ - ควรบัญญัติว่า “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมทราบในโอกาสแรก”

ประธานฯ - ถ้าบัญญัติเช่นนี้ เกรงว่า เป็นเพียงแต่สิทธิในการขอของผู้ถูกจับ โดยเจ้าพนักงานจะกระทำตามที่ขอหรือไม่ก็ได้

ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พ.ต.อ.ชาญฯ) - ในการบัญญัติกฎหมายผู้ปฏิบัติมีปัญหาในการตีความ เพราะไม่รู้ว่าจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากบัญญัติกฎหมายไม่ชัดเจน และตามที่ท่านจำรัสฯ เสนอ เห็นว่า มีความชัดเจนเพียงพอแล้วที่จะบังคับเจ้าพนักงานให้ต้องปฏิบัติหรือเพื่อความชัดเจนอาจจะบัญญัติเป็นบทบังคับว่า เมื่อผู้ถูกจับขอให้แจ้งเจ้าพนักงานต้องปฏิบัติตาม

นายรองพลฯ - ไม่จำเป็นต้องบัญญัติเช่นนั้น เพราะเมื่อบัญญัติกำหนดสิทธิให้แก่ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังแล้ว เจ้าพนักงานต้องมีหน้าที่ให้ความสะดวกแก่ผู้ถูกจับอยู่แล้ว

ประธานฯ - ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายที่ใช้ในทางปฏิบัติซึ่งถ้าผู้ปฏิบัติละเลย ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน จะมีผลต่อสำนวนคดีด้วย ดังนั้น เพื่อประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติ ควรบัญญัติให้ชัดเจน

นายเกียรติจรฯ - เห็นด้วยกับท่านประธานฯ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่บทบัญญัติไว้ค่อนข้างกว้าง แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นกฎหมายในทางปฏิบัติ ดังนั้นควรบัญญัติให้ชัดเจน

ผู้ช่วยเลขานุการฯ (นายธนวัฒน์ฯ) - ขอเสนอให้เพิ่มความในมาตรา 7/1 วรรคหนึ่งว่า “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมทราบในโอกาสแรก และให้เจ้าพนักงานต้องอำนวยความสะดวกให้ตามสมควร รวมทั้งมีสิทธิดังต่อไปนี้...” หมายความว่า เมื่อกำหนดให้ผู้ถูกจับมีสิทธิแล้ว เจ้าพนักงานซึ่งเป็นผู้จับต้องมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ตามสมควรแก่การใช้สิทธิของผู้ถูกจับนั้นด้วย

นายเรวัตฯ - คำว่า “ตามสมควร” เกรงว่า จะมีปัญหาในการใช้ดุลพินิจ ดังนั้น ควรบัญญัติให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์ของประชาชน

นายเกียรติจรฯ - ขอเสนอว่าให้ใช้ถ้อยคำที่ท่านจำรัสฯ - เสนอว่า “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบ”

ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม(นายสรารุชฯ) - ร่างฯ ของคณะกรรมการฯ ยังขาดในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับ ทำให้เกิดความสงสัยว่าเมื่อเจ้าพนักงานไปจับแล้วทำไมไม่มีการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ

พล.ต.ท.จารีตฯ- ในเรื่องนี้ได้บัญญัติไว้แล้วในมาตรา 84

ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม (นายสรารุชฯ) แม้กรณีนี้จะบัญญัติไว้ในมาตรา 84 ซึ่งหมายถึงกรณีที่ควบคุมผู้ถูกจับมาที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแล้ว ทำไมไม่บัญญัติไว้ในมาตรา 7/1 เพราะเมื่อเขาถูกจับแล้ว ผู้ถูกจับควรจะต้องรู้ว่าถูกจับด้วยข้อหาอะไร เพื่อประโยชน์ในการให้การในชั้นสอบสวน

นายกิตติศักดิ์ฯ - เห็นด้วยกับผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม สิทธิที่จะได้รับแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับนั้น เป็นสิทธิที่สำคัญ ผู้ถูกจับควรจะได้ทราบตั้งแต่แรก ไม่ต้องรอให้ไปถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก่อน

นายเกียรติขจรฯ - รัฐธรรมนูญใช้คำว่า“รายละเอียดแห่งการจับ” มีเจตนารมณ์ชัดเจนว่าจะทำในที่เกิดเหตุไม่ได้ ต้องรอให้ถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก่อนด้วยเหตุนี้จึงนำมาบัญญัติไว้ในมาตรา 84

มติ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับร่างมาตรา 4 ของคณะกรรมการฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7/1 โดยให้แก้ไขถ้อยคำตามที่ท่านเกียรติขจรฯ เสนอ ดังนี้

“มาตรา 7/1 ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือยังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมทราบในโอกาสแรก และมีสิทธิดังต่อไปนี้

1. พบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
2. ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน
3. ได้รับการเยี่ยมตามสมควร
4. ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง”

ผู้ช่วยเลขาธิการฯ (นายธนาวัฒน์ฯ) - ขอให้ที่ประชุมพิจารณาร่างมาตรา 5 ของคณะกรรมการฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 8 ซึ่งในร่างฯ ของกระทรวงยุติธรรมไม่ได้เสนอแก้ไขมา

ร่างมาตรา 5 ของคณะกรรมการฯ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 8 โดยเพิ่มความในอนุมาตรา 1 “ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม” และอนุมาตรา 6 “ตรวจหรือคัด

สำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน” เพื่อรองรับรัฐธรรมนูญมาตรา 241

ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม (นายสรารุชฯ) - ในอนุมาตรา 3 ก็มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญจาก “พูดจากับทนายความหรือผู้ที่จะเป็นทนายความ” เป็น “พูดจากับทนายความหรือผู้ที่จะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว” และมีประเด็นที่สงสัยคือกรณีตามอนุมาตรา 1 เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 ได้รองรับสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลย เมื่อนำความในมาตรา 241 ของรัฐธรรมนูญมาบัญญัติไว้ในมาตรา 8 (1) เพื่อรองรับสิทธิจำเลยแล้ว แต่ทำไมไม่บัญญัติรองรับสิทธิของผู้ต้องหาไว้ในมาตรา 7/1 ด้วย นอกจากนั้นหากบัญญัติไว้ เกรงว่า อาจมีปัญหาในทางปฏิบัติเมื่อจำเลยแพ้คดีอาจโต้แย้งว่าการพิจารณาเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่ต่อเนื่อง

นายรองพลฯ - สิทธิของผู้ต้องหาได้บัญญัติรองรับไว้ในหมวดเรื่องสอบสวนร่างมาตรา 130 วรรคหนึ่ง

ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม (นายสรารุชฯ) - กรณีสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ได้บัญญัติไว้ในหมวดการสอบสวน แต่กรณีสิทธิของจำเลยบัญญัติไว้ในบททั่วไป ไม่บัญญัติในหมวดเรื่องการพิจารณา เหมือนกับว่าเหตุอันเดียวกันแต่ใช้รูปแบบในการบัญญัติกฎหมายต่างกัน

ประธานฯ - ในประเด็นที่ทางผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมตั้งข้อสังเกตว่า จำเลยอาจยกเหตุว่าศาลพิจารณาล่าช้าไม่ต่อเนื่องเป็นข้อโต้แย้งต่อศาลนั้น แม้จะไม่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จำเลยก็ยกรัฐธรรมนูญขึ้นอ้างได้อยู่แล้ว

มติ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับร่างมาตรา 5 ของคณะกรรมการฯ โดยไม่มีการแก้ไข

ผู้ช่วยเลขานุการฯ (นายชนาวัฒน์ฯ) - ขอให้ที่ประชุมพิจารณาร่างฯ มาตรา 4 แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7 ทวิ

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 7 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2527 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 7/1 ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมทราบในโอกาสแรก และมีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

1. พบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
2. ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน
3. ได้รับการเยี่ยมตามสมควร

4. ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง”

มติ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับร่างฯ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7 ทวิ โดยไม่มีการแก้ไข

ผู้ช่วยเลขานุการฯ (นายธนาวัฒน์ฯ) - ขอให้ประชุมพิจารณาร่างฯ มาตรา 5 แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 8

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 8 นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

1. ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม
2. แต่งทนายความแก้ต่างในชั้นได้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาในศาลชั้นต้นตลอดจนชั้น

ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา

3. พูดยกข้อหาหรือผู้ที่จะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

4. ตรวจสอบสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐานและคัดสำเนาหรือถ่ายรูปสิ่งนั้นๆ

5. ตรวจสอบสำนวนการได้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาของศาล และคัดสำเนาหรือขอรับสำเนาที่รับรองว่าถูกต้องโดยเสียค่าธรรมเนียม

6. ตรวจสอบหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน

ถ้าจำเลยมีทนายความ ทนายความนั้นย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับจำเลยดังกล่าวมาแล้วด้วย

นับแต่เวลาที่พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ผู้เสียหายหรือจำเลยมีสิทธิตรวจสอบหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตนในชั้นสอบสวน”

พล.ต.อ.แสวงฯ - ในวรรคแรกของมาตรา 8 ที่แก้ไขนี้ระบุถึงสิทธิของจำเลยทั้ง 6 ประการไว้แล้ว ดังนั้นในวรรคสามที่ระบุว่า “...ผู้เสียหายหรือจำเลยมีสิทธิตรวจสอบหรือคัดสำเนา...” เห็นว่าคำว่าจำเลยตรงนี้ซ้ำซ้อนกัน น่าจะตัดออก

มติ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับร่างฯ มาตรา 5 แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 8 ที่ได้มีการแก้ไข
ดังนี้

“มาตรา 8 นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

1. ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

2. แต่งทนายความแก้ต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาในศาลชั้นต้นตลอดจนชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา

3. ปกี่ยวทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

4. ตรวจสอบดูสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐานและคัดสำเนาหรือถ่ายรูปสิ่งนั้นๆ

5. ตรวจสอบสำนวนการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาของศาล และคัดสำเนาหรือขอรับสำเนาที่รับรองว่าถูกต้อง โดยเสียค่าธรรมเนียมเว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมนั้น

6. ตรวจสอบหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน

ถ้าจำเลยมีทนายความ ทนายความนั้นย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับจำเลยดังกล่าวมาแล้วด้วย เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ให้ผู้เสียหายมีสิทธิตามวรรคหนึ่ง (6) เช่นเดียวกับจำเลยด้วย

ภาคผนวก ก

ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี

ลักษณะ 6 การควบคุม

บทที่ 15

การให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความ

1. สิทธิการขอพบ

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511 มาตรา 29 แสดงว่าการขอพบและปรึกษาทนายความเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ถูกคุมขัง ผู้ถูกคุมขังต้องแสดงความประสงค์ว่าจะขอพบและปรึกษาทนายความของตนด้วยตนเอง ผู้อื่นหรือทนายความไม่อาจใช้สิทธิดังกล่าวนี้ได้ และเจ้าพนักงานตำรวจก็ไม่มีหน้าที่ช่วยเหลือหรือจัดการอย่างอื่น เพื่อให้มีการพบปะกันแต่อย่างใด ต้องปล่อยให้ผู้ถูกคุมขังกับทนายความติดต่อกันเอง

2. วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องขอ

2.1 เมื่อผู้ถูกคุมขังผู้ใดต้องการพบเพื่อปรึกษาทนายความ จะต้องร้องขอต่อนายร้อยตำรวจเวรประจำการ สถานีตำรวจ หรือหน่วยราชการที่ตนถูกคุมขังอยู่ โดยต้องระบุชื่อทนายความที่ผู้ถูกคุมขังประสงค์จะพบและปรึกษาคความด้วย

2.2 การร้องขอพบเพื่อปรึกษาทนายความ ผู้ถูกคุมขังจะทำคำร้องเป็นลายลักษณ์อักษร หรือร้องขอด้วยวาจาก็ได้

3. อำนาจการสั่งอนุญาต

3.1 โดยปกติ เมื่อทนายความที่ผู้ถูกคุมขังร้องขอพบและปรึกษาขอเข้าพบ ผู้ถูกคุมขังในเวลาราชการให้นายร้อยตำรวจเวรประจำการมีอำนาจอนุญาตให้พบได้

3.2 ถ้าทนายความที่ผู้ถูกคุมขังร้องขอพบและปรึกษาขอเข้าพบ ผู้ถูกคุมขังในวันหรือเวลาอื่นนอกเวลาราชการ เมื่อนายร้อยตำรวจเวรประจำการพิจารณาเห็นว่ามีเหตุผลและความจำเป็น ประกอบกับมีเวลาพอที่อาจอนุญาตให้พบและปรึกษากันได้เป็นการเฉพาะราย หากนายร้อยตำรวจเวรประจำการเห็นควรไม่อนุญาตให้บันทึกเสนอสารวัตรหรือสารวัตรใหญ่หรือผู้บังคับกองหรือหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้รักษากรแทนในตำแหน่งนั้นๆ พิจารณาสั่งการต่อไป

4. สถานที่พบ

โดยที่การอนุญาตให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัวมีปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยแก่การควบคุม จึงให้ถือปฏิบัติดังนี้

4.1 สถานีตำรวจหรือหน่วยราชการใดมีห้องควบคุมที่อาจจัดขึ้นเป็นพิเศษโดยแบ่งเป็นสัดส่วนได้ ต้องจัดให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษากับทนายความในที่ซึ่งจัดไว้ในบริเวณห้องควบคุมนั้น

4.2 สถานีตำรวจหรือหน่วยราชการใดยังไม่มีห้องควบคุมที่อาจจัดขึ้นเป็นพิเศษโดยแบ่งเป็นสัดส่วนได้ต้องให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความที่ห้องควบคุมทำนองการเยี่ยมชมอย่างธรรมดา แต่พยายามเปิดโอกาสให้พบและปรึกษากันเป็นส่วนตัวเท่าที่จะกระทำได้

ทั้งนี้ ในระหว่างผู้ถูกคุมขังกับทนายความปรึกษากันจะต้องอยู่ในสายตาของผู้ควบคุมตลอดเวลาด้วย

5. วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับทนายความ

ก่อนที่นายร้อยตำรวจเวรประจำการจะอนุญาตให้ผู้ถูกคุมขังได้พบและปรึกษากับบุคคลใดซึ่งอ้างว่าเป็นทนายความที่ผู้ถูกคุมขังระบุชื่อขอพบ ถ้ากรณีมีเหตุอันควรสงสัย ต้องให้ผู้ที่อ้างว่าเป็นทนายความนั้นแสดงใบอนุญาตว่าความของตนเองก่อนด้วย

6. การบันทึกหลักฐาน

ให้สถานีตำรวจและหน่วยราชการที่มีหน้าที่ควบคุมผู้ต้องหาทุกแห่ง จัดให้มีสมุดบันทึกการพบและปรึกษาทนายความของผู้ถูกคุมขังเพื่อจดบันทึกการปฏิบัติเป็นหลักฐานในกรณีดังต่อไปนี้

6.1 เมื่อใครรับคำร้องขอจากผู้ถูกคุมขังว่าจะขอพบและปรึกษาทนายความตามข้อ 2. นายร้อยตำรวจเวรประจำการ ต้องจดบันทึกลงไว้ในสมุดแสดงว่าผู้ถูกคุมขังร้องขอพบทนายความผู้ใด ได้มีการร้องขอวันไหนเวลาใด แล้วให้ผู้ถูกคุมขังลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน

6.2 เมื่อได้อนุญาตให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษาทนายความ นายร้อยตำรวจเวรประจำการต้องจดบันทึกลงไว้ในสมุดให้ปรากฏรายละเอียดว่า ทนายความผู้ใดเข้าพบและปรึกษากับผู้ถูกคุมขังเมื่อเวลาใด กลับเวลาใด แล้วให้ผู้ถูกคุมขังและทนายความลงชื่อไว้เป็นหลักฐานในสมุดนั้นด้วย

6.3 ในกรณีที่สารวัตร หรือสารวัตรใหญ่ หรือผู้บังคับกอง หรือหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้รักษาการแทนในตำแหน่งนั้นๆ สั่งไม่อนุญาตให้ผู้ถูกคุมขังพบและปรึกษากับทนายความตามข้อ 3.2 ต้องจดบันทึกเหตุผลที่สั่งไม่อนุญาตไว้ในสมุดโดยละเอียด แล้วให้ผู้ถูกคุมขังลงชื่อรับทราบไว้

6.4 ในกรณีอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการนี้ ซึ่งนายร้อยตำรวจเวรประจำการเห็นสมควรก็จดบันทึกไว้ในสมุดเป็นหลักฐาน ก็ให้จดบันทึกไว้ได้เท่าที่เห็นสมควร

(ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยสิทธิของผู้ถูกคุมขังในการขอพบและปรึกษาทนายความ พ.ศ. 2512 ลงวันที่ 22 เมษายน 2512)

ภาคผนวก ง

ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1

เรื่อง การเยี่ยมเยียนและติดต่อบุคคลภายนอกของผู้ต้องขัง

เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามความในมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2479 อธิบดีกรมราชทัณฑ์ออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. บุคคลภายนอก เมื่อประสงค์จะเยี่ยมเยียนหรือติดต่อด้วยตนเองกับผู้ต้องขัง ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนจึงเยี่ยมเยียนหรือติดต่อดี

ข้อ 2. การเยี่ยมเยียนหรือติดต่อดังกล่าวมาในข้อ 1 นั้น เว้นเสียแต่ทนายซึ่งมาในหน้าที่เกี่ยวกับคดีของผู้ต้องขัง บุคคลภายนอกจะเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง ได้แต่เฉพาะผู้ต้องขังที่ได้รับโอกาสให้รับการเยี่ยมเยียนและติดต่อบุคคลภายนอก กับทั้งจะเยี่ยมหรือติดต่อดีก็แต่ในวันและระหว่างเวลาที่ทางการเรือนจำกำหนดไว้

ทนายซึ่งมาด้วยเรื่องคดีของผู้ต้องขังจะเยี่ยมเยียนหรือติดต่อด้วยตนเองกับผู้ต้องขังได้ทุกวันและทุกเวลาระหว่าง 8.00 นาฬิกา ถึง 16.00 นาฬิกา เว้นวันหยุดราชการ หากมีเหตุผลพิเศษจำต้องพบปะผู้ต้องขังนอกวันเวลาที่กล่าวแล้วให้ขออนุญาตผู้บัญชาการเรือนจำ เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำเห็นมีเหตุผลสมควรให้อนุญาตให้พบแต่ต้องไม่ใช่ระหว่างเวลาที่ทางการเรือนจำได้นำผู้ต้องขังเข้าห้องขังแล้ว และยังมีได้นำออกจากห้องขัง

ทนายความนั้น ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่รู้จักจะต้องแสดงหลักฐานการเป็นทนาย

ข้อ 3. บุคคลภายนอกที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับผู้ต้องขังนั้นจะนำเงินหรือสิ่งของซึ่งต้องห้ามเข้ามา หรือนำออกจากเรือนจำหรือส่งมอบให้หรือรับจากผู้ต้องขังโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนไม่ได้

สิ่งของต้องห้ามนั้น กฎหมายกำหนดไว้โดยเด็ดขาดแล้ว

ข้อ 4. ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่าบุคคลภายนอกที่มาขออนุญาตหรือได้รับอนุญาตให้เยี่ยมแล้วมีสิ่งของหรือเงินผิดด้วยข้อความที่กำหนดไว้ในข้อก่อน พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจขอดูหรือขอตรวจค้นได้หากบุคคลภายนอกนั้นเป็นหญิง พนักงานเจ้าหน้าที่จะขอให้ผู้นั้นแสดงเองหรือจัดหญิงอื่นที่ควรเชื่อทำการตรวจค้นแทนก็ได้

ข้อ 5. สิ่งของซึ่งผู้มาเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับผู้ต้องขังนำมาเพื่อส่งมอบให้ผู้ต้องขังนั้นต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจก่อน หากเป็นสิ่งของอนุญาตก็จะยอมจัดส่งมอบให้แก่ผู้ต้องขัง หากเป็นสิ่งของที่ทางการเรือนจำผ่อนผันยอมเก็บรักษาไว้ให้แก่ผู้ต้องขัง พนักงานเจ้าหน้าที่จะเก็บรักษาไว้ให้แก่ผู้ต้องขัง หากเป็นสิ่งของที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าจัดให้ส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง หรือรับ

เก็บรักษาไว้ให้แก่ผู้ต้องขังไม่ได้ ผู้นำมาจะต้องนำเอาสิ่งของนั้นออกไปจากเรือนจำ ถ้าไม่นำเอาออกไปพนักงานเจ้าหน้าที่จะนำเอาออกไปไว้นอกเรือนจำ และในกรณีนี้พนักงานเจ้าหน้าที่และทางการเรือนจำจะไม่รับผิดชอบแต่อย่างใด

ข้อ 6. บุคคลภายนอกที่มาเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับผู้ต้องขังด้วยตนเองนั้นจักต้องอยู่ในเขตที่ทางการเรือนจำกำหนดให้เป็นที่เยี่ยมเยียนหรือติดต่อ

ข้อ 7. ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับผู้ต้องขังพูดจา หรือให้อาณัติสัญญาณอย่างใดๆ แก่ผู้ต้องขัง เพื่อกระทำการผิดกฎหมายหรือวินัยของผู้ต้องขัง

ข้อ 8. ผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง ต้องพูดภาษาไทยและออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งควบคุมอยู่ ณ ที่นั้น ได้ยิน จะพูดภาษาอื่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

ถ้าผู้ได้รับอนุญาตในวรรคก่อนเป็นทนายมาพบในเรื่องคดีของผู้ต้องขัง ต้องการจะสงวนข้อความที่พูดกับผู้ต้องขังเป็นความลับก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทราบก่อนในกรณีนั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อยู่ควบคุมออกไปควบคุมอยู่ในระยะที่จะไม่ได้ยินการพูดจา

ข้อ 9. บุคคลภายนอกที่มาขอเยี่ยมเยียน หรือติดต่อกับผู้ต้องขังมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง

(1) มีอาการแสดงว่าเสพสุราเมึนเมา น่าจะก่อความรำคาญหรือความไม่เรียบร้อย

(2) มีเหตุผลอันควรเชื่อว่า ถ้าอนุญาตให้เยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้จะก่อการร้ายให้เกิดขึ้น

(3) แต่งกายผิดปกตินิยมในท้องถิ่นที่เรือนจำนั้นตั้งอยู่ หรือสกปรกอย่างร้ายแรง

(4) ไม่มีกิจเกี่ยวข้องหรือรู้จักเป็นญาติมิตรกับผู้ต้องขัง

(5) มีกิริยาจาไม่สุภาพ

ข้อ 10. ผู้ไม่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง แต่กระทำการผิดข้อใดข้อหนึ่งแห่งข้อบังคับนี้ เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจกักกันหรือเช็ดเชิญให้ออกไปจากเรือนจำ หากขัดขืนเจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจใช้กำลังพอสมควรที่จะให้ออกไปพ้นจากเรือนจำได้

ข้อ 11. เมื่อบุคคลภายนอกที่ต้องการเยี่ยมเยียน หรือติดต่อกับผู้ต้องขังเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานเรือนจำปฏิบัติไม่ชอบ มีสิทธิจะร้องเรียนต่อผู้บัญชาการเรือนจำ

ข้อ 12. พนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อบังคับนี้ คือพัศดี หรือเจ้าพนักงานเรือนจำที่พัศดีมอบหมายให้มีหน้าที่

ข้อ 13. ให้ผู้บัญชาการเรือนจำตรวจตราควบคุมให้การเป็นไปตามข้อบังคับนี้

ข้อ 14. ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันที่ 29 มีนาคม พุทธศักราช 2479 เป็นต้นไป
ข้อบังคับให้ไว้ ณ วันที่ 24 มีนาคม พุทธศักราช 2479

(ลงชื่อ) เชาวศักดิ์สงคราม
อธิบดีกรมราชทัณฑ์

๑๕๖

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล นายมนตรี เหล่าอำนวยชัย

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ.2534 นิติศาสตร์บัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พ.ศ.2537 ประกาศนียบัตรวิชา ว่าความ รุ่นที่ 9
สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภานายความ
- พ.ศ.2542 เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 52
สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- พ.ศ.2548 ศึกษาต่อหลักสูตรปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์
หมวดวิชากฎหมายอาญา และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์